

Regionalpolitisk redegørelse

2005

Analyser og baggrund

April 2005

**Regionalpolitisk redegørelse 2005
– Analyser og baggrund**

Udgiver: Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tryk: Salogruppen A/S

Oplag: 1.000

Trykt udgave: 87-7601-122-4

Elektronisk udgave: 87-7601-123-2

Publikationen er tilgængelig på <http://www.im.dk>

Publikationen kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Tlf. 33 92 37 92
Fax. 33 92 36 46
E-mail: im@im.dk

Indhold

Indhold	3
1. Indledning	5
2. Den regionale udvikling – et statusbillede	7
2.1. Befolkning.....	7
2.2. Indkomst.....	9
2.3. Beskæftigelse og ledighed	15
2.4. Befolkningens uddannelsesniveau.....	22
2.5. Service og overførsler	25
3. Regional konkurrenceevne	29
3.1. Udvidelse af og nye analyser på modellen.....	30
3.2. Regioners anvendelse af modellen	44
3.3. Udvikling af Den Regionale Konkurrenceevnemodel	47
4. Særlige udfordringer og indsatser, herunder i udkantsområder	48
4.1. Udfordringer og indsatsområder.....	48
4.2. Status for vækstsamarbejder i udkantsområder.....	51
4.3. Handlingsplanen ”Viden flytter ud”	62
4.4. Særligt vedrørende øsamfund.....	67
5. International benchmarking af den regionale udvikling	71
6. Status for kommunalreform	78
6.1. Status for processen vedr. den kommunale struktur	78
6.2. De nye kommuner	80
6.3. De fem nye regioner.....	84
6.4. De nye decentrale statslige administrationer	86
6.5. Kommunalreformen og de enkelte opgaveområder	88
6.6. Kommunalreformen og nærdemokrati.....	99
7. Udviklingen i den regionale statslige forvaltning	101
7.1. Initiativer der påvirker lokaliseringen af statslige arbejdspladser	102
7.2. Statistisk opgørelse af lokaliseringen af statslige arbejdspladser.....	104
8. Tiltag og regionale effekter	109
9. Afrunding	114

Bilag 1. Anvendte regionsinddelinger	115
Bilag 2. Bilag til kapitel om regionernes konkurrenceevne.....	120
Bilag 3. Bilag til kapitel om benchmarking af regional udvikling.....	125
Bilag 4. Regionale konsekvenser vedr. ændringer i lokaliseringen af statslige arbejdspladser	127
Bilag 5. Regionaløkonomiske konsekvenser af statslige tiltag gennemført i 2004.....	140

1. Indledning

Regeringen har siden sin tiltræden i 2001 udarbejdet en årlig regionalpolitisk redegørelse til Folketinget. Det agter regeringen at gøre fortsat. I Regionalpolitisk redegørelse 2005 fremlægges bl.a. de overordnede regionalpolitiske målsætninger, og der redegøres for regeringens tiltag for at styrke den regionale udvikling. Der redegøres også for bl.a. udviklingen i lokaliseringen af statslige arbejdspladser.

Regeringens redegørelse til Folketinget præsenteres i et særskilt hæfte. Publikationen her er en baggrunds- og analysepublikation, som ligger til grund for redegørelsen til Folketinget. Den indeholder baggrund og analyser vedrørende den regionaløkonomiske udvikling, regionalpolitiske initiativer, udviklingen i lokalisering af statslige arbejdspladser mv.

Redegørelsen til Folketinget bygger bl.a. på konklusioner fra denne publikation. I redegørelsen til Folketinget findes herudover en bred gennemgang af initiativer på alle de områder, der kan bakke op om den regionale udvikling og opfyldelsen af målsætningen om en bedre regional balance. En sådan gennemgang kan ikke genfindes i denne publikation, hvor der i stedet findes en mere uddybende beskrivelse for nogle af initiativerne sammen med andre relevante emner i forhold til regional udvikling.

Publikationen er bygget således op, at der i kapitel 2 gives et generelt overblik over status for den regionale udvikling i Danmark. I kapitel 3 følger de nyeste resultater fra analyser af regionernes konkurrenceevne, og i kapitel 4 sættes fokus på regionalpolitiske udfordringer og indsatser, herunder i udkantsområderne og øsamfund.

I kapitel 5 følger overvejelser om en systematisk benchmarking af regional udvikling i international sammenhæng. Kapitel 6 giver en nærmere omtale af kommunalreformen generelt og set i relation til regionaløkonomisk udvikling, mens der i kapitel 7 beskrives udviklingen i lokaliseringen af statslige arbejdspladser.

Endelig indeholder kapitel 8 en gennemgang af vurderinger af regionale konsekvenser af statslige tiltag, og kapitel 9 afrunder.

2. Den regionale udvikling – et statusbillede

I det følgende gives et statusbillede af den generelle regionale udvikling, hvor der bl.a. ses på regionale forskelle i befolkningstal, indkomster, beskæftigelse og befolkningens uddannelsesniveau.

I kapitlet er der fokus på de regionale forskelle i udviklingen. Det er imidlertid vigtigt at have for øje, at de regionale forskelle set i forhold til andre lande, herunder de nordiske, er relativt beskedne.

Når der betragtes udvikling i befolkning, beskæftigelse og indkomst viser der sig, som i en række tidligere analyser, nogle udfordringer for især landets udkantsområderne. Man kan vælge at betragte andre forhold også – fx udviklingen i uddannelsesniveauet som bl.a. indikator for kompetenceniveauet. Billedet er igen, at udviklingen generelt set i en række år er gået i mindre gunstig retning i en række udkantsområder.

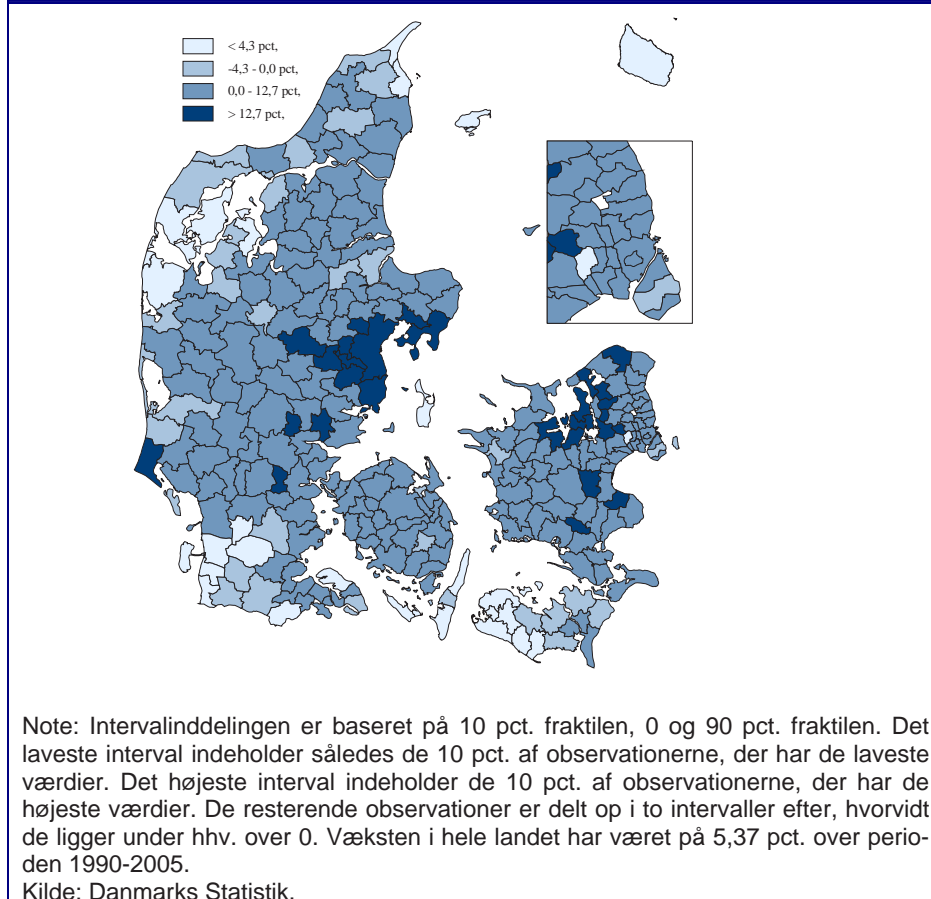
De særlige udfordringer i udkantsområderne skal naturligvis ses i sammenhæng med den geografiske placering. Den kan der ikke ændres på, og mulighederne for at styrke udviklingen i disse områder må derfor tage udgangspunkt i de forudsætninger, som de enkelte områder har.

Regeringen har i 2003 iværksat en særlig indsats for en række udkantsområder. Endvidere er der med det nye regeringsgrundlag lagt op til et yderligere fokus på regional udvikling. Nærmere om de forskellige initiativer samt om status og baggrund herfor findes i kapitel 5.

2.1. Befolkning

Over de seneste 15 år har der været en samlet befolkningsvækst i landet på godt 5 pct. Befolkningsudviklingen er dog ikke lige regionalt fordelt, jf. figur 2.1, som viser udviklingen i befolkningen i perioden 1990-2005 fordelt på kommuner.

Figur 2.1. Vækst i befolkningstallet i pct. fordelt på kommuner 1990-2005

Væksten er ikke mindst foregået i de kommuner, som ligger i det østlige Jylland, især i området ved Århus, samt i udkanten af hovedstadsområdet. Til gengæld er der sket en befolkningstilbagegang i kommuner i en række udkantsområder – bl.a. på Lolland-Falster, Bornholm, Sydfyn samt i Sønderjylland og Nord- og Nordvestjylland.

2.2. Indkomst

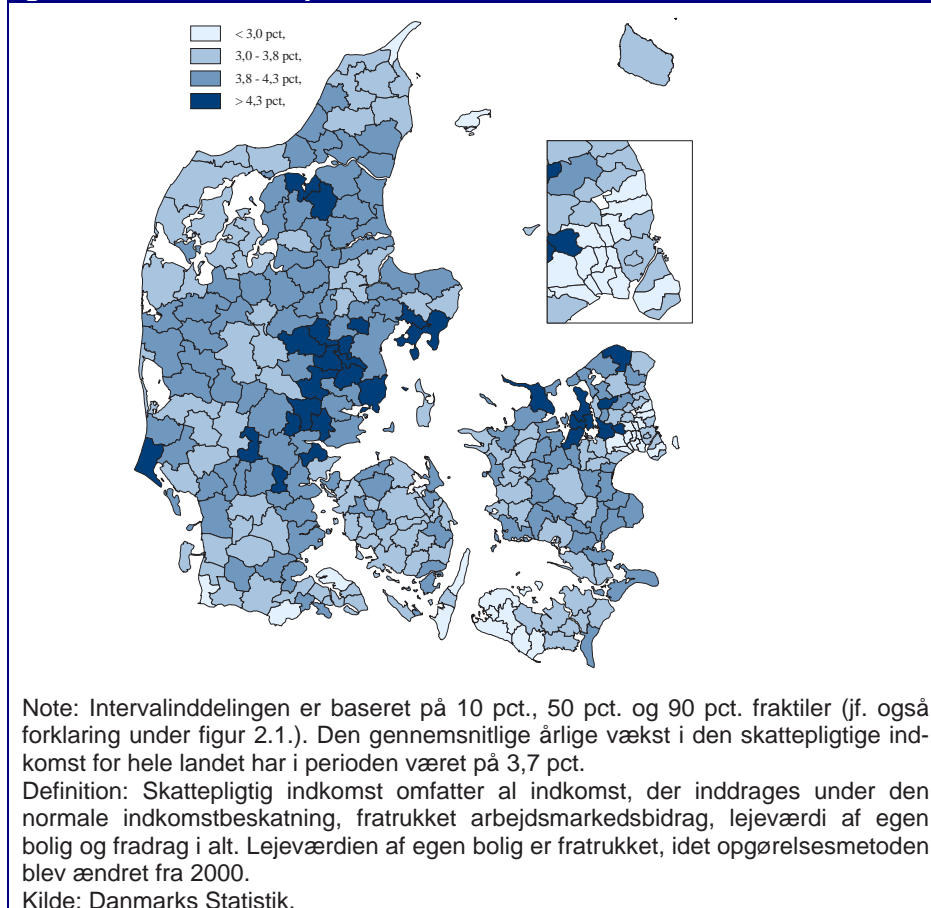
Udviklingen i skattepligtig indkomst

I figur 2.2 betragtes den regionale fordeling af udviklingen i den skattepligtige indkomst målt ved den gennemsnitlige årlige vækst i den samlede indkomst. Den skattepligtige indkomst udgør den indkomst, som de enkelte indbyggere skal svare skat af. Det vil sige, at der f.eks. er fratrukket skattemæssige fradrag i indkomsten, og at der indgår indtægter fra indkomstoverførsler. Gennem overførsler sker en vis udligning af indkomstforskelle indbyggerne og dermed også regionerne imellem, og den rene erhvervsindkomst (primærindkomst) må således forventes at ville vise større regionale forskelle.

Når der som her ses på den samlede indkomst i stedet for indkomsten pr. indbygger i kommunerne vil udviklingen have en sammenhæng med udviklingen i befolkningstal. Analyserne viser således også nogle af de samme tendenser som analyserne af befolkningsudviklingen.

Det fremgår af figur 2.2, at der i den 15-årige periode 1988-2003 i landet som helhed har været en gennemsnitlig årlig vækst på 3,7 pct. i den samlede skattepligtige indkomst i regionerne i løbende priser (dvs. ikke reguleret for pris- og lønudvikling). Væksten har generelt været kraftigst i dele af det østlige Jylland – bl.a. i en række kommuner i Århus-Vejle-området, ved Ålborg samt i udkanten af hovedstadsområdet. Den svageste vækst ses bl.a. i en række kommuner i udkantsområderne. Det drejer sig om kommuner på bl.a. Lolland og Langeland samt i enkelte sønder- og nordjyske kommuner. Men den ses også i en række kommuner, der grænser op til Københavns Kommune.

Figur 2.2. Gennemsnitlig årlig vækst i den samlede skattepligtige indkomst fordelt på kommuner 1988-2003

For nærmere at illustrere om udviklingen i skattepligtige indkomster går i retning af større eller mindre lighed mellem regionerne, er i tabel 2.1 nedenfor vist udviklingen i variationen (dvs. i de regionale forskelle) i den skattepligtige indkomst *pr. indbygger* i hovedstadsområdet, de øvrige amter og Bornholms regionskommune.

Tabel 2.1. Skattepligtig indkomst pr. indbygger i forhold til landsgennemsnittet

Region/amt:	År:							
	1970*	1980*	1985	1990	1995	2000	2002	2003
Hovedstadsregionen	125	118	117	117	113	114	112	112
Vestsjællands Amt	93	95	94	95	96	95	95	95
Storstrøms Amt	90	94	92	91	92	92	92	93
Bornholms Reg.	79	87	85	85	87	86	86	87
Fyns Amt	89	93	92	92	94	92	93	93
Sønderjyllands Amt	84	90	89	89	92	91	91	92
Ribe Amt	84	89	90	91	93	92	93	94
Vejle Amt	87	91	93	94	97	96	97	98
Ringkøbing Amt	83	87	91	89	92	92	93	92
Århus Amt	92	94	95	96	97	97	97	98
Viborg Amt	77	84	87	87	89	90	91	91
Nordjyllands Amt	81	88	89	88	91	91	92	92
Standardafvigelse	12,0	8,3	7,6	7,9	6,3	6,6	6,2	5,8
Middelværdi	89	93	93	93	94	94	94	95

Note: Hele landet har indeks 100. Indekstillene for 2000, 2002 og 2003 er fratrukket lejeværdien af egen bolig, mens indekstallene for 1970-1999 medregner lejeværdi af egen bolig.

Kilde: Danmarks Statistik. *Dilling-Hansen et al. (1994), "Growth and Convergence in Danish Regional Incomes", Scandinavian Economic History Review, vol. XLII, no. 1, pp. 54-76.

Udviklingen er illustreret ved dels et indekseret tal for indkomstniveauet i de enkelte regioner/amter (landsgennemsnittet udgør 100 hvert år) og dels ved standardafvigelsen som et mål for variationen mellem regioner/amter i indekstallene. Tabellen viser den indekserede udvikling i den skattepligtige indkomst fra 1970 til 2002. Tallene viser, at hovedstadsregionen i hele den viste periode har haft et høje-

re indkomstniveau pr. indbygger end resten af landet, men at der over perioden har været et kraftigt fald. Det vil sige, at hovedstaden mht. indkomstniveau pr. indbygger i højere grad er kommet til at ligne resten af landet – også i de senere år. Århus og Vejle amter har i løbet af perioden haft et stigende indkomstniveau pr. indbygger set i forhold til resten af landet (for Vejle amt er der tale om en ganske kraftig stigning) og ligger i 2002 relativt højt. Bornholm samt Sønderjyllands, Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amter har de laveste indkomstniveauer set pr. indbygger.

Forskellen i indkomst mellem hovedstadsregionen og resten af landet er generelt set blevet mindre gennem de sidste godt 30 år, hvilket fremgår af standardafvigelsen nederst i tabellen. Den lille stigning, der kunne spores i hovedstadens indekssværdi og for standardafvigelsen i 2000, er således også erstattet af et fald efter 2000. Der er dermed set ud fra denne analyse tale om fortsat udligning af regionale forskelle i indkomstniveauerne set pr. indbygger.

Udviklingen frem til 2005 (budgetteret udskrivningsgrundlag)

De foregående analyser af indkomstudviklingen går kun frem til 2003, hvor den seneste statistik for den skattepligtige indkomst foreligger. For at få et billede af den seneste udvikling betragtes udviklingen i kommunernes udskrivningsgrundlag siden 2003 og frem til 2005. Kommunernes udskrivningsgrundlag svarer således i princippet til indbyggernes samlede skattepligtige indkomst. Tallene skal dog fortolkes med forbehold, da der dels er tale om budgetterede tal og dels for en stor del af kommunerne om statsgaranterede tal¹.

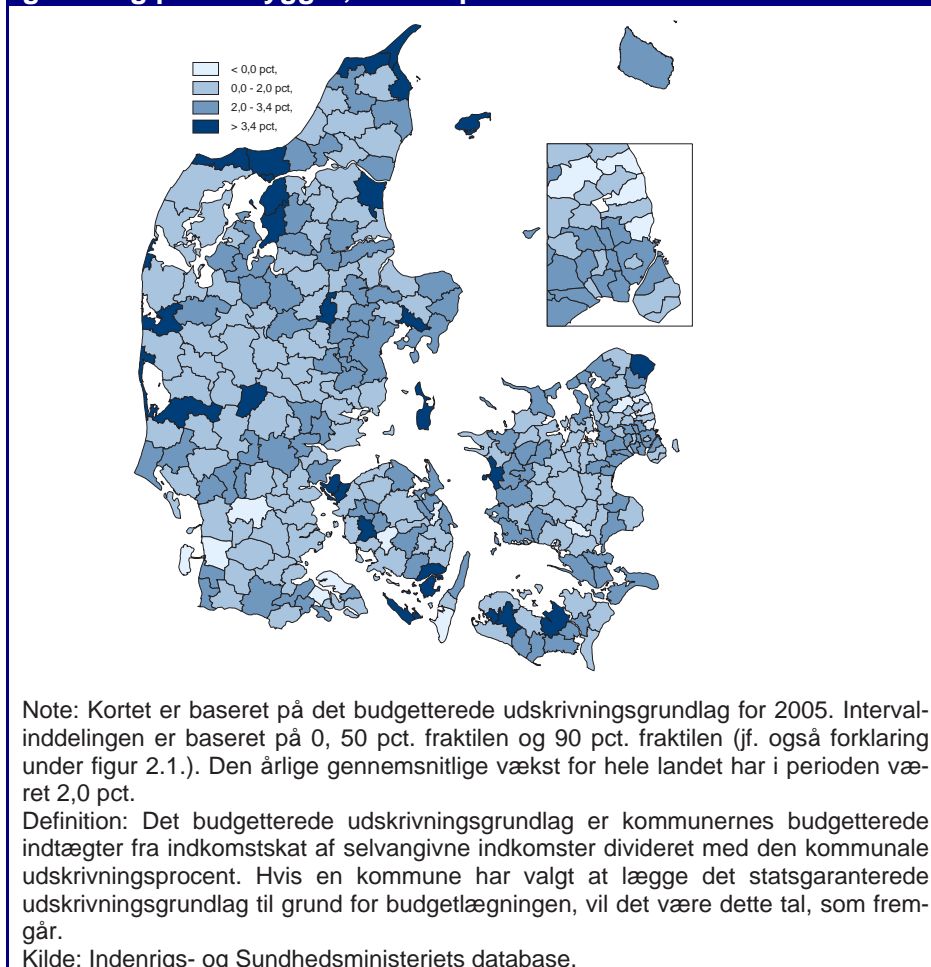
Figur 2.3 viser ingen generelle regionale mønstre for de sidste to års vækst i det budgetterede udskrivningsgrundlag. Den kraftigste vækst

---

¹ Kommunerne og amterne kan vælge at anvende et statsgaranteret udskrivningsgrundlag som indtægtsgrundlag i budgetlægningen. Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag er givet som kommunens / amtets faktiske udskrivningsgrundlaget i året tre år før budgetåret fremskrevet med en fælles vækstprocent.

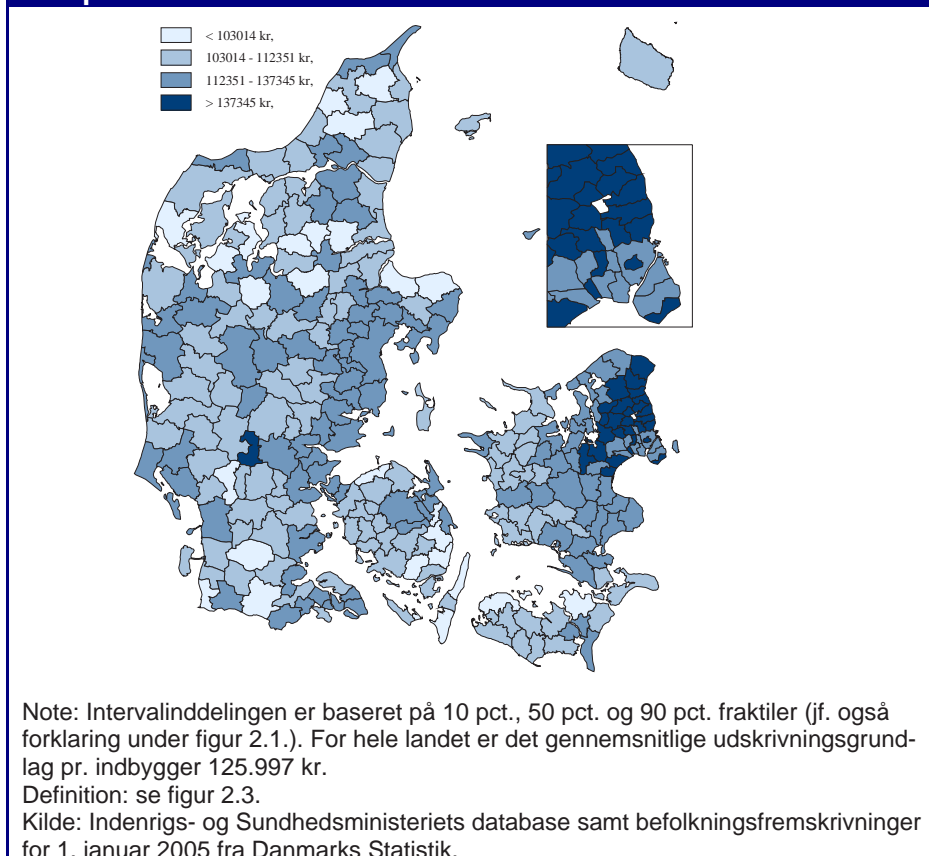
ses bl.a. i et par kommuner i Nordjylland, men også i enkelte kommuner spredt over resten af landet. Enkelte kommuner i det sydlige Jylland, på Langeland og i hovedstadsområdet har oplevet et fald i det budgetterede udskrivningsgrundlag.

Figur 2.3. Gennemsnitlig årlig vækst i budgetteret udskrivningsgrundlag pr. indbygger, fordelt på kommuner 2003-2005

Udviklingen fører frem til en fordeling af det budgetterede udskrivningsgrundlag, som vist i figur 2.4.

Figur 2.4. Budgetteret udskrivningsgrundlag pr. indbygger fordelt på kommuner i 2005

Figur 2.4 viser det budgetterede udskrivningsgrundlag pr. indbygger for 2005. Der viser sig her et mere klart mønster. Kommunerne med de største udskrivningsgrundlag pr. indbygger ligger i hovedstadsregionen. Kommunerne i det øvrige pendlingsopland til hovedstaden samt pendlingsoplandet til andre større byer som f.eks. Århus, Vejle og Ålborg er også blandt de kommuner, som har et forholdsvist højt udskrivningsgrundlag. De laveste udskrivningsgrundlag pr. indbygger

findes i nogle af landets udkantsområder, nærmere bestemt i enkelte kommuner i Nordjylland og Sønderjylland samt på Sydfyn, Langeland og Lolland.

2.3. Beskæftigelse og ledighed

Den samlede udvikling i antal beskæftigede

I det følgende ses der nærmere på den regionale udvikling i beskæftigelse og ledighed. Igen betragtes tendenserne ud fra forskelligt tal-materiale.

Den regionale udvikling i antallet af beskæftigede indbyggere kan forventes at være i samspil med den regionale befolkningsudvikling og indkomstudvikling og dermed at tegne det samme regionale mønster.

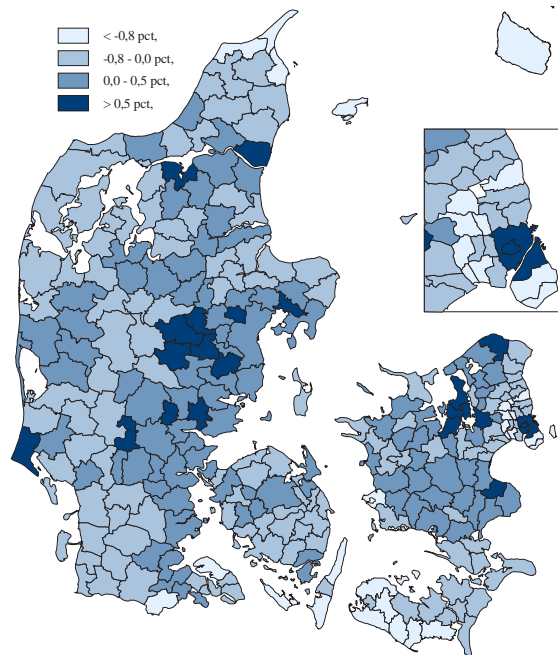
I figur 2.5 er angivet den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen i perioden fra 1988-2003.

Kortet viser, at udkantsområderne har været præget af nedgang i beskæftigelsen over de sidste 15 år, mens beskæftigelsen bl.a. er vokset i områder ved større byer som f.eks. København, Århus (inkl. Vejle-området) og Ålborg.

Kortet viser således, at den højeste gennemsnitlige vækst i beskæftigelsen i perioden 1988-2003 har fundet sted i Østjylland omkring Århus, i Københavns og Frederiksberg Kommuner samt på Sjælland i området nord for Roskilde. Nordjylland, Lolland, Langeland, Bornholm og en del kommuner i Københavns amt har i samme periode oplevet et fald i beskæftigelsen.

I forhold til sidste års redegørelse, hvor der betragtedes udviklingen fra 1987 til 2002, er der lidt flere kommuner i Nordjylland, der over 15 år har oplevet et samlet fald i beskæftigelsen, mens der er lidt færre på Lolland.

Figur 2.5. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen (efter bopæl) i perioden 1988-2003

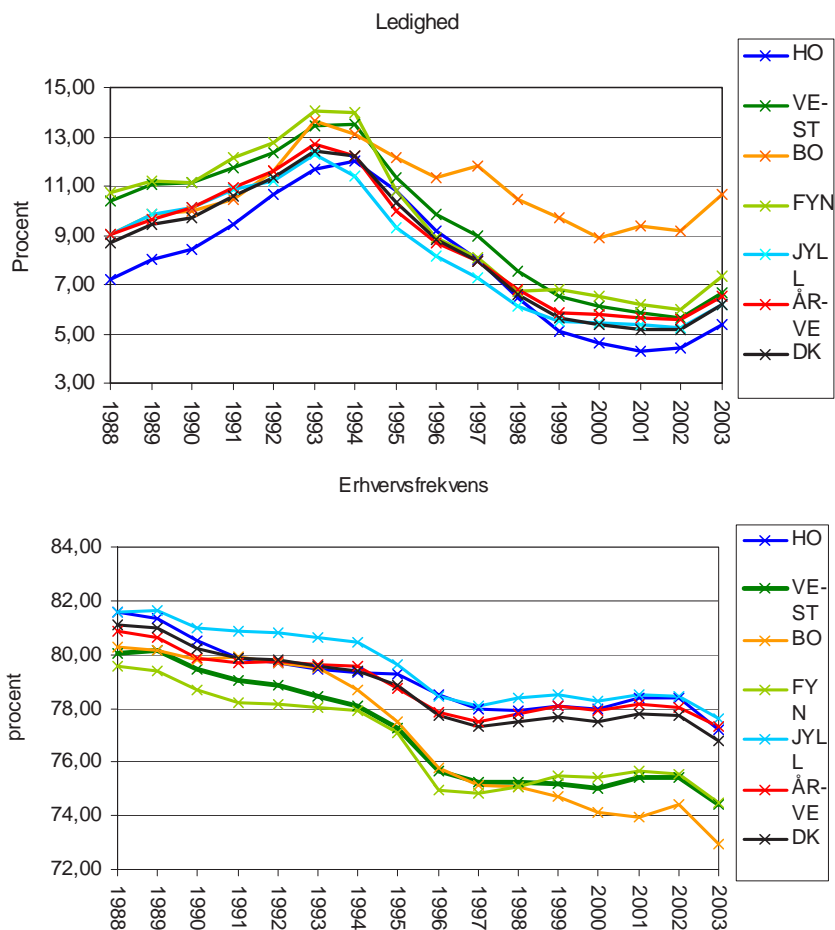
Note: Beskæftigelsen er opgjort efter bopæl. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 0 og 90 pct. fraktilen (jf. også forklaring under figur 2.1.). Den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen for hele landet har været på 0,0 pct. i perioden.
Kilde: Danmarks Statistik

Udvikling i ledighed og erhvervsdeltagelse

Figur 2.5 viser den samlede ændring i beskæftigelsen i de enkelte kommuner over en 15 år lang periode. Nedenfor i figur 2.6 vises – på et mere aggregeret regionsniveau – år for år udviklingen i ledighed og erhvervsfrekvens (erhvervsdeltagelse).

Figur 2.6. Udviklingen i årlig ledighedsprocent og erhvervsfrekvens fordelt på syv regioner i perioden 1988-2003, fordelt på "landsdele"

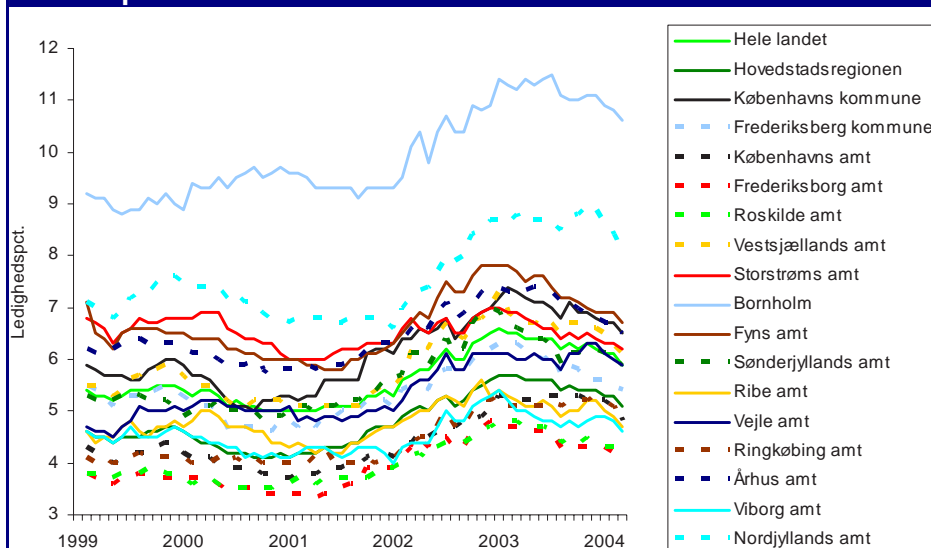
Note: De syv regioner er: Hovedstadsregionen (HO); Vestsjællands og Storstrøms amter (VE-ST); Bornholms amt (BO); Fyns amt (FYN); Sønderjyllands, Ribe, Viborg, Ringkøbing og Nordjyllands amter (JYLL); Århus og Vejle amter (ÅR-VE); hele landet (DK).

Definition: Ledighedsprocenten er beregnet som det gennemsnitlige antal ledige delt med arbejdsstyrken. Opgørelsen er opgjort for hele året. Erhvervsfrekvensen er beregnet som andelen af befolkningen i den arbejdsdygtige alder som er del af arbejdsstyrken.

Kilde: Danmarks Statistik.

Faldet i ledighed efter 1993 gav sig udtryk i alle de viste landsdele. Bornholm har dog haft et noget mindre fald i ledigheden end resten af landet. Omkring 2000-2001 er udviklingen skiftet igen, og ledigheden er således herefter steget i alle landsdele frem til det seneste viste år, 2003. Udviklingen og de regionale forskelle i ledighedsprocenterne er også i nogen grad afspejlet i erhvervsfrekvensen (erhvervsdeltagelsen).

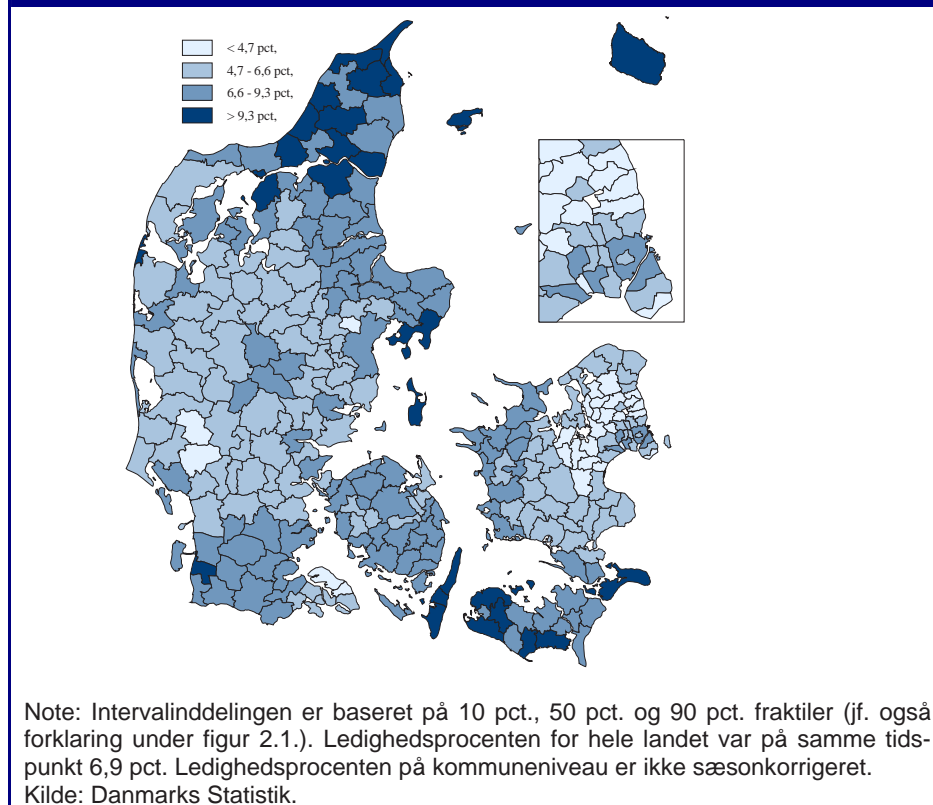
Figur 2.7. Ledighed måned for måned ultimo 1999 til primo 2005, fordelt på amter mv.

Note: Ledighedsprocenten er beregnet som det gennemsnitlige antal ledige delt med arbejdsstyrken og er sæsonkorrigeret.
Kilde: Danmarks Statistik.

Der er i det sidste års tid igen kommet øget økonomisk aktivitet, hvilket også er afspejlet i lavere ledighedsprocenter. I figur 2.7 vises udviklingen i ledigheden (sæsonkorrigeret) måned for måned fordelt på amter i de seneste fem år. I løbet af det sidste år er der en tydelig tendens til et fald i ledigheden for næsten alle amter. I Nordjyllands amt (og Vejle amt) har der dog været bevægelser i begge retninger i det sidste år, men der ses også her tegn på, at ledigheden falder.

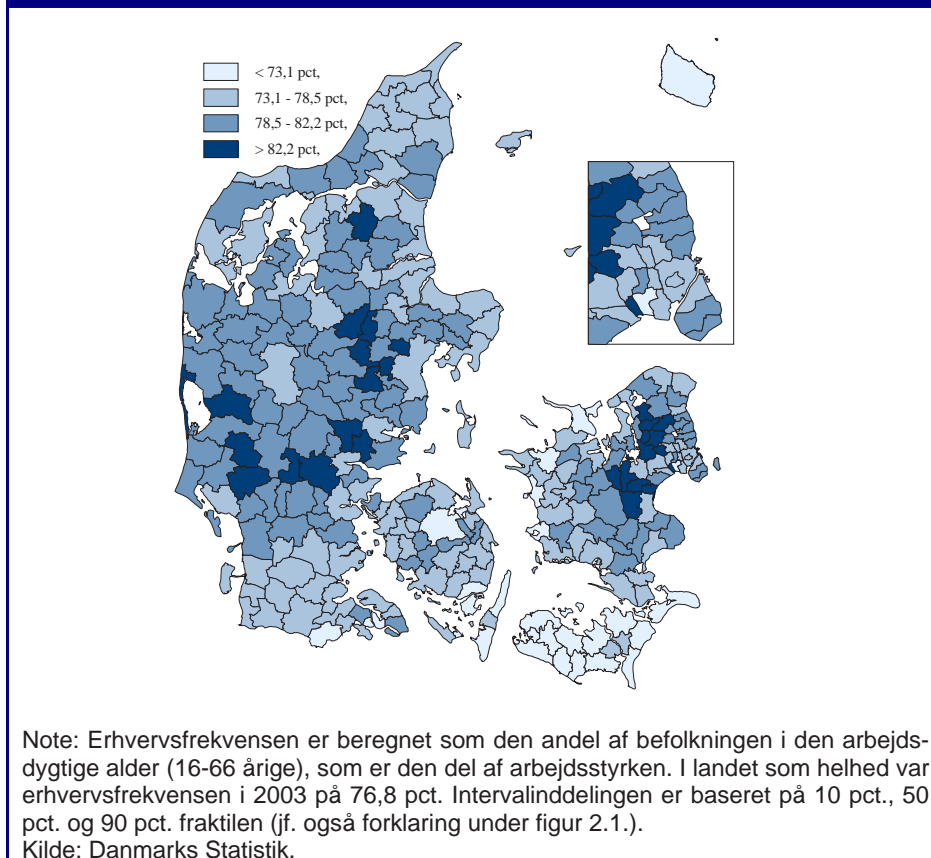
Figur 2.8. Ledighedsprocenten i februar 2005

I figur 2.8 illustreres den regionale fordeling af ledigheden som opgjort i februar 2005 på kommuneniveau. Tallene er ikke sæsonkorrigerede. Ledigheden var pr. februar 2005 højest i nogle af landets udkantsområder, herunder i Nordjylland samt på Bornholm, Vestjylland og Langeland.

Den laveste ledighed fandtes hos indbyggerne i en række hovedstadskommuner, men også i en række midtjyske kommuner samt ved Als.

Figur 2.9. Erhvervsfrekvens fordelt på kommuner i 2003

Endelig vises i figur 2.9 også et statusbillede for erhvervsdeltagelsen pr. 2003 på kommuneniveau.

Kortet viser, at Lolland-Falster, Møn, Sydfyn samt enkelte kommuner i yderkanten af Vestsjælland har landets relativt laveste erhvervsfrekvenser. En række kommuner i den vestlige del af hovedstadsområdet

det samt enkelte kommuner i Midtjylland har de højeste erhvervsfrekvenser.

Forventninger til ledigheden 3. kvartal 2005

De regionale arbejdsmarkedsråd udarbejder hvert kvartal prognoser for forventningen til udviklingen i ledigheden et kvartal og et år frem. Den seneste prognose, som er offentliggjort af Arbejdsmarkedsstyrelsen, går frem til 3. kvartal 2005.

Tabel 2.2. Arbejdsmarkedsrådenes forventning til ledigheden

Region/amt:	4. Kvartal 2004		3. Kvartal 2005	
	Forventet ledighed	Pct. i fht. året før	Forventet ledighed	Pct. i fht. året før
Storkøbenhavn	36.890	0 pct.	38.320	-3 pct.
Frederiksborg amt	8.670	-2 pct.	8.080	-4 pct.
Roskilde amt	5.880	-4 pct.	6.000	0 pct.
Vestsjællands amt	9.800	-2 pct.	9.100	-3 pct.
Storstrøms amt	7.600	-2 pct.	7.250	2 pct.
Bornholms reg.kommune	2.340	2 pct.	1.980	1 pct.
Fyns amt	16.800	-4 pct.	15.100	-7 pct.
Sønderjyllands amt	7.440	-8 pct.	6.400	-12 pct.
Ribe amt	5.300	-7 pct.	5.300	-1 pct.
Vejle amt	10.040	-4 pct.	9.580	-11 pct.
Ringkøbing amt	6.800	-2 pct.	6.400	-11 pct.
Århus amt	23.120	-1 pct.	22.700	-6 pct.
Viborg amt	5.650	-3 pct.	5.300	-2 pct.
Nordjyllands amt	21.000	3 pct.	19.200	-7 pct.
Hele Landet	167.330	-2 pct.	160.710	-5 pct.

Note: Det bemærkes, at tallene ikke er sæsonkorrigerede. Ændringerne i forhold til samme kvartal året før er beregnet i forhold til ledigheden som opgjort af Danmarks Statistik.

Kilde: Rådenes arbejdsmarkedsredegørelser og beregninger i Arbejdsmarkedsstyrelsen.

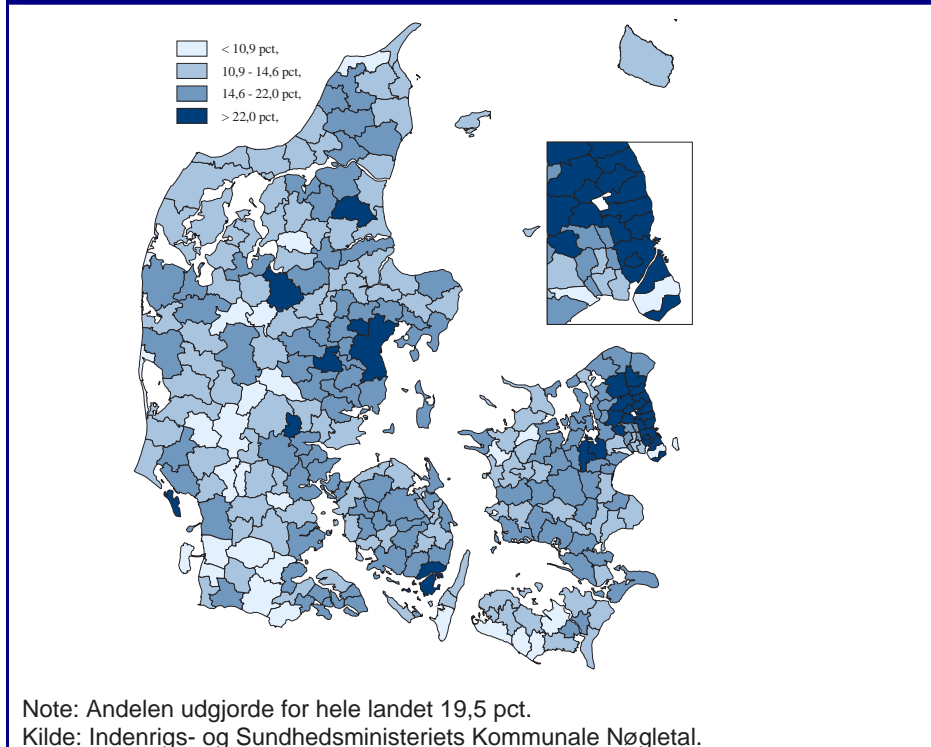
Tabel 2.2 viser arbejdsmarkedsrådenes forventning til ledigheden i 4. kvartal 2004 og 3. kvartal 2005 samt den relative ændring i forhold til samme kvartal året før. Tallene er fordelt på Storkøbenhavn, de øvrige amter og Bornholms regionskommune.

Dets es, at ledigheden forventes fortsat at være faldet med 5 procent i til 3. kvartal 2005 i forhold til 3. kvartal 2004. Forventningerne peger dog på en mindre stigning i Storstrøms amt og på Bornholm. Ledigheden forventes at falde mest i Sønderjyllands, Vejle og Ringkøbing amter, men der forventes fx også et lille fald i Nordjylland.

2.4. Befolkningens uddannelsesniveau

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau kan få vigtig betydning for regionernes udviklingsmuligheder. Den regionale fordeling af indbyggernes uddannelsesniveau giver et fingerpeg om, hvilke områder der har udfordringer og muligheder på dette område.

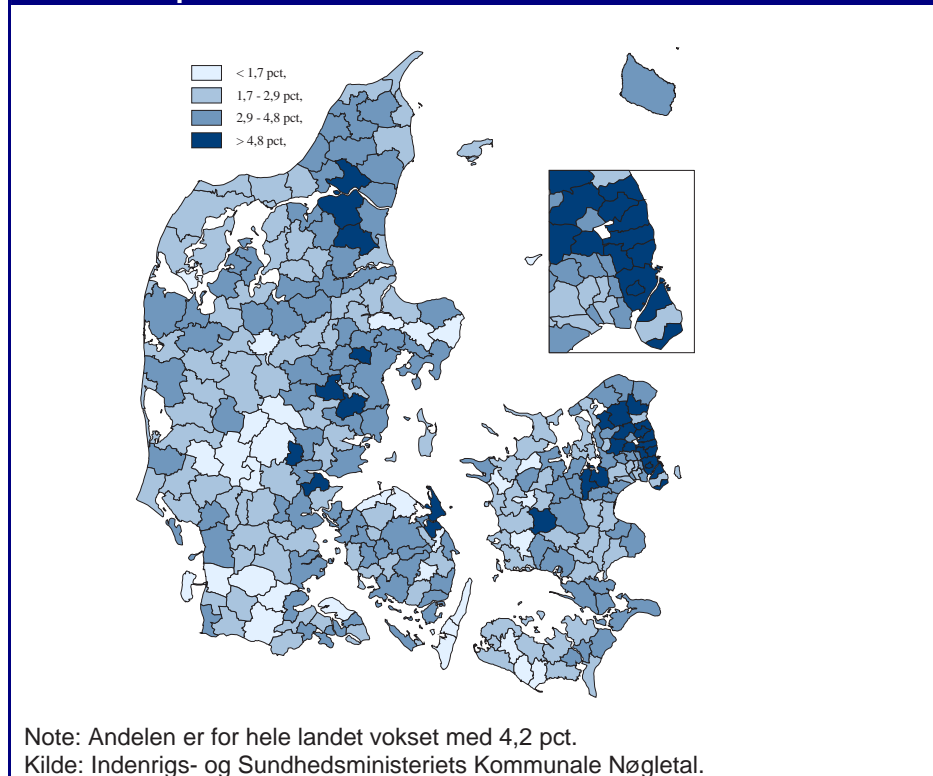
Figur 2.10. Andel 25-64 årige med videregående uddannelse i 2003

I figur 2.10 er angivet andelen af 25-64 årige, som i 2003 havde en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. For hele landet drejer det sig om 19,5 pct.

Det fremgår af kortet, at uddannelsesniveaet generelt er højest hos indbyggerne i kommunerne i Århus-området og Hovedstadsregionen, mens der i flere udkantsområder er et mønster i retning af et generelt lavere uddannelsesniveau, ikke mindst på Lolland og i Sønderjylland. Men også i Midtjylland er der en række kommuner med et relativt lavt uddannelsesniveau.

Figur 2.11. Udvikling i andel 25-64 årige med videregående uddannelse i perioden 1993-2003

Betragtes udviklingen i uddannelsesniveaue over de seneste 10 år, ses der en positiv udvikling over hele landet. Andelen af 25-64 årige med en videregående uddannelse er således også for landet under ét øget fra 15,3 pct. til 19,5 pct. i perioden fra 1993 til 2003.

Men der er regionale forskelle. Generelt tegner der sig det billede, at de områder, som har et relativt lavt uddannelsesniveaue også er de regioner, som over de sidste 10 år har oplevet en mindre gunstig udvikling i uddannelsesniveaue, mens de regioner, som har et højt niveaue, også er de regioner, som har oplevet den mest gunstige udvikling i uddannelsesniveaue.

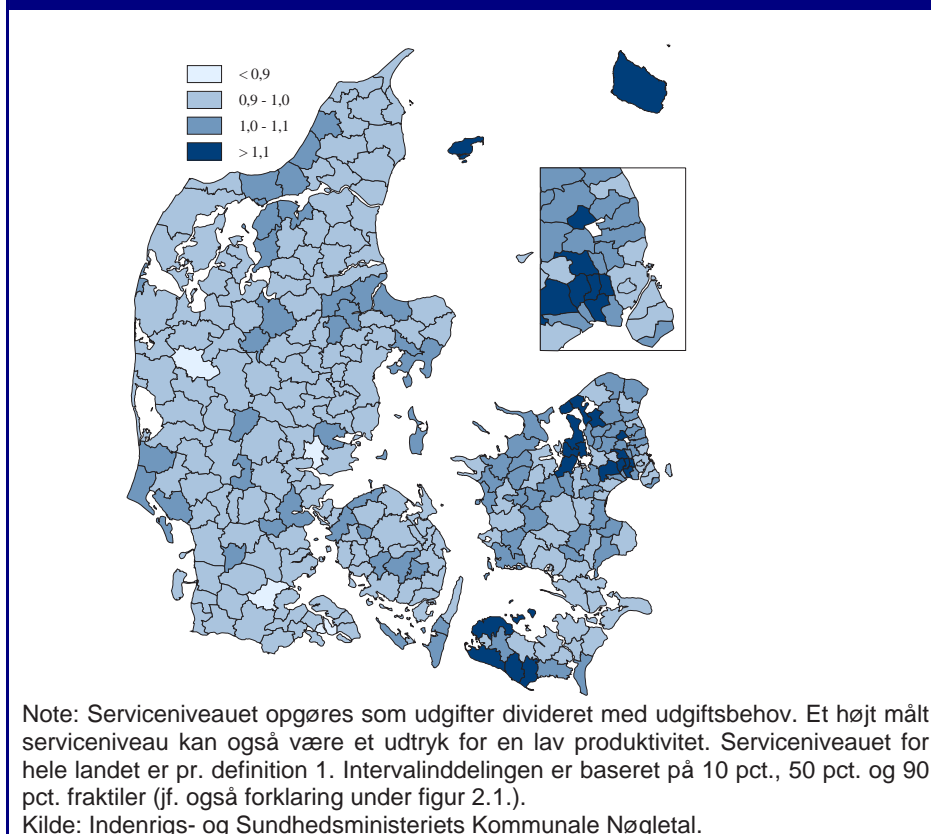

Ålborg er dog et område, som har oplevet en relativ gunstig udvikling i uddannelsesniveaet i perioden, uden dog at området i 2003 lå blandt de mest gunstigt stillede områder mht. uddannelsesniveau.

2.5. Service og overførsler

I dette afsnit ses nærmere på de regionale forskelle i den kommunale service og kommunernes udgift til overførsler. Dette giver et billede af regionale forskelle i den offentlige service for borgerne og de regionale forskelle i kommunernes udgiftsmæssige udfordringer.

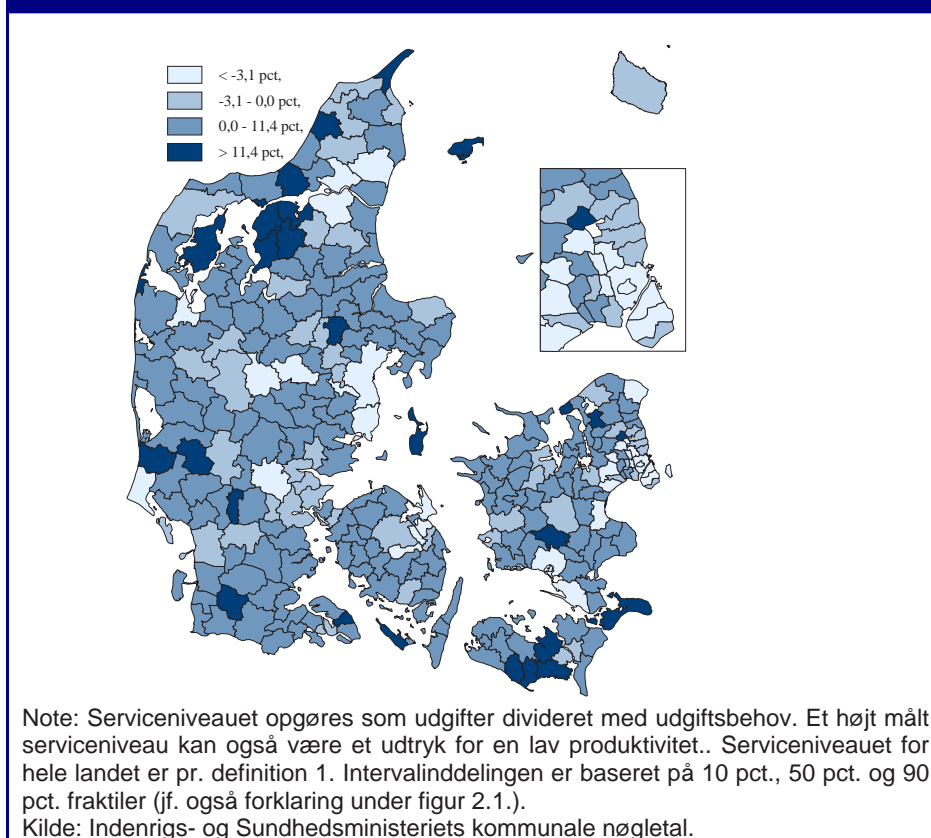
Figur 2.12. Kommunernes serviceniveau i 2004

Kortet i figur 2.12 viser, at kommuner i hovedstadsregionen samt på Bornholm, Lolland og Læsø har et højere målt serviceniveau end resten af landet. Servicemålet må dog anvendes med betydelig forsigtighed.

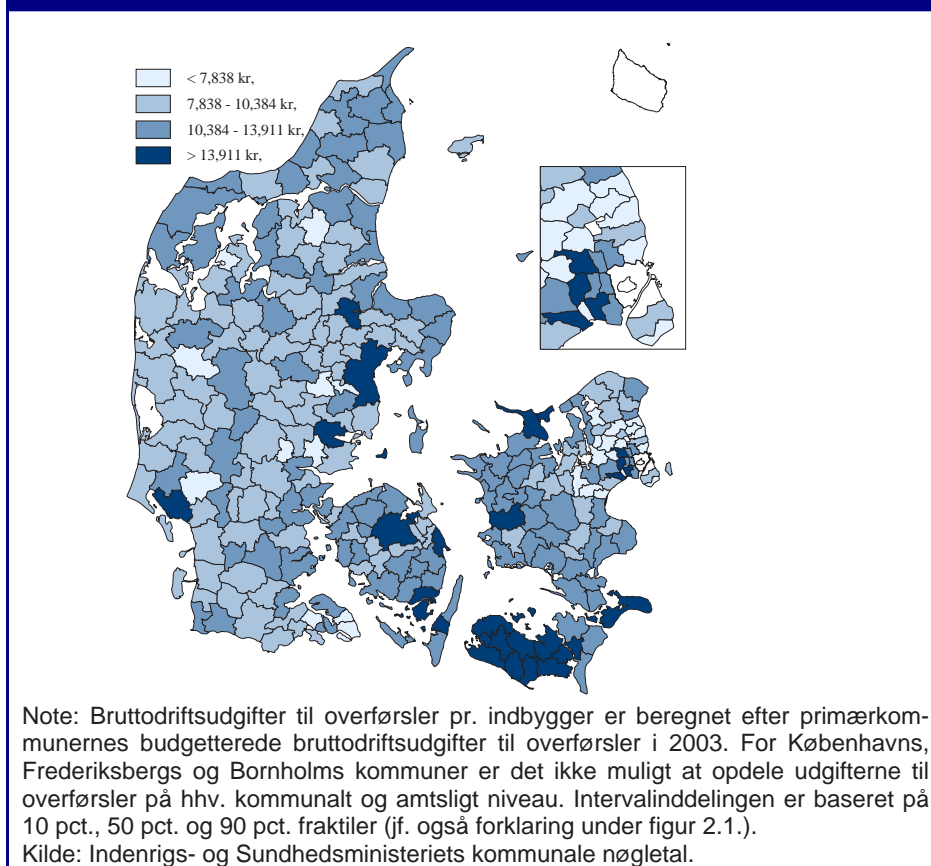
Det høje serviceniveau kan være et udtryk for relativt høje udgifter i forhold til udgiftsbehov eller et udtryk for lav produktivitet i de pågældende kommuner. Omvendt kan et lavt målt serviceniveau være et udtryk for relativt lave udgifter i forhold til udgiftsbehov eller et udtryk for høj produktivitet. Kun tre kommuner i Jylland ligger i det laveste målte interval.

Figur 2.13. Ændring i serviceniveau i perioden 1993-2003

Figur 2.13 viser udviklingen i de regionale forskelle i kommunernes service i perioden 1994-2004. Områder, som har oplevet et relativt fald i serviceniveauet, er bl.a. kommuner ved store byer som København, Odense, Århus og Ålborg samt i Trekantsområdet. Bortset fra et område omkring Limfjorden samt på Lolland er der ikke et generelt regionalt mønster i de kommuner, som har oplevet den højeste vækst i serviceniveau i perioden.

Figur 2.14. Bruttodriftsudgifter til overførsler pr. indbygger i 2004

Figur 2.14 viser bruttodriftsudgifter til overførsler pr. indbygger fordelt på kommuner. De højeste udgifter findes bl.a. på Lolland-Falster, i den vestlige del af Sjælland samt i storbykommuner som Århus, Odense og Esbjerg. Områder nord og vest for København har lave udgifter til overførsler.

3. Regional konkurrenceevne

Indenrigs- og Sundhedsministeriet fik i 2003-2004 foretaget en analyse af regionernes konkurrenceevne. Analysen blev gennemført af konsulentfirmaerne Copenhagen Economics og Inside Consulting.

Analysens overordnede formål var at afdække og forklare forskelle i de danske regioners konkurrenceevne, dvs. i regionernes evne til at skabe vækst.

Analysen viste, at regionale forskelle i forhold inden for tre områder, menneskelige ressourcer, iværksætteri samt innovation kunne forklare 70 pct. af væksthforskellene i regionernes (primær-)indkomst pr. indbygger i perioden 1997-2002. De blev i analysen kaldt for *vækstdrivere*. Endvidere viste analyserne, at der vil kunne realiseres væsentlige vækstpotentialer hos en række regioner ved et fokus på at forbedre rammebetingelserne inden for de tre vækstdrivere. Analysen bekræftede således også, at forbedrede rammebetingelser giver bedre præstationer og højere vækst.

Som led i analysen blev opstillet en model – Den Regionale Konkurrenceevnemodel. Modellen beregnede et indeks for regionernes konkurrenceevne, byggende på rammebetingelser og præstationer indenfor de tre områder.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet og de to konsulentfirmaer har i 2004-2005 haft et samarbejde om videreudvikling af modellen samt om mulighed for, at de regioner, som måtte have interesse heri, kunne få foretaget individuelle analyser på baggrund af modellen. Flere regioner har således også benyttet sig heraf.

For de enkelte regioner kan modellen således være et værktøj til for det *første* at foretage en benchmarking af konkurrenceevnen i form af præstationer og rammebetingelser i sammenligning med andre (sammenlignelige) regioner og for det *andet* at gå bag om modellens resultater i en erhvervsøkonomisk analyse. På denne måde kan iden-

tificeres styrker og indsatsområder for de konkrete regioner, under hensyntagen til evt. særlige forudsætninger.

I det følgende beskrives de seneste resultater vedrørende udvikling og opdatering af modellen, hvor informations- og kommunikationsteknologi (IKT) inkluderes i modellen. Der ses på, hvilken betydning det har haft for de enkelte regioners beregnede konkurrenceevne, og hvorvidt det bidrager med ny information om vigtige indsatsområder.

Der beskrives også kort de anvendelser modellen har haft siden den blev præsenteret i Regionalpolitisk redegørelse 2004. Og endelig beskrives nogle overvejelser om videreudvikling af modellen i 2005 i samarbejde med Økonomi- og Erhvervsministeriet.

3.1. Udvidelse af og nye analyser på modellen

Modellen er i 2004 opdateret med de seneste nye dataoplysninger, som er offentliggjort i løbet af 2004. Modellens tre vækstdrivere er endvidere suppleret med endnu en vækstdriver, nemlig informations- og kommunikationsteknologi (IKT).

Udvidelsen styrker modellens forklaringsevne, og det konkluderes, at de regionale rammebetingelser på IKT-området har stor indflydelse på de regionale præstationer. Det vil sige, at der kan realiseres regionale vækstpotentialer ved et fokus på at forbedre rammebetingelserne på IKT-området. IKT-området viser sig bl.a. at være en del af forklaringen på den generelt lavere vækst i de regioner, som kan kendetegnes som udkantsregioner.

Hvor de tidligere analyser på modellen med de tre vækstdrivere viste, at det især var hhv. øget uddannelsesniveau hos arbejdsstyrken, antallet af nye innovative virksomheder samt innovation i eksisterende virksomheder, som forklarede regionale vækstforskelle, er det mht. IKT i de nye analyser især virksomhedernes stigende adgang til internettet, som bidrager til at forklare forskelle i væksten.

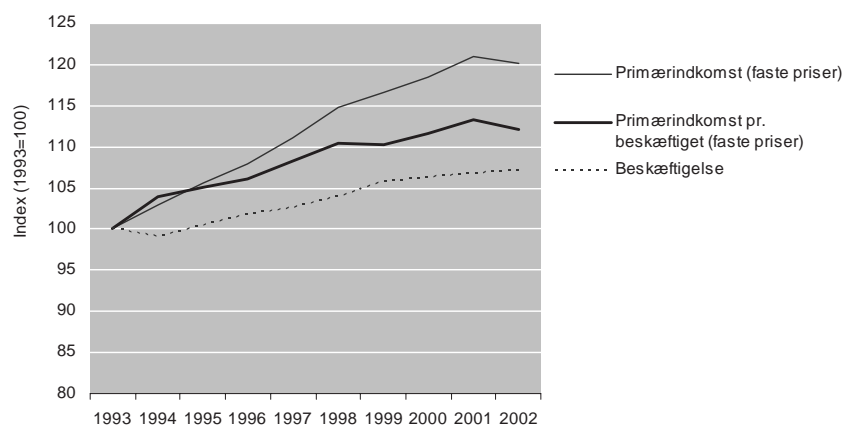
Det nye (opdaterede og udvidede) indeks for regionernes konkurrenceevne viser generelt det mønster, at de regioner, som også i det tidlige indeks havde en relativt høj konkurrenceevne, nu får en endnu højere værdi i det nye indeks og omvendt for de regioner, som havde en relativt lav, mens billedet er mere blandet for de øvrige regioner.

I perioden 2001 til 2002 har der også været et fald i primærindkomsterne i landet som helhed og de regionale forskelle i væksten er blevet lidt større i forhold til tidligere år, hvor forskellene har ligget stabilt et par år efter flere års udjævning af forskelle.

Udviklingen 2001-2002

Primærindkomsterne i Danmark faldt i 2002 i reale termer. Beskæftigelsen var samtidig i svag fremgang og samlet er primærindkomsten pr. beskæftiget faldet med 1,0 procent fra 2001 til 2002. I årene fra 1997 til 2001 steg produktiviteten med 1,2 procent om året i gennemsnit.

Figur 3.1. Produktivitetsudviklingen i Danmark 1993-2002

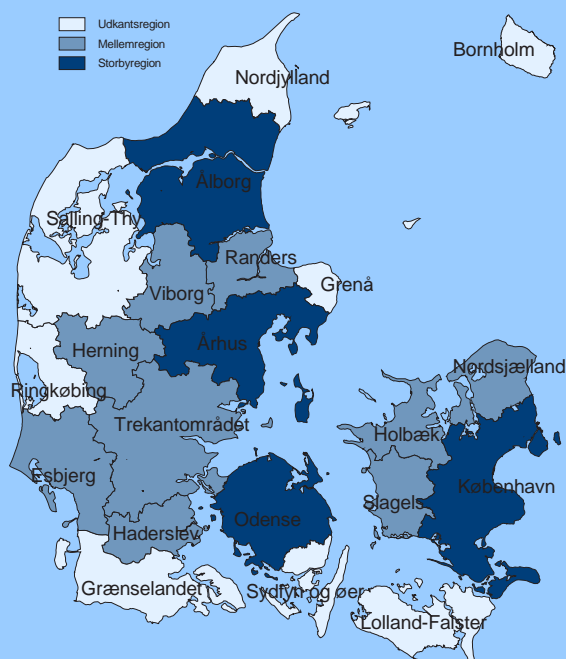

Kilde: Kilde: Den Regionale Konkurrenceevnemodel (Copenhagen Economics & Inside Consulting).

Note: Primærindkomsten omfatter dels løn mv. som ansat, dels overskud af selvstændig virksomhed. Her udgør løn omkring 90 pct.

I modellen er landet inddelt i 21 regioner.

Modellens 21 regioner er defineret med udgangspunkt i de pendlingsbaserede regioner fra Landsplanredegørelse 2003.

Note: De 21 regionerne er dannet ved at aggregere 33 pendlingsoplande og er som udgangspunkt navngivet efter største by. Pendlingsregionen ved København er dog delt op i tre regioner. De 21 regioner er endvidere kategoriseret som hhv. udkants-, mellem- og storbyregioner.

Ligesom der i tidligere år var stor forskel på, hvor meget produktivitet steg i de enkelte regioner, er der også stor forskel på, hvordan produktivitetstendensen i 2002 fordeler sig på regionerne.

Samlet set har produktivitetændringer fra 2001 til 2002 betydet en svag divergens – det vil sige stigende forskelle i regionernes produktivitetstendenser. Samme mønster genfindes ikke helt, når der i stedet

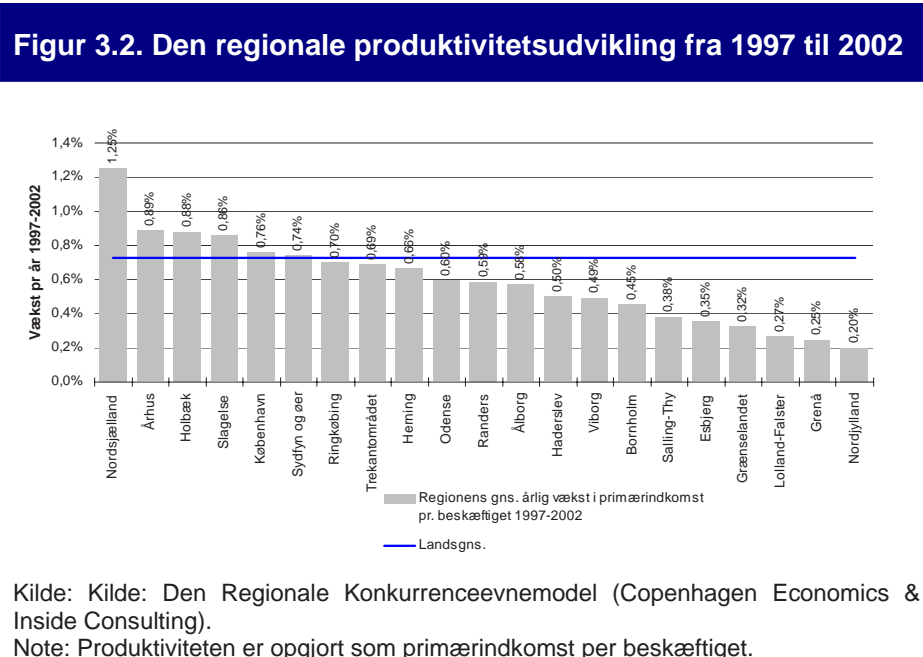

for udviklingen i primærindkomst pr. beskæftigede ses på primærindkomst pr. indbygger.

Regionale forskelle i vækst

I den oprindelige model blev der fokuseret på produktivitetsvæksten fra 1997 til 2001, som var den periode, hvor modellens forklaringskraft var bedst. 2001 var på daværende tidspunkt det seneste år, hvor primærindkomsten var opgjort. Inddrager man produktivitetsudviklingen i 2002 i sammenligningen af væksten i de 21 regioner, sker der visse forskydninger.

Figur 3.2 viser de regionale forskelle i produktivitetsvæksten (dvs. væksten i indkomst pr. beskæftigede) i ordnet rækkefølge efter højst vækst.

I forhold til en tilsvarende opgørelse for væksten i 1997-2001 betyder inddragelsen af 2002, at 8 regioner "rykker frem" i rækkefølgen, heraf

rykker tre regioner hele 6 pladser frem. Det gælder Århus, der rykker fra en placering på indekset som nummer 8 til nr. 2 i rækkefølgen, Sydfyn, der rykker fra nummer 12 til 6 og Randers, der rykker fra nummer 17 til 11, fra en plads som nummer 17. Odense, Trekantsområdet og Esbjerg oplever moderat bedre placeringer i forhold til væksten i produktivitet.

En enkelt region, Bornholm rykker kraftigt tilbage (fra nummer 3 til nummer 15) og Viborg-regionen rykker fem pladser tilbage (fra nummer 9 til nummer 14).

Endelig har Nordsjælland og Haderslev uændret placering i rækkefølgen som nummer hhv. 1 og 13, mens de øvrige regioner rykker en eller to pladser frem eller tilbage. Selv små forskelle i produktivitetsvæksten kan ligge bag sådanne bevægelser, og derfor kan det ikke tillægges den store betydning, om regionen rykker en eller to pladser frem eller tilbage.

Ændringer i indkomst pr. beskæftigelse kan tilskrives både ændringer i indkomsten absolut set og ændringer i beskæftigelsen. For Århus og Holbæk er der tale om, at både beskæftigelse og indkomst er steget i 2002, men beskæftigelsen er steget kraftigere end indkomsterne, og dermed er produktiviteten faldet.

En ugunstig udvikling i indkomster og beskæftigelse fra 2001-2002, hvor både primærindkomst og beskæftigelsen er faldet – og hvor indkomster ydermere er faldet så meget, at det indebærer en produktivitetsforringelse – har fundet sted i regionerne som Bornholm, grænselandet, Haderslev, Salling-Thy, Herning, Randers, Esbjerg og Sydfyn.

I de resterende regioner, herunder hovedstaden, Trekantsområdet, Odense, Ålborg, Lolland-Falster mv., har der været en fremgang i den samlede primærindkomst, men også en fremgang i beskæftigelsen, hvorved produktiviteten er faldet.

Men det er vigtigt at holde for øje, at dette alene gælder udviklingen over et enkelt år – set over for hele perioden 1997-2002 har alle regioner således oplevet stigning i både indkomst og beskæftigelse.

Udvidelse af den regionale konkurrenceevnemodel

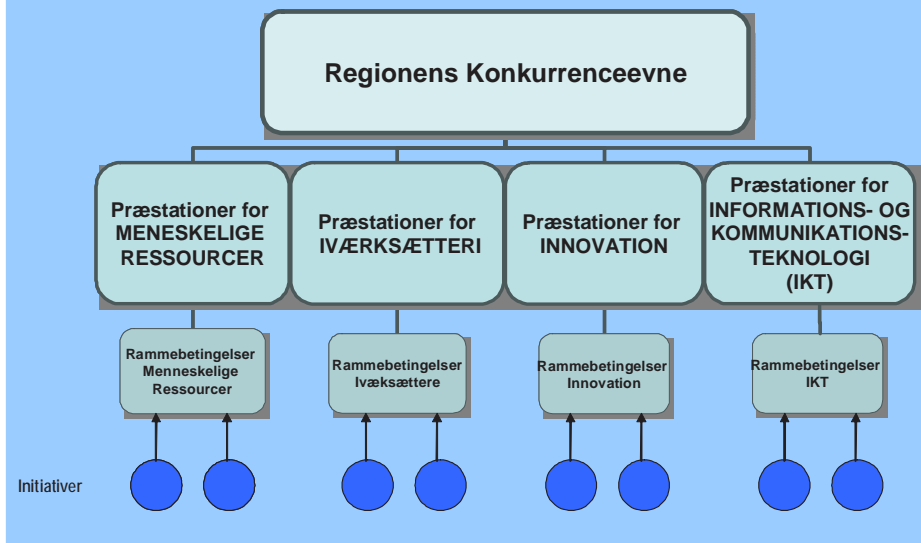
Den regionale konkurrenceevnemodel er baseret på et OECD-studie af, hvilke faktorer der forklarer forskelle i væksten i OECD-landene efter 1995. Dette studie viser, at det er nye vækstdrivere, som adskiller sig fra klassiske vækstdrivere som kapital og arbejdskraft, der forklarer forskellene i landenes vækst.

Modellen medtog oprindeligt tre af de fire vækstdrivere, som var fundet i OECD-studiet: Menneskelige ressourcer, iværksætteri og innovation. Herudover blev betydningen af indikatorer for velfærdsservice i regionerne afprøvet. Men området er svært at måle, og der er meget små regionale forskelle i de indikatorer, som kunne findes, hvorfor dette område ikke blev medtaget i de videre beregninger.

I den udvidede regionale konkurrenceevnemodel, som præsenteres her, er det i stedet forsøgt at implementere den fjerde vækstdriver, som OECD-studiet havde fundet: Informations- og kommunikationsteknologi (IKT). Analyser på modellen bekræfter, at udvidelsen forbedrer den regionale konkurrenceevnemodel.

Den regionale vækstmodel er bygget op om følgende fire vækstdrivere:

1. Menneskelige ressourcer
2. Iværksætteri
3. Innovation
4. Informations- kommunikationsteknologi (IKT)

Modellens opbygning forklares nærmere i det følgende afsnit.

Forklaring af væksthforskelle – regioners konkurrenceevne og rammebetingelser

I det følgende afdækkes forklaringer på de regionale forskelle i produktivtetsvæksten med udgangspunkt i den ovenfor viste model. I analysen anvendes udviklingen i primærindkomst pr. beskæftiget som mål for væksten i regionerne. Når der ikke ses på udviklingen pr. indbygger, skyldes det, at de nye vækstdrivere primært fokuserer på at forklare den del af væksten, der ikke kan tilskrives mere arbejdskraft eller mere kapital. Dermed indgår ikke faktorer som befolkningens erhvervsdeltagelse og ledighed. Disse faktorer har dog naturligvis

også betydning for udviklingen i det samlede velstandsniveau i regionerne, men belyses altså ikke yderligere i denne analyse.

Den Regionale Konkurrenceevnemodel

Den opstillede model forbinder konkrete handlinger eller *rammebetingelser* med økonomisk vækst i regionerne. Udvikling af rammebetingelser kan fortolkes som aktiviteter i en regional udviklingsstrategi.

Resultaterne kan måles på, at regionens virksomheder opnår bedre *præstationer* med udgangspunkt i de gennemførte aktiviteter. Forbedrede rammebetingelser giver således også ifølge modellen anledning til bedre præstationer indenfor de fire vækstdrivere. Det gælder især for den nye vækstdriver, IKT.

Endelig giver de bedre præstationer anledning til højere *produktivtetsvækst* (dvs. vækst i primærindkomst pr. indbygger).

Regionernes konkurrenceevne (præstationer)

Regionernes konkurrenceevne kan udtrykkes som regionernes evne til (eller mulighed for) at skabe vækst i regionen. Regionernes konkurrenceevne er i projektet udtrykt ved regionernes præstationer inden for de områder, som udgør modellens vækstdrivere.

I den opdaterede model er området IKT (informations- og kommunikationsteknologi) inddraget, idet der på dette område kan påvises en statistisk sammenhæng mellem præstationsindikatorerne og regionernes vækst og konkurrenceevne – og der kan konstateres en god sammenhæng mellem gode rammebetingelser for udnyttelsen af IKT og præstationerne for IKT.

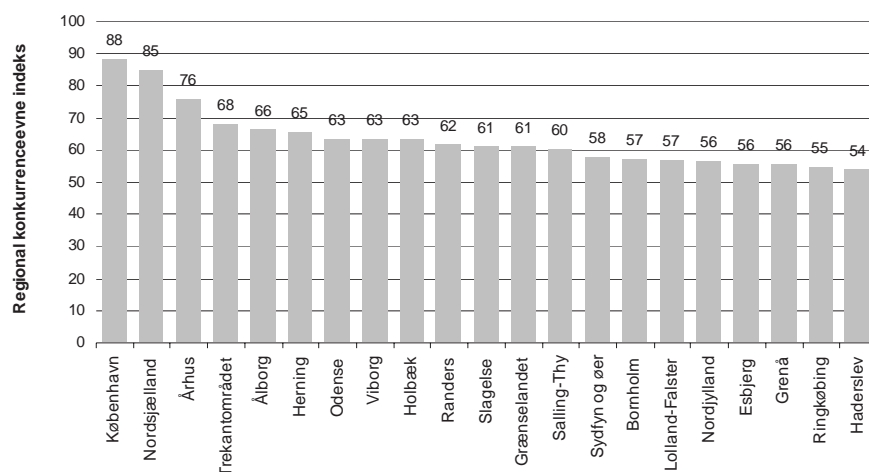
Der er beregnet et samlet *indeks for regionernes konkurrenceevne* (RKEI). Indekset er konstrueret af underindeks vedr. regionernes præstationer inden for de fire vækstdrivere: menneskelige ressourcer, iværksætter, innovation og IKT.

Underindeksene er en sammenvæjning af en række indikatorer, som er gengivet i figur 1 i bilag 2. Her indgår f.eks. under området menneskelige ressourcer indikatorer for arbejdsstyrkens uddannelse og erfaring – og under området iværksætteri indikatorer for nyetableringer og vækst i nyetablerede virksomheder. Under området innovation indgår bl.a. indikatorer for erhvervenes innovation (fx vedr. forskning og udvikling hos virksomhederne) – og under området IKT indikatorer for generel udbredelse/ anvendelse af IT i virksomhederne og for specialiserede kompetencer/funktioner i virksomhederne.

Vedr. præstationer på IKT-området findes også en uddybning af de nye underindeks, indikatorer, datakilder mv. i figur 2 i bilag 2.

Indekset for regionernes konkurrenceevne (RKEI) er angivet i figur 3.3 Højest i indekset finder man storbyregionerne København, Nordsjælland og Århus. Derefter følger de tre jyske regioner Trekantområdet, Ålborg og Herning. Blandt de sidste ti regioner finder man alle otte udkantsregioner (Ringkøbing, Grenå, Lolland-Falster, Bornholm, Sydfyn/øer, Salling-Thy og grænselandet). I den sidste gruppe findes og Haderslev og Esbjerg.

Figur 3.3. Det regionale konkurrenceevne indeks (RKEI 2005)

Kilde: Den Regionale Konkurrenceevnemodel (Copenhagen Economics & Inside Consulting).

Note: Hver indikator er normaliseret til at antage en værdi mellem 0 og 100, hvor værdien 100 tildeles regionen med den bedste værdi for den pågældende indikator. Det samlede konkurrenceevneindeks kan dermed teoretisk set være lig med 100, hvis en region er bedst på alle indikatorer (hvilket der dog ikke er nogen regioner der er). Således kan konkurrenceevneindekset for den enkelte region udtrykkes i forhold til en sådan idealregion, der er "bedst til det hele". For eksempel kan værdien for Haderslev fortolkes således, at regionen har 54 pct. af den konkurrenceevne som "idealregionen" har.

Generelt kan ændringer i regionernes konkurrenceevne i indekset for 2005 i væsentlighed tilskrives inkluderingen af IKT. Den øvrige opdatering med nyeste tilgængelige data har mindre betydning.

De tre regioner der i lå højest på konkurrenceevneindekset er også de regioner, der oplever en fremgang i konkurrenceevnen. Det gælder København, Nordsjælland og Århus, som oplever forbedringer som følge af inkluderingen af IKT i indekset.

De øvrige regioner befinder sig i en gruppe for sig, hvor konkurrenceevnen falder ved opdateringen af modellen.

Opdateringen af modellen har også ændret *regionernes indbyrdes rækkefølge på det regionale konkurrenceevneindeks*, idet København, Nordsjælland og Århus dog beholder deres placeringer højest på indekset.

To regioner rykker betydeligt tilbage på indekset i den opdaterede model. Salling-Thy rykker tilbage på konkurrenceevneindekset fra en placering som nummer 6 til en placering som nummer 13 og Nordjylland rykker fem pladser tilbage fra tolvte til syttende pladsen.

Der sker kun i mindre grad forskydninger i placeringerne som følge af opdaterede værdier på de eksisterende indikatorer. Trekantområdet, Ålborg, Odense, Viborg, Randers, grænselandet, Sydfyn, Lolland-Falster og Grenå forbedrer således alle deres placering på det overordnede indeks, og primært fordi de har bedre IKT-præstationer end de regioner, som de "overhaler".

I figur 3 i bilag 2 findes en dekomponering af ændringerne i regionernes konkurrenceevneindeks i ændringer som følge af IKT-området og den øvrige opdatering.

Regionernes rammebetingelser

Der er endvidere beregnet et *indeks for regionernes rammebetingelser*. Rammebetingelserne inden for de vækstdrivende områder påvises i den opstillede model at kunne påvirke regionernes konkurrenceevne (præstationer) og dermed regionernes økonomiske vækst.

Indekset for regionernes rammebetingelser er som indekset for konkurrenceevnen (præstationer) konstrueret af underindeks inden for de fire vækstdrivere, menneskelige ressourcer, iværksætter, innovation og IKT.

De indikatorer, som indgår i disse underindeks, er nærmere gengivet i figur 4 i bilag 2. F.eks. indgår under området menneskelige ressourcer indikatorer for rammebetingelserne vedr. uddannelse (uddannelsespladser), regionens attraktivitet og tilgængelighed. Under området iværksætterier indikatorer for rammebetingelserne vedr. erhvervs-service, iværksætterkultur, adgang til risikovillig kapital osv. Under området innovation indikatorer for rammebetingelserne vedr. samspil med videninstitutioner, adgang til kompetencer mv. Og endelig under området IKT indikatorer for rammebetingelserne vedr. bl.a. udbredelse og anvendelse af IT blandt borgerne samt generelle og specifikke IT-kompetencer.

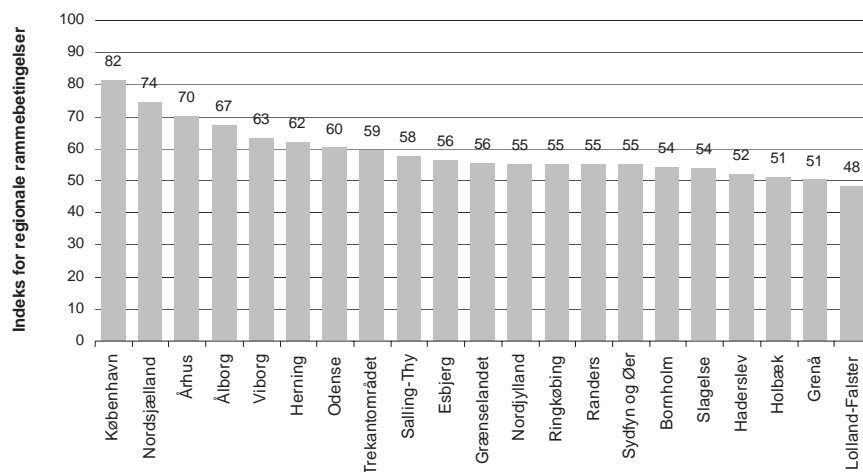
Vedr. rammebetingelser på IKT-området findes også en uddybning af de nye underindeks, indikatorer, datakilder mv. i figur 5 i bilag 2.

Højest i indekset for rammebetingelser ligger København, Nordsjælland, Århus og Aalborg. Det vil sige regioner, der også lå højt på indekset for regionernes konkurrenceevne (præstationer). Nederst i indekset finder man udkantsregionerne Lolland-Falster og Grenå, der alle lå i den nederste tredjedel målt på indekset for konkurrenceevnen.

Opdateringen og udvidelsen af modellen har også medført ændringer i indeksværdierne for rammebetingelserne. Det er hovedsageligt inddragelsen af IKT-området, der giver ændringerne, men de opdaterede værdier af de oprindelige indikatorer har også en vis betydning.

Billedet er her mere positivt, idet både regioner med stærke rammebetingelser og regioner med svage rammebetingelser har forbedret rammebetingelserne i forhold til indekset fra sidste år. Dog er billedet fortsat således, at de regioner, der ligger højt på det overordnede konkurrenceevneindeks, også ligger i toppen målt på de samlede rammebetingelser.

Figur 3.4. De regionale rammeindeks, 2005

Kilde: Den Regionale Konkurrenceevnemodel (Copenhagen Economics & Inside Consulting).

Note: Hver indikator er normaliseret til at antage en værdi mellem 0 og 100, hvor værdien 100 tildeles den region med den bedste værdi for den pågældende indikator. Det samlede rammeindeks kan dermed teoretisk set være lig med 100, hvis en region er bedst på alle ramme-indikatorer.

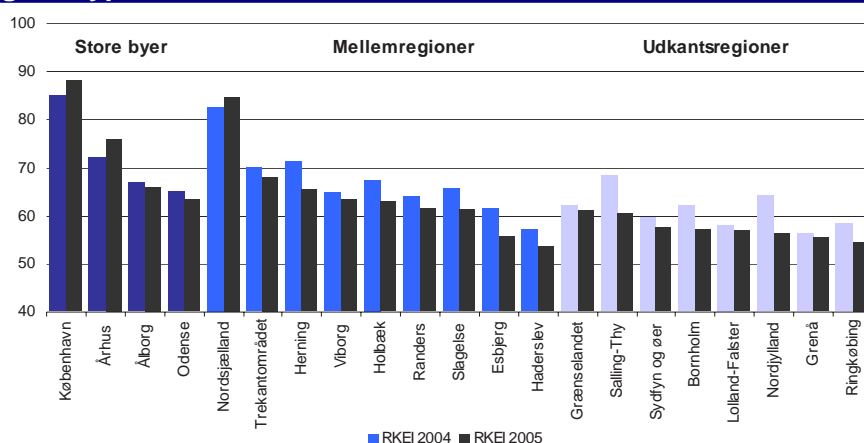
Udkantsområderne

Den oprindelige analyse satte fokus på konkurrenceevnen i udkantsområderne. Analyserne viste, at de nye vækstdrivers stigende betydning forstærker udkantsområdernes udfordringer. Analysen viste også, at udkantsregionerne generelt klarede sig dårligere inden for de oprindelige vækstdrivere menneskelige ressourcer, iværksætterier og innovation end storbyregioner og mellemregioner, men også at der i udkantsområderne kunne realiseres vækstpotentialer ved et fokus på at forbedre rammebetingelserne på disse områder.

Spørgsmålet er her, om inddragelse af informations- og kommunikationsteknologien i modellen ændrer på billedet. Analysen viser, at opdateringen og udvidelsen af modellen generelt betyder et fald i

udkantsregionernes konkurrenceevneindeks og en stigning i de to største byers konkurrenceevne. Jf. figur 3.5, som viser udviklingen i konkurrenceevneindekset fra 2004 til 2005.

Figur 3.5. Udviklingen i konkurrenceevne 2004-2005 fordelt på regionstyper

Kilde: Den Regionale Konkurrenceevnemodel (Copenhagen Economics & Inside Consulting).

Note: Figuren viser det regionale konkurrenceevneindeks, som er vist i figur 3.3, blot her ordnet efter regionstype.

Udvidelsen af modellen med IKT-indikatorer er generelt den største del af forklaringen på udkantsregioners forringede placering i konkurrenceevneindekset. Især for Salling-Thy, Bornholm og Nordjylland indebærer udvidelsen af indekset et kraftigt fald i den beregnede indekssværdi for den regionale konkurrenceevne. I udkantsregionerne indebærer opdateringen af de oprindelige indikatorer generelt en nedgang på cirka ét indeks-point, mens udvidelsen med IKT-data kan betyde en nedgang på op til 7 indekspoint (Salling-Thy og Nordjylland).

For Grønland er det dog den øvrige opdatering/udvikling, der – trods en positiv effekt af IKT-området – giver et samlet fald i regio-

nens konkurrenceevne. Se også dekomponeringen af udviklingen i IKT og øvrig opdatering i figur 3 i bilag 2.

Ses der nærmere på, hvad årsagen er til, at udkantsregionerne generelt trækkes ned af IKT-indikatorerne, peger analysen i retning af, at det især skyldes manglen på højtuddannede IT-personer, og at der er oprettet procentvist færre specialiserede IT-stillinger i udkantsregionerne end i andre regioner. Det vil sige, at udkantsregionernes generelle udfordring ser ud til at ligge på de områder, der gælder *udnyttelsen* af IKT. Udnyttelsen af mulighederne ved den nye teknologi er dog vanskelig at måle. Det antages i analysen, at effektiv udnyttelse af den nye teknologi kræver specialiserede kompetencer og uddannelse. I modellen indgår som mål for udnyttelsen en indikator vedr. andelen af IT-uddannede. Denne suppleres med en indikator vedr. andelen af IT-stillinger generelt, da også andre end IT-uddannede må antages at arbejde med udnyttelse af IT.

Derimod er forskellene mellem de tre regionstyper mindre, når det gælder *udbredelsen* af IKT (fx mht. hvor mange virksomheder, der har en hjemmeside eller modtager ordrer via internettet og mht. udbredelsen af internetadgang for virksomhedens ansatte). Analyserne peger i den sammenhæng på at øget adgang til internettet hos virksomhederne har relativt stor betydning i forklaringen af væksten.

IKT kan mindske barriererne ved de fysiske afstande i udkantsområderne. For at opnå en positiv effekt på konkurrenceevnen set i forhold til andre regioner peger analysen dog på, at det i indsatsen også kan være relevant at fokusere på udnyttelsen af IKT i udkantsområderne, konkret på at tiltrække/ fastholde højtuddannede på IT-området. Evnen til at tiltrække højtuddannede indbyggere er dog en generel udfordring for udkantsområder.

3.2. Regioners anvendelse af modellen

Siden den første rapport om Regionernes Konkurrenceevne blev offentliggjort, har modellen været anvendt flere steder i landet.

Viborg og Ringkøbing amter gik i foråret 2004 sammen om at få lavet en benchmarkanalyse af Midt- og Vestjyllands konkurrenceevne. Analysen af den økonomiske udvikling i Midt- og Vestjylland viste, at regionen har gennemgået en gunstig produktivitsudvikling de sidste 10 år, men at den stadig ligger lidt efter med hensyn til niveauet for produktiviteten i resten af landet. Samtidig viser analysen også, at regionen er udfordret på de nye "vækst drivere". Som den generelle undersøgelse om regionernes konkurrenceevne konkluderede, er det de faktorer, der på lang sigt afgør, om der kan skabes mange nye job med en høj værdiskabelse i regionen. Udfordringen består derfor her ifølge analysen i at sikre omstilling og udvikling inden for de traditionelle styrkepositioner, samtidig med at der skabes gode rammer for, at de nye væksterhverv kan slå rod og udvikle sig.

Samlet ligger Midt- og Vestjylland relativt lavt, når der måles på antallet af uddannelsespladser, men også når det gælder om at gøre regionen mere attraktiv for tilflyttere, der enten har eller ønsker at tage en videregående uddannelse, kan Midt- og Vestjylland styrke sin position. På innovationsområdet synes hovedudfordringen ifølge analysen at være, at virksomhederne i Midt- og Vestjylland i mindre udstrækning udnytter samspillet med videninstitutioner i deres innovationsarbejde. På iværksætterområdet peger analysen især på, at der er få nye virksomheder, der etablerer sig i området, og regionen samlet har den laveste etableringsrate ud af 8 store regioner. På IT-området peger analysen på, at der er et potentiale i at øge andelen af virksomheder, som er avancerede brugere af IT. Den udbredte brug af digital forvaltning i regionens kommuner (både i byerne og i udkantsområderne) antyder, at der er et godt fundament for at udnytte dette potentiale.

Modellen har også været anvendt i forbindelse med udarbejdelse af en vækststrategi i regionen bestående af Grenaa og Nørre Djurs. Analysen viste, at Grenaa-regionen de seneste 10 år har været igennem en bemærkelsesværdig økonomisk udvikling. De økonomiske nøgletal vidner om et markant skift i 1998/1999. I perioden 1993-1998 fulgte udviklingen i Grenaa pænt med resten af landet, når det gjaldt

velstand, produktivitet, beskæftigelse og ledighed, mens der herefter er et knæk i kurven. De seneste fem år er produktiviteten og velstanden stagneret i Grenaa, befolkningstallet er faldet, og ledigheden er steget. Udviklingen i Grenaa har været relativt svag ses i forhold til landet som helhed såvel som set i forhold til andre udkantsområder i Danmark.

Specielt i Grenaa Kommune har der været lukninger og nedskæringer blandt nogle større, procestunge virksomheder. Men rapporten peger på, at udviklingen også hænger sammen med et skift i de vækstfaktorer, der afgør regionernes succes. Tidligere konkurrerede regionerne på faktorer som fysisk planlægning, infrastruktur, billige erhvervsgrunde og investeringsfremme, mens de nye vækstkilder i den regionale konkurrenceevnemodel, ifølge bl.a. analysen af regionernes konkurrenceevne, har taget over.

Rapporten dokumenterer, at mens Grenaa ligger fint med hensyn til gårsdagens vækstkilder, så er situationen kritisk, når det gælder de nye vækstkilder. Målt på den oprindelige regionale konkurrenceevne model ligger Grenaa sidst blandt 21 regioner i Danmark og på den nye udgave af modellen som tredjesidst på et indeks, der sammenfatter regionernes præstationer på de nye vækstdrivere.

Det vurderes endvidere i analysen, at en betydelig del af Genaas erhvervsmæssige og økonomiske vanskeligheder de seneste fem år kan skyldes en relativt svag konkurrencekraft inden for menneskelige ressourcer, innovation og iværksætteri. Det er således også her analysen peger på, at Grenaa kan sætte ind for at styrke den økonomiske udvikling.

Rapporten indeholder en detaljeret benchmarkanalyse af Genaas konkurrencekraft inden for de nye vækstdrivere. I analysen sammenlignes Grenaa med resten af Danmark både med hensyn til erhvervslivets præstationer og med hensyn til de rammebetingelser, som kommuner, amt og stat stiller til rådighed for virksomhederne.

Endelig indgår Den Regionale Konkurrenceevnemodel som en del af analysegrundlaget i et igangværende projekt om Trekantområdets innovationskapacitet. Projektet løber over 3 år og er endnu ikke afsluttet.

Modellen vil også indgå i et regionalt initiativ, REG LAB, som har til formål at skabe videndeling mv. i forhold til regional erhvervsudvikling.

3.3. Udvikling af Den Regionale Konkurrenceevnemodel

Forskellige videre udviklingstiltag på modellen overvejes. F.eks. overvejes det at se på regionsinddelingerne i lyset af kommunalreformen. Ligeledes kan ses nærmere på at forbedre grundlaget for modellens indeks. F.eks. på et område som innovation er det svært at finde indikatorer, der bygger på data, som dels kan opdateres årligt og dels er tilstrækkeligt detaljerede på regionsniveau.

Modellen for regionernes konkurrenceevne og det regionale konkurrenceevneindeks vil også med opdateringer og udvidelsen med IKT-området i 2005 kunne anvendes i forskellige sammenhæng af regionerne i tilknytning til deres erhvervsudviklingsindsats.

Videreudvikling af modellen vil ske i et samarbejde mellem Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Økonomi- og Erhvervsministeriet.

4. Særlige udfordringer og indsatser, herunder i udkantsområder

4.1. Udfordringer og indsatsområder

De regionale forskelle er statistisk set relativt beskedne set i forhold til andre lande, men ikke desto mindre tegner analyserne en klar tendens i forhold til særligt udviklingen i udkantsområderne.

Flere udkantsområder har over en årrække oplevet såvel fald i befolkningstallet som en mindre gunstig udvikling i fx beskæftigelse, uddannelsesniveau og indkomst.

Med den regionale vækststrategi fra maj 2003 satte regeringen et særligt fokus på udviklingen i de egne af landet, der har haft vanskeligt ved at følge med væksten i resten af landet. Under Økonomi- og Erhvervsministeriet blev således igangsat en særlig indsats i 9 *regionale vækstsamarbejder*, hvor staten og de regionale parter samarbejder om at skabe bedre vækst i området. Herudover blev *befordringsfradraget forhøjet* for langdistancependlere bosat i kommuner i disse 9 regioner samt i kommuner med et særligt lavt beskatningsgrundlag.

Regeringen sætter med det nye regeringsgrundlag styrket fokus på den regionale udvikling. Det skal bl.a. ses i sammenhæng med de udfordringer og potentialer, som landet og landets regioner står med i forhold til den globale konkurrence.

Den globale konkurrence indebærer, at der kan være nogle arbejdspladser, som flytter til lande med billigere arbejdskraft. Udflytning af arbejdspladser har bl.a. berørt udkantsområder som Nordjylland og Lolland.

Landets konkurrencefordel ligger bl.a. i viden og innovation. Det er afgørende for en afbalanceret regional udvikling, at alle dele af landet har en god konkurrenceevne og det fordrer gode rammebetingelser for

innovation i eksisterende og nye virksomheder, herunder i form af en veluddannet arbejdsstyrke og nem adgang til forskning og udvikling.

Det er en overordnet målsætning, at alle regioner, herunder udkantsområderne skal have så god en konkurrenceevne, at de er konkurrencedygtige i den globale konkurrence. Den umiddelbare målsætning er derfor, at rammebetingelserne for iværksætter, innovation og anvendelse af viden i øvrigt styrkes også uden for de store byer, herunder i udkantsområderne. Der skal sættes fokus på de enkelte områders særlige styrker og udfordringer med henblik på, at områdernes potentialer kan udnyttes på nye måder. Det kræver evne og vilje til omstilling til en ny tid og til samarbejde hos fx myndigheder, uddannelses- og videninstitutioner mv. såvel som hos virksomheder og befolkning.

I tilknytning til kommunalreformen etableres *vækstfora* i de fem nye regioner. Vækstforaene sammensættes af repræsentanter fra regionen, kommunerne, det lokale erhvervsliv, uddannelses- og videninstitutioner samt arbejdsmarkedets parter og får til opgave at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi samt udvikle og prioritere initiativer til at forbedre de lokale vækstvilkår. Regeringen vil endvidere bl.a. i samarbejde med vækstforaene udvikle et særligt program for brugerdreven innovation og spredning af viden. Det nye program skal skabe rammerne for, at virksomheder i samarbejde med myndigheder og videninstitutioner kan gå sammen om at udvikle løsninger baseret på markedsmæssige behov inden for områder, hvor virksomhederne lokalt og regionalt har særlige kompetencer.

I forlængelse af regeringsgrundlaget forventes det, at der allerede i april 2005 etableres et midlertidigt vækstforum i Nordjylland. Vækstforumet skal udarbejde en erhvervsudviklingsstrategi, der sætter rammen for udmøntningen af de 200 mio. kr., som regeringen har afsat i en vækstpakke til nordjyderne. Efter ønske fra amter og kommuner i alle dele af landet etablerer regeringen endvidere midlertidige vækstfora i resten af landet.

Regeringen har i det nye regeringsgrundlag sat ambitiøse mål for *Danmark som førende vidensamfund, Danmark som førende iværksættersamfund, uddannelser i verdensklasse og verdens mest konkurrencedygtige samfund*. Og det vil kræve en ambitiøs, samlet og flerårig strategi for at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

Regeringsgrundlaget indeholder på denne baggrund en række initiativer. Bl.a. har regeringen udpeget et *Globaliseringsråd*, der skal rådgive regeringen om strategier, og der afsættes frem til 2010 10 mia. kr. til en styrket uddannelse, forskning, innovation og iværksætteri.

Globaliseringsrådet, som bl.a. består af repræsentanter fra fagforeninger og erhvervslivets organisationer og personer fra uddannelses- og forskningsverdenen, skal med udgangspunkt i analyser, oplæg og anbefalinger fra eksperter og andre særligt sagkyndige fra Danmark og fra udlandet drøfte og rådgive om,

- hvordan Danmark og danskerne bedst kan rustes til at udnytte de nye muligheder og klare sig godt i den globale økonomi,
- hvordan kendskab til og forståelse for de udfordringer, som den globale økonomi stiller Danmark overfor, kan udbredes i det danske samfund med henblik på aktiv medvirken fra den enkelte og fra alle dele af samfundet,
- hvordan målene for Danmark som et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund konkret kan realiseres med bred opbakning i det danske samfund.

Regeringen nedsætter et regionalpolitisk ministerudvalg, der får til ansvar at koordinere og følge de initiativer i den nationale strategi, der skal udmøntes på regionalt niveau.

Regeringen vil også iværksætte en hurtig *analyse af den samlede statslige regionalpolitiske indsats* med henblik på at forenkle og målrette indsatsen.

I løbet af de næste par år etableres *Danmarks Vækstråd*, der bl.a. får til opgave at skabe såvel dialog som initiativer, der bygger bro mellem vækstpolitikken i de enkelte regioner og mellem den statslige og den regionale vækstpolitik.

Under Videnskabsministeriet er der iværksat *handlingsplanen "Viden flytter ud"*, som skal være med til at styrke tilgængeligheden og anvendelsen af forskningsbaseret viden, ny teknologi og innovation uden for storbyerne, herunder i udkantsområderne. En analyse, som regeringen har fået gennemført inden for forskning og innovation viser således, at hovedstadsregionen har et betydeligt forspring i forhold til de øvrige regioner på de fleste indikatorer inden for forskning, innovation, uddannelse og iværksætterier.

4.2. Status for vækstsamarbejder i udkantsområderne

De regionale vækstsamarbejder blev etableret i forlængelse af offentliggørelsen af Den regionale Vækststrategi. Økonomi- og Erhvervsministeriet deltager i arbejdet alle steder for at sikre erfaringsudveksling om aktiviteter i andre samarbejder samt koordinering af den statslige indsats. Fra starten har det ligeledes været afgørende at få de regionale og lokale aktører ind i processen omkring først udvikling af en strategi og dernæst udvikling af initiativer som opfølgning på strategien og som led i at nå de fastsatte mål på de valgte indsatsområder. Arbejdet med at styrke de regionale vækstvilkår i yderområderne kræver en langsigtet indsats.

Som nævnt er etableret 9 vækstsamarbejder. Områderne er angivet i boksen.

Vækstsamarbejderne består af følgende 8 områder, defineret som pendlingsbaserede regioner (bynavne refererer til pendlingsregionen):

- Nordjylland
- Sydfyn
- Bornholm
- Lolland-Falster
- Morsø
- Grenå
- Samsø
- Vestsønderjylland

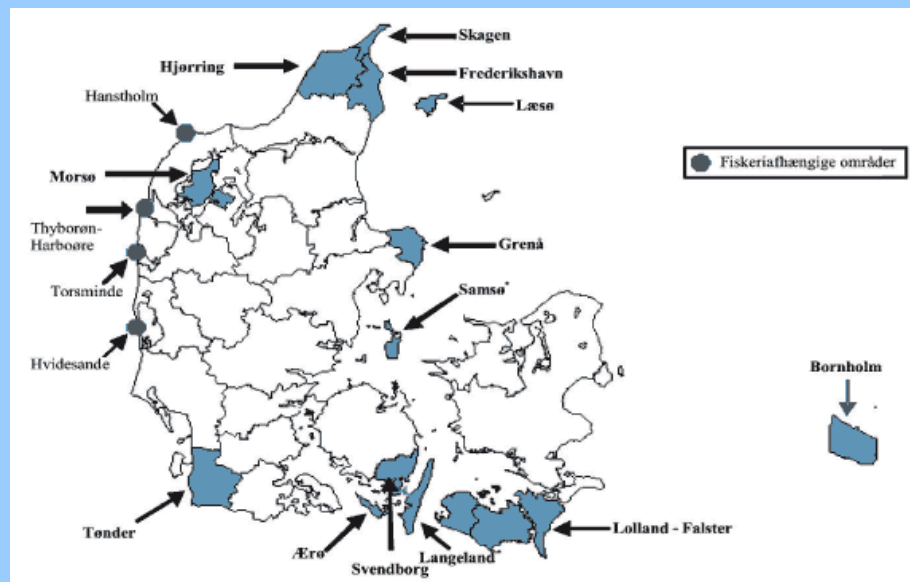
Endvidere er der et vækstsamarbejde for

- områder, som i særlig grad er påvirket af nedgangen i fiskeriet – Holmsland (Hvide Sande), Hanstholm, Thyborøn-Harboøre og Ulfborg-Vemb (Torsminde).

Over en treårig periode er afsat

- Samlet 60 mio. kr. fra Konkurrenceevnepakken samt 40 mio. kr. til brobygningsinitiativer i perioden 2005-2008.
- 17 mio. kr. årligt fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets pulje til kommunal medfinansiering af EU-projekter vil kunne komme i spil.

Endvidere har Fødevarerministeriet til vækstsamarbejdet i de fiskeriafhængige områder afsat 25 mio. kr. EU-midler under artikel 33-ordningen i det danske landdistriktsprogram, mens der er afsat 20 mio. kr. EU-midler under FIUF-programmet.

Kilde: Den Regionale Vækststrategi, Økonomi- og Erhvervsministeriet, maj 2003.

Økonomi- og Erhvervsministeriet står for erfaringsudveksling om aktiviteter i samarbejderne og koordinering af den statslige indsats i vækstsamarbejderne. Fra starten har det ligeledes været afgørende at få de regionale og lokale aktører ind i processen omkring først udvikling af en strategi og dernæst udvikling af initiativer som opfølgning på strategien og som led i at nå de fastsatte mål på de valgte indsatsområder. Arbejdet med at styrke de regionale vækstvilkår i yderområderne kræver en langsigtet indsats.

Alle vækstsamarbejder har fået midler til udarbejdelsen af erhvervsudviklingsstrategier, og arbejdet har båret frugt. Alle vækstsamarbejder har nu en færdigudviklet strategi. Med udgangspunkt i strategierne er udviklet en række gode projekter, som skal være med til at få yderområderne tilbage på vækstsporet. Strategierne har endvidere resulteret i indsatsområder, som nedenfor er beskrevet for hvert samarbejde.

Ligeledes har alle vækstsamarbejder fået tilsagn om midler til udvikling af brobygningsinitiativer. Det er sket med udgangspunkt i, at udvikling af gode rammevilkår for virksomhederne i de regionale vækstsamarbejder indebærer et styrket samspil med de større byområder. Vigtige vækstvilkår som uddannelses- og videninstitutioner, offentlig erhvervsservice, private serviceerhverv mv. er koncentreret i de større byområder. Det er nødvendigt at skabe rammer for, at yderområderne får mere gavn af de gode vækstvilkår, som byområderne tilbyder. Et forstærket samspil mellem virksomheder i yderområder og fx videninstitutioner i byområder vil kunne styrke erhvervsudviklingen i yderområderne. Der er i forlængelse heraf afsat i alt 40 mio.kr. på Finansloven i perioden 2005-2008 til brobygningsinitiativer.

Nedenfor følger indsatsområder for hvert vækstsamarbejde samt korte eksempler på projekter, der er igangsat i de regionale vækstsamarbejder.

Morsø-Sallingsund

Morsø-Sallingsund har valgt indsatsområderne:

- Landbrug og fiskeri samt tilknyttede forædlingsindustrier
- IT
- Bosætning
- Iværksætteri
- Offentlig-privat service

Konkrete projekter:

Et projekt i Morsø-Sallingsund har til formål at undersøge mulighederne for at udnytte strandkrabber som kommerciel fiskeriressource i Morsø-Sallingsund. Projektet vil bl.a. afdække forekomsten og udbredelsen af strandkrabber i og omkring området, afdække markedspotentialet i ind- og udland, undersøge fangstmetoder, redskaber og håndteringsteknikker samt opstille forslag til konkret implementering i erhvervslivet. Der er efterfølgende igangsat et tilsvarende projekt – blot vedrørende fjordrejer som fiskeriressource.

Med Limfjordens Hus er det Morsø-Sallingsunds ønske at skabe forbedrede regionale rammebetingelser for at udbygge den fjordrelaterede turisme i regionen. Limfjordens Hus skal bl.a. være et aktivitetssted, som over for borgere og turister i regionen præsenterer de smagsoplevelser, som er tilknyttet fiskeriet på fjorden og de egnsrelaterede, unikke fødevareprodukter fra Limfjordens bagland.

Markedsføringen af Morsø-egnen koordineres til gavn for både erhvervsudviklingen og bosætningen i området. Der vil bl.a. blive etableret bedre kontakt til og information af de nærmeste og mest relevante uddannelsesmiljøer med henblik på at tiltrække kvalificeret arbejdskraft.

Vestsønderjylland

Vestsønderjylland har valgt indsatsområderne:

- Erhvervsudvikling
- Iværksætteri
- Turisme
- Bosætning

Konkrete projekter:

Blandt vækstinitiativerne i Vestsønderjylland er udarbejdelsen af en erhvervsbrochure for de fem vestsønderjyske kommuner Bredebro, Tønder, Løgumkloster, Skærbæk og Højer, der har til formål at tiltrække nye virksomheder til området. Brochuren skal synliggøre og markedsføre regionens nuværende muligheder og styrkepositioner og fremhæve Vestsønderjyllands potentiale som erhvervsområde.

Derudover udarbejdes en bosætningsstrategi for Vestsønderjylland, indeholdende en samlet markedsføringsstrategi, der skal bidrage til at tiltrække flere borgere i den erhvervsaktive alder til Vestsønderjylland.

Endelig opbygges et netværksfundament for erhvervsudvikling, som skal stimulere, fastholde og udvikle samarbejds muligheder på tværs af virksomheder, brancher og kommunegrænser. Der skal der opbygges et kontaktnetværk til de videregående uddannelsesinstitutioner, hvor der bl.a. skal skabes et bedre fundament for at studerende får et mere integreret samarbejde med vestsønderjyske virksomheder og organisationer.

Grenaa-Nørre Djurs

Grenaa-Nørre Djurs har valgt indsatsområderne:

- Bosætning/turisme
- Iværksætter
- Innovation
- Menneskelige ressourcer

Konkrete projekter:

Grenaa-Nørre Djurs har igangsat et turistprojekt, hvis formål er at videreudvikle turismen i Grenaa og Nørre Djurs Kommuner. Projektet består af afprøvning og gennemførelse af konkrete initiativer, herunder udvikling og afprøvning af konkrete værktøjer til opnåelse af synergi mellem museer og kulturinstitutioner, analyse og vurdering af muligheden for driftsmæssige og fysiske fællesskaber for nogle af de eksisterende tilbud og kortlægning af samarbejds muligheder med beslægtede museer i ind- og udland.

Et andet initiativ omhandler en strategi for udvikling af kulturturisme i Grenaa-området med henblik på at udbygge konceptet og gøre det bæredygtigt, udvide turistsæsonen og få en bedre udnyttelse af områdets gæstefaciliteter. Konkret er der fokus på de aktiviteter, der allerede er igangsat og de muligheder, der er i området indenfor kunst og kultur.

Der udarbejdes endvidere en masterplan for agro-industriell produktion i Grenaa-området. Masterplanen skal gennem kortlægning og analyse afdække mulighederne for etablering af nye produktioner med udgangspunkt i afgrøder dyrket i Grenaa og Nørre Djurs Kommuner.

Bornholm

Bornholm har indsatsområderne:

- Udvikling af by og landskaber
- Udvikling af erhvervslivet
- Uddannelse
- Forskning, udvikling og IKT
- Trafikken til og fra Bornholm
- Kultur og fritid
- Offentlig service
- Samarbejde
- Markedsføring

Konkrete projekter:

Udvikling af cykelturismeportal i tilknytning til Destination Bornholms eksisterende hjemmeside, der selvstændigt kan fungere som en interaktiv platform, hvor turister, som ønsker at cykle i forbindelse med deres ferie, hvad enten det er som primært eller sekundært transportmiddel, kan tilrettelægge og løbende tilpasse ruteplanlægning via Internet eller mobiltelefon.

Projekt KulturPlus omhandlende en øget satsning på samspillet mellem og udviklingen af samspillet mellem de kulturelle og erhvervsrettede aktiviteter på Bornholm.

Udvikling af en database, der indholdsmæssigt tager udgangspunkt i tematiske turistprodukter, men som på sigt indeholder alle væsentlige produkter og producenter på Bornholm.

Fiskeriafhængige områder

De fiskeriafhængige områder har valgt indsatsområderne:

- Erhvervsmæssig omstilling og fornyelse
- Uddannelse og kompetenceudvikling
- Bosætning
- Turisme

Konkrete projekter:

Det gode liv på Vestkysten – udarbejdelse af en koordineret bosætningsstrategi for de fire byer Hanstholm, Hvide Sande, Thyborøn-Harboøre og Torsminde, herunder en kortlægning af by- og boligområdernes kvaliteter og særkender. Projektet er baseret på igangsættelse af processer, der øger nuværende og kommende beboeres opmærksomhed på områdets kvaliteter, højner kvaliteten af det byggede miljø og i sidste ende fremmer tilflytningen.

Endvidere er igangsat et projekt, hvis formål er at afdække og konkretisere det vækspotentiale for turisme og lokal erhvervsudvikling som naturområderne i de fiskeriafhængige kommuner rummer. Projektet har særlig fokus på den kommende nationalpark i Thy.

Lolland-Falster

Lolland-Falster har valgt indsatsområderne:

- Fysisk og digital infrastruktur
- Tiltrækning af virksomheder, investeringer og ressourcestærke personer
- Udvikling af menneskelige ressourcer
- Regionale spidskompetencer, innovation og iværksætter

Konkrete projekter:

Operationelt Knowledge Center skal hjælpe virksomheder med at trænge ind på markederne i det østlige EU samt hjælpe eksterne virksomheder, som ønsker at etablere sig på Lolland-Falster. Når virksomheder på Lolland-Falster eller eksterne virksomheder f.eks. ønsker at ekspandere til Baltikum/Polen, skal centret arbejde på at sikre bibeholdelse af virksomhedens videntunge del i regionen.

Projekt "Omstilling i landbruget" indeholder to delprojekter:

- *Etablering af et planteråstofcenter:* Planteråstofcentret skal bl.a. opbygge et bæredygtigt regionalt og nationalt center med væsentlige kompetencer indenfor udvikling og fremstilling af planteråstoffer til industriel forarbejdning (nonfood) samt undersøge mulighederne for rentabel videreforarbejdning af restprodukter fra såvel landbrug som industri.

- *Vækst på landet:* Igangsætning af nye produktioner i jordbrugssektoren. Projektet går ud på at rådgive landbruget vedrørende nye produktionsmuligheder som f.eks. frugtavl og frøavl. Der skal etableres erfaringsudvekslingsgrupper for producenter og aftagere, hvor der i samarbejde med konsulenter og forskning kan arbejdes i dybden med enkeltproduktioner. Der etableres et interaktivt web-site som indeholder dyrkningsvejledninger, afsætningsmuligheder, links til relevant lovgivning og rådgivning samt et "ekspertpanel", der svarer på spørgsmål omkring nicheproduktioner mv.

Lolland-Falster har positive erfaringer med at gennemføre tiltag for at gøre opmærksom på området som bosætningsområde – specielt i forhold til Hovedstadsregionen. *Fælles bosætningsindsats – 2005-07* er en fortsættelse af tidligere bosætningskampagne, hvor der nu også indgår resultater fra Erhvervs og Byggestyrelsens bosætningsanalyse, der er gennemført af Statens Byggeforskningsinstitut (SBI).

Projekt turismenetværk skal inddrage turisterhvervet tættere i regionens turismeindsats med henblik på dels at fungere som bindeled i

forhold til turistbureauerne, dels at koordinere erhvervets involvering i det konkrete produktudviklingsarbejde.

Samsø

Samsø har valgt indsatsområderne:

- Bosætning
- Nye virksomheder og nye produkter
- Udvikling af kompetencer

I forbindelse med produktudvikling vil der blive fokuseret på turisme, vedvarende energi samt kartofler og grøntsager, da Samsø inden for disse områder allerede besidder kompetencer og er unik. Samsø har her et fortrin, der kan udnyttes til en positiv udvikling.

Konkrete projekter:

Samsø har – udover til brobygningsinitiativer som de øvrige vækst-samarbejder – fået midler til to vækstinitiativer. Det ene projekt er etablering af Samsø Udviklingskontor, der skal arbejde for udvikling af erhverv og bosætning. Samsø Udviklingskontor har til formål at arbejde for at gennemføre de i strategien beskrevne initiativer, så visionerne for Samsø kan opnås.

Det andet initiativ er etablering af Samsø Vedvarende Energiakademi. Dette initiativ tager udgangspunkt i Samsøs status som Danmarks vedvarende energiø og de kompetencer, der er opnået i den forbindelse. I et samarbejde med andre videninstitutioner skabes et Energiakademi. Akademiet vil medvirke til at videreudvikle de allerede opnåede kompetencer inden for området, samt skabe nye arbejdspladser. Nye arbejdspladser, der kræver særlige kompetencer. Akademiet vil derfor medvirke til, at familier med mellemlange og lange uddannelser vil have mulighed for at bo og arbejde på Samsø.

Nordjylland

Nordjylland har valgt indsatsområderne:

- Iværksætterier og innovativt samspil (det innovative Vendsyssel)
- Kompetence og mennesker (det kompetente Vendsyssel)
- Byer og bosætning (det attraktive Vendsyssel)
- Fysisk og digital infrastruktur (det tilgængelige Vendsyssel)

Det nordjyske vækstsamarbejde har udover midler til udarbejdelse af strategi og brobygningsinitiativer endnu ikke ansøgt om midler til projekter. Der er foreslået 21 projekter under Vækst i Vendsyssel. Blandt dem har styregruppen i første omgang valgt at prioritere:

- Kvalitet og udvikling af kystbyer
- Hjørring og Frederikshavn som ungdomsbyer
- Center for iværksætterier
- Smagen af Vendsyssel
- Indsats for ansættelse af akademikere
- Samarbejde om digital infrastruktur

Processen følger den i de øvrige vækstsamarbejder. De prioriterede projekter vil indgå som ansøgninger i de kommende ansøgningsrunder.

Sydfyn

Sydfyn har valgt indsatsområderne:

- Udbygning af IT-infrastructuren i udkantsområderne
- Attraktive bosætningsområder
- Plantemedicin som vækstskeer
- Sport, idræt og sundhed som vækstskeer

Konkrete projekter:

UdviklingsCenter Aarslev har fået støtte til et projekt omhandlende udvikling af krydderurter og medicinplanter med en dokumenteret helseeffekt, der kan muliggøre en produktion og forarbejdning af disse planter på Sydfyn. Ved projektet stiles mod at udbygge de eksisterende kompetencer og forskningsresultater inden for plantemedicin og gøre den eksisterende viden brugbar til praktiske produktionsfor-

hold. Det er målsætningen at skabe en indtægtsgivende produktion af krydderurter og medicinplanter på Sydfyn, der er baseret på en videnskabelig dokumentation af indhold og biologisk effekt af de bioaktive stoffer i de pågældende planter.

En analyse af sport, idræt og wellness kan blive en fremtidig vækstskaber i det sydfynske område med stærke relationer til Odense og de omkringliggende kommuner.

I forlængelse af boligbehovsanalysen på Sydfyn udarbejdes en bosætningsstrategi for at skabe et fælles grundlag for en målrettet og fælles indsats for at fastholde og fremme en positiv bosætning i den sydfynske egn. Ved projektet skabes et fælles og fagligt grundlag for udarbejdelse af fælles bosætningsstrategi og i forlængelse heraf mere detaljerede bosætningspolitikker i de enkelte kommuner, som er i overensstemmelse med den overordnede bosætningsstrategi. Analysen inddrager parametre som befolkningsudvikling, befolkningssammensætning, udvikling i bolig efterspørgslen for forskellige målgrupper og relaterer dette til udgangspunktet og fremtidsmulighederne for de pågældende kommuner.

Regionale kompetenceregnskaber for vækstsamarbejderne

I regi af vækstsamarbejderne er der også mere overordnet fokus på de generelle udfordringer. Det betyder bl.a., at der skal udvikles nye kompetencer inden for rammerne af den nuværende erhvervsstruktur, således at regionens kompetencer harmonerer med virksomhedernes efterspørgsel. På den baggrund har Erhvervs- og Byggestyrelsen igangsat et arbejde med at få udarbejdet regionale kompetenceregnskaber for de 9 vækstsamarbejder. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af 2005.

Bosætningsanalyse i tilknytning til vækstsamarbejderne

Erhvervs- og Byggestyrelsen har som grundlag for det strategiske arbejde i vækstsamarbejderne fået gennemført en tværgående bo-

sætningsanalyse i samarbejde med Statens Byggeforskningsinstitut. Analysen giver en nærmere karakteristik af, hvem der flytter til yderområder, motiver hertil samt, hvilke kvaliteter tilflytterne lægger vægt på.

Bosætningsanalysen viser, at ikke alle yderområder er præget af nettofraflytning. Det er hovedsagligt de unge, der forlader områderne, mens de ældre par og par med børn flytter til. Analysen viser, at der er flere i beskæftigelse, der flytter fra områderne, set i forhold til dem der flytter til.

Bosætningsanalysen fremhæver, at tilflyttere til yderområder generelt kan opdeles i følgende tre typer baseret på deres boligvalg, tilflytning-motiver, jobsituation, stedstilknytning etc. : 'De lokale' er opvokset i området og flytter for at 'komme hjem', mens 'De opsøgende' flytter pga. landsbydrømmen og det frie liv og 'De frie, selvkørende' flytter til, fordi de søger områdernes naturmæssige herligheder.

Bosætningsanalysen er stillet til rådighed for de ni vækstsamarbejder med henblik på at den kan danne grundlag for vækstsamarbejdernes arbejde med at udvikle bosætningsstrategier.

4.3. Handlingsplanen "Viden flytter ud"

Regeringen har i september 2004 offentliggjort den regionale handlingsplan "Viden flytter ud", som indeholder i alt 8 initiativer.

Der er på finansloven 2005 afsat omkring 130 mio. kr. over en fire-årig periode. De skal bruges dels til at igangsætte en række Regionale teknologicentre rundt om i landet og dels til en særlig indsats for at få flere højtuddannede, Regionale videnpiloter, ud i de små og mellemstore virksomheder udenfor storbyerne.

Foruden midlerne til de to helt nye initiativer, er der på finansloven for 2005 afsat midler til at styrke en række af de velfungerende innovationsordninger, der allerede findes i dag. Der er tale om lands-

dækkende ordninger, fx Innovationskonsortier og ErhvervsPhD'er, men det er samtidig ordninger, som i høj grad også kan bruges til at skabe regional udvikling.

Baggrund for handlingsplanen

Videnskabsministeriet har i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplanen *Viden flytter ud* gennemført en analyse inden for forskning og innovation, som viser, at hovedstadsregionen har et betydeligt forspring i forhold til de øvrige regioner på de fleste indikatorer inden for forskning, innovation, uddannelse og iværksætteri. Når det gælder indikatoren for, hvor stor en andel af det regionale erhvervsliv, der er innovativ, er der imidlertid ikke væsentlige forskelle mellem hovedstadsområdet og de øvrige regioner.

Konkret viser analysen følgende:

- Erhvervslivets forskning og udvikling er især koncentreret i hovedstadsregionen. Over halvdelen af den private sektors forskning finder således sted i hovedstadsområdet. Det er samtidig bemærkelsesværdigt, at Fyn, hvor en af landets større universitetsbyer ligger, har en meget lille andel af det private erhvervslivs forskningsaktiviteter.
- De offentlige udgifter til forskning og udvikling har samme geografiske fordeling som den private forskning. To tredjedele af de offentlige forskningsmidler anvendes i hovedstadsregionen. De øvrige regioner med større universitetsbyer – Østjylland, Nordjylland og Fyn – tegner sig for hovedparten af den resterende tredjedel.
- Der er ingen væsentlige regionale forskelle, når man ser på hvor stor en andel af de regionale virksomheder, der er innovative - dvs. udvikler nye produkter eller produktionsprocesser. Nye tal fra Dansk Center for Forskningsanalyse viser, at andelen af innovative virksomheder er omkring 30 pct. over det meste af landet. Dog

er virksomhederne på Lolland-Falster og Fyn samt i Vest- og Sydsjælland knap så innovative som i resten af landet.

- Virksomhederne i hovedstadsregionen samarbejder mest med videninstitutioner, når de innoverer. Erhvervslivet i de øvrige regioner er dog generelt set ikke så langt efter Københavnsområdet på dette punkt, bortset fra Nord- og Vestjylland.
- Når det gælder virksomhedernes brug af højtuddannet arbejdskraft ligger København ligeledes i front – tæt efterfulgt af Århus/Østjylland. De øvrige regioner halter bagefter på denne indikator. Det er især de små og mellemstore virksomheder i regionerne, der ikke beskæftiger højtuddannede.
- Også med hensyn til videnbaserede iværksættere har storbyregionerne København og Århus et klart forspring. I de to storbyregioner har dobbelt så mange af iværksætterne en lang videregående uddannelse i forhold til de øvrige regioner.

De danske regioner står i de kommende år således overfor udfordringer i forhold til at skabe videnbaseret vækst og udvikling. Udfordringerne er imidlertid særlige store for regionerne udenfor de store universitetsbyer, hvor der i dag er et mindre videngrundlag at basere udviklingen på – bl.a. i form af færre højtuddannede medarbejdere og iværksættere samt et mindre samspil med videninstitutionerne.

Handlingsplanens initiativer

Handlingsplanen *Viden flytter ud* har på denne baggrund fokus på at skabe rammerne for, at også regionerne uden for storbyerne kan

- blive en del af det højteknologiske samfund,
- udvikle stærke kompetenceklynger, der kan sikre fremtidig vækst og beskæftigelse,
- øge videnindhold og innovation i de regionale virksomheder og
- opnå effektiv adgang til det nationale vidensystem.

Det indebærer følgende fire indsatsområder i handlingsplanen:

1. Forskning, teknologi og innovation skal på den regionale dagsorden

Det er afgørende, at de kompetencer og potentialer, der findes rundt om i landet, bliver udnyttet til at skabe vækst og nye arbejdspladser. Det er derfor vigtigt, at landets regioner forstærker indsatsen for at skabe højteknologisk og videnbaseret udvikling. Samtidig er det også vigtigt at give regionerne gode rammer for indsatsen.

Under dette indsatsområde er der tre initiativer, som vil medvirke hertil. Der opstilles fem grundprincipper for Videnskabsministeriets fremtidige medfinansiering af regionale initiativer, som skal sikre størst mulig effekt af midlerne. Ministeriet vil endvidere styrke indsatsen for at udbrede kendskabet til de statslige innovationsordninger i regionerne. Endelig vil Videnskabsministeriet opfordre videninstitutionerne til at styrke deres regionale engagement.

2. Et stærkt regionalt samspil om forskning og innovation

Vejen til at sætte gang i en højteknologisk udvikling i de danske regioner går via et stærkt samspil mellem virksomheder, videninstitutioner og regionale aktører om forskning og innovation. Regeringen vil derfor igangsætte et nyt initiativ – Regionale teknologicentre – og styrke et eksisterende – Innovationskonsortier – som skal sætte skub i videntilførslen og innovationen også i områderne udenfor storbyområderne.

De Regionale teknologicentre skal konkret styrke kompetencer og vækstpotentialer i regionerne uden for storbyerne og fungere som bindeled mellem forskningen og de regionale virksomheder. Det er tanken, at centrene skal opbygges som forpligtende samarbejder mellem eksempelvis universiteter, GTS-institutter, regionale CVU-ere og virksomheder.

Hertil kommer, at der allerede i dag findes mange generelle nationale tilbud, der understøtter samspillet mellem virksomheder og videninstitutioner om forskning og innovation. Virksomheder og andre regionale aktører udenfor storbyerne bør derfor være mere opmærksomme på at udnytte mulighederne i disse tilbud, så de i højere grad også bidrager til den regionale udvikling.

3. Et regionalt kompetenceløft

Højtuddannede med de rette kompetencer er vigtige for videntilførsel til virksomheder og regioner. Regeringen har derfor i handlingsplanen "Viden flytter ud" igangsat et nyt initiativ – Regionale videnpiloter – og styrket ErhvervsPhD-initiativet, som skal styrke innovationsaktiviteten i de små og mellemstore virksomheder. De to initiativer skal supplere de eksisterende nationale og regionale initiativer, der understøtter kompetenceudviklingen i danske virksomheder.

Konkret indebærer videnpilot-initiativet, at virksomheder med under 100 ansatte kan opnå et økonomisk tilskud til at ansætte en højtuddannet til at løse en konkret udviklingsopgave af 6-12 måneders varighed i virksomheden. Opgaven kan eksempelvis omhandle produktudvikling, optimering af produktionsprocesser eller udvikling af nye markeder mv.

4. Flere videnbaserede iværksættere overalt i landet

Danmark skal fostre flere videnbaserede iværksættere. Der skal derfor være gode betingelser for at etablere videnbaseret virksomhed, uanset hvor i landet man befinder sig. Regeringen har derfor på finansloven for 2005 tilført yderligere midler til Innovationsmiljøerne, så de fortsat vil kunne yde kompetent rådgivning og kapital til innovative iværksættere i hele landet, og dermed bidrage til, at der bliver flere innovative iværksættere i regionerne.

Hertil kommer, at der allerede i dag findes mange generelle nationale tilbud, der understøtter iværksættere. Tilbud som handler om at styrke og fremme iværksætterkultur og -uddannelse, generelle rammer

som kapital, rådgivning samt kommercialisering af forskningsresultater.

4.4. Særligt vedrørende øsamfund

Danmarks øer uden broforbindelse er underlagt mange af de samme udfordringer, som gælder generelt for landets udkantsområder. Selvom situationen for øerne er vidt forskellig, alt efter om der er tale om små øer som fx Barsø, Bjørnø eller Birkholm, mellemstore øer som Læsø, Samsø eller Ærø eller den relative store ø Bornholm, så har udviklingen på øerne generelt været kendetegnet ved befolkningstilbagegang, ændret befolkningssammensætning og tab af arbejdspladser. Fælles for alle øer er også afhængigheden af en stabil og udbygget færgeforbindelse.

Udfordringen for de mindre øer

Landets små øer er særligt udsatte, fordi befolkningsgrundlaget i mange øsamfund er så lille, at det er vanskeligt at bevare handelsliv og offentlig service. Det er derfor afgørende at sikre en udvikling, hvor de nuværende arbejdspladser og beboere forbliver på øerne, og hvor der skabes nye muligheder for bosætning og erhverv. Regeringen arbejder for at understøtte denne udvikling. Medvirkende hertil er blandt andet Miljøministeriets ø-støtteordning, Fødevareministeriets tilskud til jordbrugere på småøer, Transport- og Energiministeriets støtte til gratis færgetransport til øboere fra mindre øer og Indenrigs- og Sundhedsministeriets støtte til færgedrift og -investering, ministeriets tilskud til kommuner med mindre øer og ministeriets landdistriktspulje. Desuden er landets mindre øer udpeget som geografiske områder, der kan ansøge om støtte fra EU's Regionalfond og Socialfond.

På færgetransportområdet har regeringen i 2004 gennemført et udvalgsarbejde, som havde til hensigt at belyse Indenrigs- og Sundhedsministeriets nuværende færgestøtteordning, hvor staten sammen med amter og kommuner yder tilskud til færgedrift og -investering til

27 af landets mindre øer, blandt andre Anholt, Strynø og Fur. Udvalget havde deltagelse af KL, Amtsrådsforeningen, Finansministeriet, Trafikministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Udvalget opstillede to modeller for omlægning af den nuværende refusionsordning til et generelt tilskud til de berørte kommuner. Formålet med en omlægning vil være at forenkle den nuværende ordning, samtidig med at kommuner med mindre øer sikres de økonomiske rammer for færgebetjeningen af de mindre øer. Ønsket er således at sikre en fortsat udbygget færgebetjening og dermed medvirke til at sikre levevilkårene for de små øsamfund.

Initiativer for Læsø, Samsø og Ærø

Indenrigs- og Sundhedsministeriet iværksatte i 2002 et samarbejde sammen med kommunalbestyrelserne fra Læsø, Samsø og Ærø med henblik på at undersøge øernes udviklingspotentiale og komme med forslag til, hvordan øernes opretholdes som levende og aktive samfund. Samarbejdet resulterede i 2003 i rapporten "Læsø, Samsø og Ærø – udvikling og muligheder", som indeholdt forslag om forbedring af tre centrale vilkår for øerne: øernes erhvervsliv, færgetransport og forbedring af kommunernes vilkår.

Fra ø-kommunernes side blev spørgsmålet om kommunal selvbestemmelsesret understreget som afgørende for at skabe udvikling på øerne og for at sikre øernes kommunale arbejdspladser. Med strukturaftalen i juni 2004 blev forligspartierne enige om at tage særlige hensyn til de ø-kommuner, som ikke ønsker, at kommunen skal indgå i en kommunesammenlægning. Der blev dermed åbnet for, at de tre øer, på lige fod med Fanø og Langeland, kan fortsætte som selvstændige kommuner.

I forhold til Læsø, Samsø og Ærø indgår i aftalerne mellem regeringen og KL en forhøjelse af det særtilskud til de tre øer, som ydes efter udligningslovens § 22. Fra og med 2005 øges tilskuddet med 12,5 mio. kr. til kommunerne på de tre øer. Forhøjelsen af tilskuddet er

med til at sikre det kommunale serviceniveau på de tre øer og de økonomiske rammer for øget kommunalt tilskud til øernes færgefart. Tilsvarende har regeringen og KL aftalt en forhøjelse af § 22 tilskuddet til Bornholm på 12,5 mio. kr. fra og med 2005, hvortil kommer en forhøjelse aftalt mellem regeringen og Amtsrådsforeningen på 8 mio. kr.

I forhold til erhvervsudviklingen på Læsø, Samsø og Ærø er alle tre øer omfattet af de ovenfor omtalte regionale vækstsamarbejder, henholdsvis vækstsamarbejdet for Vendsyssel (Læsø), Sydfyn (Ærø) og Samsø.

Undersøgelse af regional udvikling på Bornholm i tilknytning til kommunesammenlægning

AKF offentliggjorde i sommeren 2004 en rapport, som belyser den regionale udvikling på Bornholm set i sammenhæng med udviklingen i landets øvrige dele. Dette indgår som en delrapport i det forskningsprojekt, som er igangsat af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, og som følger kommunesammenlægningen på Bornholm i de tre første år.

Den regionale udvikling på Bornholm

AKF har med udgangspunkt i statistisk analyse undersøgt en række træk ved den regionale udvikling i Danmark generelt og på Bornholm specielt i perioden fra 1997 til 2001. Formålet har været at afdække mønstre i den lokale regionale udvikling, herunder forholdet mellem land og by.

Undersøgelsen bekræfter, at den overordnede tendens i den regionale udvikling i Danmark fortsat går i retning af større koncentration af både befolkning og arbejdspladser i landets centerområder, mens der uden for centerområderne sker en bevægelse af befolkning og arbejdspladser fra landområder til kommunernes hovedbyer.

Udviklingen på Bornholm skal ses i sammenhæng med, at perioden fra 1997 til 2001 generelt for landet har været præget af gode konjunkturer og vækst i antallet af arbejdspladser. Særlig markant er da også udviklingen i erhvervsstrukturen. Det skyldes ifølge undersøgelsen, at der bl.a. er sket underliggende forandringer i selve erhvervsstrukturen. Væksten i arbejdspladser er primært sket i den private sektor samt inden for den lokale og regionale velfærdsservice. Særligt arbejdspladsvæksten i den private sektor er kendetegnet ved i høj grad at foregå i centerområderne. Antallet af pendlere til centerområderne fra øvrige områder er derfor stigende.

Udviklingen på Bornholm passer ind i dette mønster. Øen har været præget af markant tilbagegang i arbejdspladser og befolkning og en arbejdsløshedsprocent over landsgennemsnittet. Øen vurderes dog i rapporten, som andre udkantsområde, ikke at have kunnet drage fordel af den positive udvikling i landets centerområde på grund af vanskelige pendlingsmuligheder. Som i det øvrige land ses der også på Bornholm en centraliseringstendens mod hovedbyen.

Betydning af kommunesammenlægningen på Bornholm

Som på Bornholm er de danske udkantområder præget af mindre kommuner. Rapporten konkluderer derfor, at sammenlægninger af kommuner i andre udkantområder vil have lignende effekter som på Bornholm. På Bornholm betød kommunesammenlægningen en omlægning og modernisering af den offentlige serviceproduktion med det formål at styrke de faglige kompetencer. Dette har haft betydning for de lokale strukturer f.eks. på skoleområdet. Kommunesammenlægninger kan åbne for moderniseringsprocesser med styrkelse af faglige kompetencer, hvilket kan have betydning for lokale strukturer, f.eks. i henseende til lokal samling eller spredning af bosætning, arbejdspladser og serviceforsyning.

5. International benchmarking af den regionale udvikling

I regionalpolitisk redegørelse 2002 og 2003 er det tilkendegivet, at regeringen ønsker at iværksætte en benchmarkundersøgelse af den regionale udvikling i Danmark i forhold til udlandet. Det er endvidere tilkendegivet, at undersøgelsen skal gå bag om benchmarkingen, og søge viden om gode erfaringer.

I det følgende gives der en status for overvejelserne om, hvordan der kan etableres et værktøj til måling af den regionale udvikling i Danmark over tid set i forhold til den regionale udvikling i andre lande. Udviklingen af værktøjet er påbegyndt, men der er i de internationale databaser på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkelig data tilgængelig til, at der kan gennemføres en dækkende undersøgelse af den danske regionale udvikling i forhold til andre lande.

Formålet med international regional benchmarking

Hensigten med udviklingen af et redskab til benchmarking af den regionale udvikling i de forskellige lande er at kunne forholde sig til den regionale udvikling via et samlet mål, som også kunne følges år for år. Det er endvidere hensigten, at der inden for det samlede mål skal kunne skelnes mellem, hvordan udviklingen er påvirket af forskellige typer af faktorer, eksempelvis faktorer der for Danmark er henholdsvis interne og eksterne for landet. Sammenligningen med andre lande vil også kunne anvendes til at opnå viden om gode erfaringer i andre lande.

Indeksering af regional udvikling

For at skabe et udtryk for den regionale udvikling i det enkelte land er det hensigten at konstruere et regionalt udviklingsindeks. Indekset kan bygges op af forskellige faktorer med hver deres egenskaber og hver deres bidrag til det samlede billede af den regionale udvikling i de målte lande.

Det kan på den baggrund måles, om udviklingen i de danske regioner målt på udvalgte faktorer er positiv eller negativ i forhold til det gennemsnitlige niveau for de samme faktorer for hele landet som helhed.

Ud over indekseringen af de enkelte faktorerers niveau i forhold til hele landet kan konstrueres et egentligt mål for et lands regionale udvikling som et talmæssigt udtryk for alle de anvendte faktorer for det enkelte land. Tallet kan fremkomme via en simpel vægtning af de enkelte faktorerers værdi i de enkelte regioner i forhold til befolkningsandel. De vægtede indeks kan herefter aggregeres og sættes i forhold til udviklingen i hele landet. Det samlede tal for den regionale udvikling kan anvendes til at vurdere den danske regionale udvikling i forhold til sammenligningslandene. Denne form for indeks vil kunne give et overblik over, hvilke faktorer der især bidrager med vækst, og hvilke der især er barrierer for udviklingen på regionalt niveau.

Eksempler på benchmarking af regionale forskelle

Der er i det følgende vist nogle indledende eksempler på, hvordan der i praksis kan sammenlignes mellem lande. En sådan sammenligning er dog i praksis forbundet med nogle tekniske udfordringer, som også beskrives i det følgende.

Det regionale niveau

I de her viste eksempel på indekseringer er der for at opnå et fornuftigt sammenligningsgrundlag taget udgangspunkt i den nuværende danske afgrænsning af amter. I forhold til de internationale statistiske standarder svarer de danske amter til EUROSTATs NUTS-niveau 3. NUTS regionerne er inddelt i forhold til befolkningsstørrelsen i institutionelt opdelt regioner i medlemslandene. Således dækker NUTS1 regioner med mellem 3 og 7 mio. borgere, mens NUTS2 dækker mellem 800.000 og 3 mio. og NUTS3 mellem 150.000 og 800.000 borgere.

OECD's statistikker arbejdes kun med to niveauer. Her defineres makroregionerne som de 300 store regioner i OECD og mikroregionerne som de 2100 små regioner. Ved anvendelse af data fra OECD vil det således være mest relevant at se på mikroregionerne.

Figur 8.1 er baseret på data fra Eurostat. Der er imidlertid et relativt svagt datagrundlag at gå ud fra. Dette gælder ikke mindst på netop niveau 3, hvorfor der i denne sammenhæng er valgt en ret overordnet tilgang. Figureerne skal ses som eksempler på, hvordan indeksering af faktorer med relevans for den regionale udvikling kan fortælle noget om forskellene imellem lande. Efterhånden som datasættene bliver mere komplette, også på NUTS 3 niveauet, vil en egentlig benchmarkundersøgelse kunne tage form.

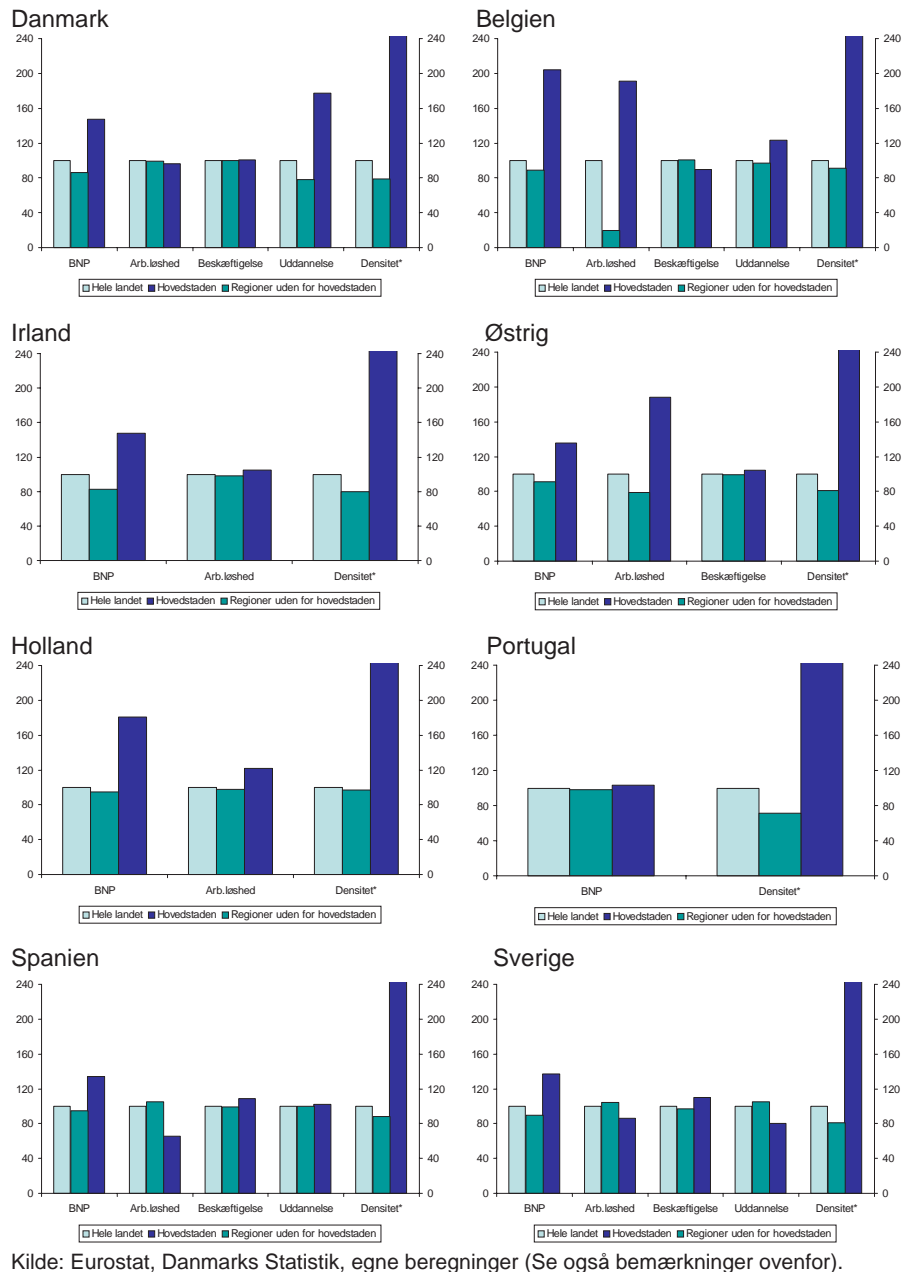
Regionale forskelle, sammenligning inden for et år

For at eksemplificere tankegangen bag udviklingen af et benchmarkmål er der her vist eksempler på indeks for op til 5 forskellige variable for i alt 8 lande. Til dette formål er i figur 5.1 nedenfor vist 8 diagrammer, hvor hver repræsenterer et land ved hhv. hele landet, regioner ekskl. hovedstaden og hovedstaden på 5 forskellige faktorer.

Bemærkninger til figur 5.1:

Det bemærkes, at alle tal er fra 2001 på nær tal for arbejdsløshed, som er fra 2002. Der forefindes dog ikke data for alle de valgte faktorer for alle udvalgte lande. Endvidere bemærkes, at værdierne for densitet i hovedstæderne i alle tilfælde går ud over de valgte skaler. De præcise værdier kan ses i tabel 1 i bilag 2.

Figur 5.1. Sammenligning af lande inden for et år (2001/2002) – sammenligning af hovedstad og regioner uden for hovedstaden

Der er udvalgt i alt 5 faktorer, som fordeler sig på hhv. to faktorer, der fortæller om koncentration/dekoncentration samt tre faktorer, der omhandler den mere strukturelle regionale status. BNP pr. indbygger kan fortælle om spredningen i økonomien, mens densiteten (befolkningstæthed) viser hvor koncentreret befolkningen er geografisk set. Dernæst ses der på antallet af hhv. arbejdsløse og beskæftige, mens der for så vidt angår uddannelsesniveaet ses på antal personer med en kompetencegivende uddannelse på gymnasialt niveau. For hele datamaterialet gælder, at de enkelte faktorer er beregnet pr. indbygger i de tre afgrænsede regioner, hvorefter værdierne er indekseret.

Det er generelt kendetegnende, at hovedstæderne oplever et større BNP pr. indbygger end det øvrige land samt et højere uddannelsesniveau (dog ikke Sverige). Arbejdsløsheden er også er højere i hovedstæderne end i det øvrige land for det fleste lande, men her adskiller Spanien, Sverige og i nogen grad Danmark sig. Generelt er beskæftigelsen dog højest i hovedstadsområdet, undtagen i Belgien.

I tilknytning hertil bemærkes det, at inddelingen i hovedstæder kontra øvrige land kan synes noget tilnærmet. I en del lande vil "hovedstadsområdet" inkludere mere end blot den centrale del af hovedstaden. Det har imidlertid ikke været muligt at lokalisere eventuelle oplande tilfredsstillende i det tilgængelige talmateriale, hvorfor nogle af de opgjorte hovedstadsregioner kan have en størrelse, der ikke helt er i overensstemmelse med de faktiske regionale forhold.

For at illustrere størrelsesforholdet vises der i tabel 2 i bilag 2 en tabel over indbyggertal for de her anvendte regionale inddelinger.

Regionale forskelle, sammenligning af udvikling over tid

En af hensigterne med etableringen af et redskab til benchmarking af den regionale udvikling i forhold til andre lande er, at det vil gøre det muligt at følge udviklingen over tid på forskellige variable. Nedenfor i tabel 5.2 er illustreret udviklingen i BNP pr. indbygger i 5 år for de udvalgte lande.

Tabel 5.2. Udvikling i BNP pr. indbygger 1997-2001 (indekstal)

Land/Landsdel	1997	1998	1999	2000	2001
Belgien	100	100	100	100	100
Hovedstaden	204	207	207	204	204
Regioner uden for hovedstaden	89	89	89	89	89
Danmark	100	100	100	100	100
Hovedstaden	145	143	145	147	147
Regioner uden for hovedstaden	87	87	87	86	86
Irland	100	100	100	100	100
Hovedstaden	-	-	-	-	-
Regioner uden for hovedstaden	-	-	-	-	-
Holland	100	100	100	100	100
Hovedstaden	-	-	-	-	-
Regioner uden for hovedstaden	-	-	-	-	-
Østrig	100	100	100	100	100
Hovedstaden	138	136	136	137	136
Regioner uden for hovedstaden	91	91	91	91	91
Portugal	100	100	100	100	100
Hovedstaden	-	-	-	-	-
Regioner uden for hovedstaden	-	-	-	-	-
Spanien	100	100	100	100	100
Hovedstaden	132	134	134	134	134
Regioner uden for hovedstaden	95	95	95	95	95
Sverige	100	100	100	100	100
Hovedstaden	135	138	138	139	137
Regioner uden for hovedstaden	91	91	90	90	90

Anm.: Der har ikke kunnet forefindes data for alle udvalgte lande i alle år.
Kilde: Eurostat, Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Som det fremgår af tabellen, er der på de her valgte regionale inddelinger ikke voldsomme forandringer over tid i forhold til udviklingen i BNP pr. indbygger.

Overvejelser om det videre arbejde

Hvis datamaterialet bliver tilgængelig på et minde aggregeret niveau, vil det i højere grad være muligt at udvikle et værktøj, der vil kunne anvendes til mere præcise sammenligninger af den regionale udvikling i Danmark og andre lande over tid. Der vil dog på dette tidspunkt også skulle tages stilling til anvendt regionsinddeling efter kommunalreformen, hvor de danske amter nedlægges.

Med tiden er det hensigten, at undersøgelsen skal kunne udvides til også at inddrage flere faktorer, eksempelvis aldersfordeling, pendling og udvikling i nye virksomheder og lignende. Overordnet set kunne det også være interessant at se på konkurrencedygtigheden i regionerne, ligesom udligningseffekter muligvis ville kunne bidrage med forklaringer på de enkelte landes forskellige regionale struktur. Der forefindes imidlertid ikke statistisk datamateriale på disse sidstnævnte faktorer.

Arbejdet med at udvikle et værktøj til benchmarking vil imidlertid fortsætte løbende, eventuelt med inddragelse af parter med særlige kompetencer på området.

6. Status for kommunalreform

I dette kapitel gives en status for processen i forbindelse med gennemførelsen af kommunalreformen, herunder fastsættelsen af kommune- og regionsgrænser samt placering af statslige arbejdspladser (regionskontorer).

På nogle opgaveområder sker der en nytænkning af opgaveløsningen. I afsnittet gennemgås ændringerne på en række konkrete områder – fx erhvervsområdet, beskæftigelsesområdet og den geografiske placering af skattecentre og regionale statslige forvaltninger – set i forhold til betydningen for den regionale udvikling.

Større og mere bæredygtige kommunale enheder indebærer ikke nødvendigvis ringere vilkår for nærdemokrati – tværtimod kan det indebære nye muligheder. I den aftale, der ligger til grund for kommunalreformen fremgår det, at mulighederne for at kommunalreformen kan danne afsæt for en styrkelse af det lokale demokrati skal undersøges. Dette er nærmere beskrevet i et afsnit om kommunalreformen og nærdemokrati.

6.1. Status for processen vedr. den kommunale struktur

Den 24. juni 2004 indgik regeringen (Venstre og Det konservative Folkeparti) aftale med Dansk Folkeparti om en strukturreform. Aftalen indebærer, at der gennemføres en kommunalreform, som grundlæggende ændrer rammerne for varetagelsen af de offentlige opgaver og den offentlige service i Danmark. Aftalen blev i september 2004 fulgt op af en udmøntningsplan.

Reformen tegner en ny offentlig sektor, hvor kommuner, regioner og stat har hver sin opgavemæssige identitet. Staten fastlægger de overordnede rammer. Kommunerne varetager de direkte borgerrettede opgaver og bliver dermed hovedindgangen til den offentlige sektor for borgere og virksomheder. Fem nye regioner får ansvaret for sund-

sundhedsvæsenet samt regionale udviklingsopgaver og får ansvaret for at løse visse driftsopgaver for kommunerne.

Reformen indebærer, at amtskommunerne, HS og Hovedstadens Udviklingsråd nedlægges. Samtidig sker der en ny fordeling af de opgaver, der løses i den offentlige sektor, mellem kommuner, regioner og statslige myndigheder og antallet af skatteudskrivende niveauer reduceres fra tre til to.

Som led i virkeliggørelsen af reformen gennemføres en omfattende lovgivningsproces, hvor størstedelen af lovgivningen planlægges gennemført i foråret 2005.

I november 2005 afholdes valg til kommunalbestyrelserne og regionsrådene i de nye, sammenlagte kommuner og regioner, samt til kommunalbestyrelserne i landets øvrige kommuner.

De nyvalgte kommunalbestyrelser i kommuner, der ikke indgår i en kommunesammenlægning, fungerer som sædvanlig med virkning fra 1. januar 2006 som kommunalbestyrelser. De nyvalgte kommunalbestyrelser for de nye, sammenlagte kommuner, fungerer i 2006 som sammenlægningsudvalg, der skal forberede kommunesammenlægning. Funktionsperioden for kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i en kommunesammenlægning, forlænges samtidig ved lov med ét år til udgangen af 2006.

Også funktionsperioden for amtsrådene forlænges ved lov med ét år til udgangen af 2006. De nyvalgte regionsråd fungerer i 2006 som forberedelsesudvalg, der skal forberede etableringen af de nye regioner.

Med reformens mange opgaveflytninger følger også en overflytning af medarbejdere. Fordelingen af medarbejdere skal som udgangspunkt aftales mellem den afgivende og den modtagende myndighed inden den 1. april 2006. Kan der ikke opnås enighed herom mellem myn-

dighederne, træffer nogle nyoprettede delingsråd beslutning om fordelingen inden den 15. juni 2006.

Den nye kommunale og regionale inddeling træder i kraft den 1. januar 2007.

Der skal i forbindelse med kommunalreformen udarbejdes en udligningsreform, der kan træde i kraft samtidig med de nye kommuner. Ifølge aftalen om strukturreform skal udligningsreformen medvirke til at udjævne de afledte ændringer i byrdefordelingen mest muligt.

Der er i den forbindelse et arbejde i Indenrigs- og Sundhedsministeriets Finansieringsudvalg under iværksættelse i 2005. Regeringen påregner ifølge aftalen på baggrund af dette arbejde at fremsætte forslag om en udligningsreform i folketingssamlingen 2005/2006.

6.2. De nye kommuner

Med aftalen om en strukturreform fra juni 2004 blev forligspartierne enige om, at et indbyggertal på minimum ca. 30.000 indbyggere skulle udgøre et sigtepunkt for dannelsen af nye bæredygtige kommuner. Desuden skal dannelsen af de nye kommuner tage hensyn til kulturel og erhvervsmæssig samhørighed, og det skal tilstræbes, at der i de nye kommuner indgår både land- og byområder.

I kommuner med under ca. 20.000 indbyggere, herunder økommuner, hvor der ikke er opbakning til en kommunesammenlægning, skal der alternativt indgås et forpligtende samarbejde med andre kommuner, for økommuners vedkommende med kommuner på fastlandet, for at sikre den faglige bæredygtighed i opgavevaretagelsen.

I forlængelse af aftalen om en strukturreform sendte indenrigs- og sundhedsministeren et brev den 29. juni 2004 til samtlige kommunalbestyrelser, hvori kommunalbestyrelserne med udgangspunkt i aftalen blev anmodet om en række oplysninger om ønskerne til den frem-

tidige kommunale struktur, herunder ønsker om konkrete kommunesammenlægninger.

Frem til årsskiftet 2004-05 modtog Indenrigs- og Sundhedsministeriet kommunernes ønsker til fremtidigt tilhørsforhold i forbindelse med kommunalreformen.

Med udgangspunkt i kommunalbestyrelsernes tilbagemeldinger indgik regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) med Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og Det radikale Venstre en aftale om den kommunale inddeling den 3. marts 2005.

Med aftalen den 3. marts 2005 blev i alt 91 kommuner godkendt, eventuelt med visse forbehold og betingelser. Heraf 10 kommuner med en betingelse om at afholde folkeafstemninger i afgrænsede områder og en enkelt kommune, Fanø Kommune, med betingelse om folkeafstemning i hele kommunen. Heraf godkendes desuden fire økommuner under forudsætning af, at de indgår forpligtende kommunale samarbejder (Langeland, Ærø, Samsø og Læsø Kommuner). Endelig har fire af de 91 kommuner indgået en aftale om forpligtende kommunale samarbejder (Ishøj og Vallensbæk Kommuner henholdsvis Dragør og Tårnby Kommuner).

Aftalen indebærer yderligere, at kommunedannelserne fem steder i landet skal vurderes nærmere af en såkaldt opmand. Det drejer sig om Lolland (en ny kommune bestående af Rudbjerg, Ravnsborg og Nakskov Kommuner og en ny kommune bestående af Maribo, Højreby, Rødby og Holeby Kommuner), Midtjylland (Den ny kommune bestående af Ikast, Nørre Snede og Brande Kommuner og Give Kommune i ny kommune bestående af Vejle, Egtved, Børkop, Give og Jelling Kommuner), Fredensborg-Humlebæk Kommune, Nørager Kommune og Hvorslev Kommune.

Opmanden har til opgave – på basis af samtaler med de involverede kommuner og lokale interessenter og under hensyn til de hidtidige beslutningsprocesser – at vurdere, om de foreslåede kommunedan-

nelser er hensigtsmæssige. Hvis dette ikke vurderes at være tilfældet, skal opmanden komme med forslag til, hvilke mere hensigtsmæssige kommunedannelser der efter hans opfattelse vil kunne vinde bred lokal opbakning.

Efterfølgende er det yderligere aftalt, at opmanden skal vurdere den nærmere afgrænsning af et afstemningsområde i Hvam i Ålestrup Kommune samt vurdere, hvorvidt der i Christiansfeld Kommune – ud over de tre sydligste sogne – tillige bør afholdes folkeafstemning i yderligere 4 sogne syd for Kongeåen.

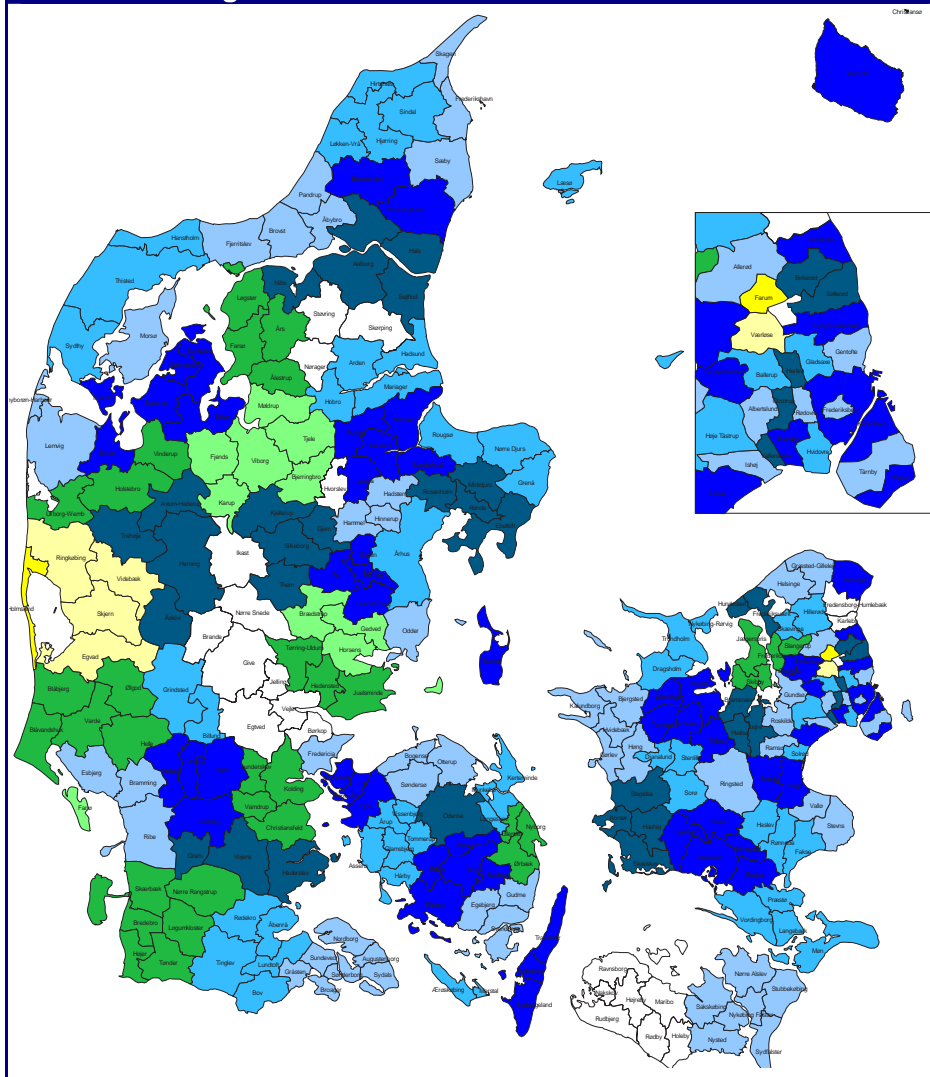
På basis af opmandens løsningsforslag, som skal foreligge senest 1. maj 2005, optages der en fornyet drøftelse mellem partierne om den kommunale inddeling af de ovennævnte områder.

Endelig indebærer aftalen, at fire kommuner bliver sammenlagt til to kommuner. Næmlig *henholdsvis* Holmsland Kommune og en ny kommune bestående af Egvad, Ringkøbing, Skjern og Videbæk Kommuner; og Værløse og Farum Kommuner.

Den nye kommuneinddeling træder i kraft den 1. januar 2007, og består af i alt ca. 100 kommuner.

Kortet nedenfor viser de godkendte kommuner, som præsenteret i forbindelse med aftalen den 3. marts 2005.

Figur 6.1. Godkendte kommuner pr. 3. marts 2005, evt. med konkrete betingelser

Note: Sønderhald og Mariager Kommuner er ikke delt på kortet.

Blå kommuner er godkendte med evt. betingelse om modtagelse af et område fra nabokommunen. Grønne kommuner er godkendte med betingelse om folkeafstemning. I gule kommuner har indenrigs- og sundhedsministeren optaget drøftelse om nærmere vilkår for sammenlægning. I hvide kommuner kan opmandsarbejdet have konsekvenser for kommunen.

Som det fremgår af aftalen om en strukturreform, vil den kommunale inddeling senest den 1. juli 2005 blive endeligt fastsat i en bekendtgørelse.

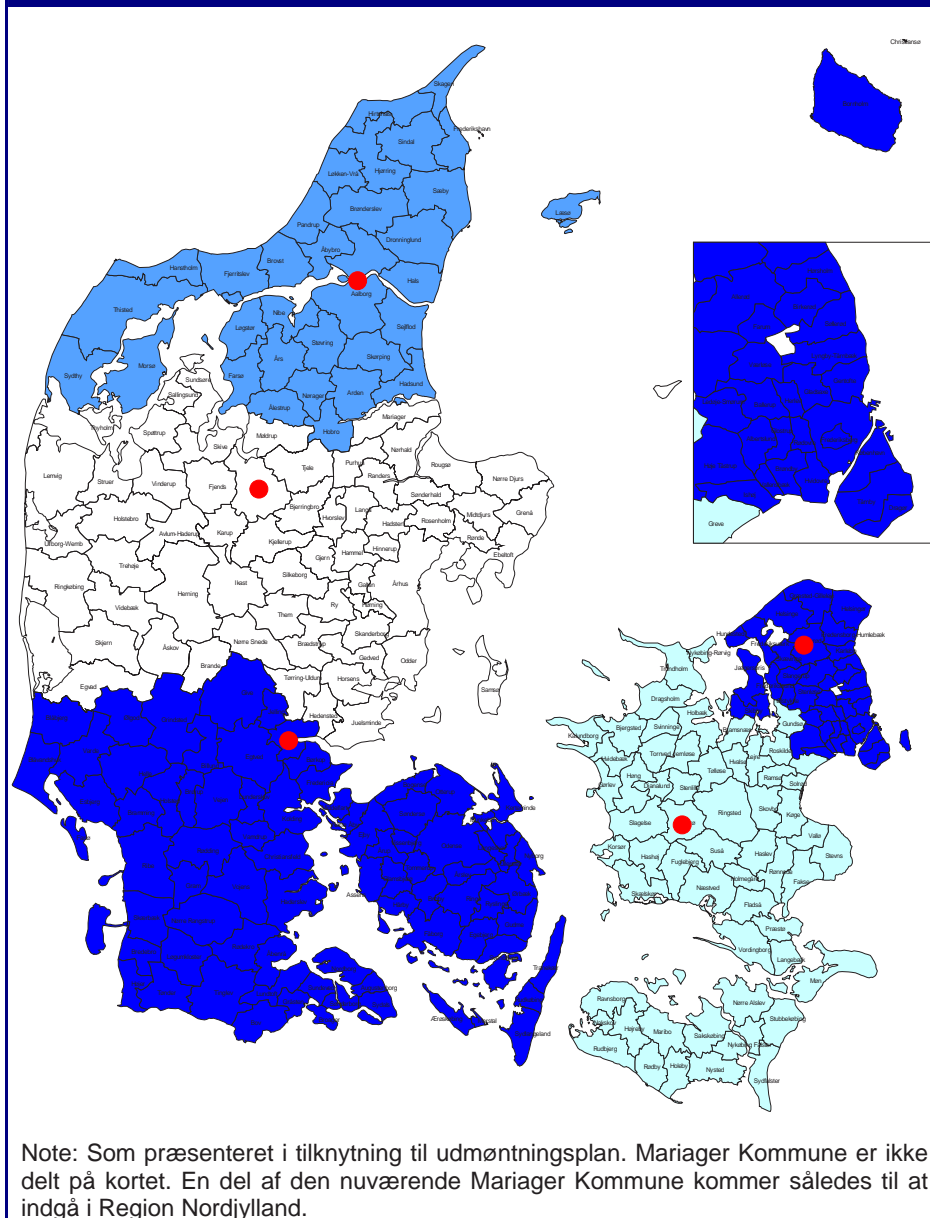
6.3. De fem nye regioner

Som følge af aftalen om en strukturreform oprettes fem nye regioner: Region Nordjylland, Region Midtjylland, Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Hovedstaden. Kortet nedenfor viser de nye regioner med placeringen af de nye regionale centrale forvaltninger.

Ved placeringen af de fem regioners centrale forvaltninger er der taget hensyn til, at eksisterende amtslige forvaltningsfaciliteter kan anvendes, samt en geografisk placering, som tilgodeser, at der opnås en rimelig lige tilgængelighed fra alle dele af regionen.

Processen i forbindelse med kommunesammenlægninger har givet anledning til en enkel justering af regionsgrænserne, hvorefter at Mariager Kommune deles i to og den vestlige del indgår i Region Nordjylland. Som følge af inddelingsaftalen kan der ske senere justeringer i regionsgrænserne, som følge af nye kommuneinddelinger.

Figur 6.2. De fem regioner

6.4. De nye decentrale statslige administrationer

Som led i kommunalreformen etableres også en række nye statslige decentrale administrationer landet over, der skal varetage en række statslige opgaver. Det gælder bl.a. de nye regionale statslige kontorer (statsforvaltninger), de statslige skattecentre og beskæftigelsesregionerne.

I forbindelse med kommunalreformen samles Sundhedsstyrelsen og embedslægeinstitutionerne i en enhedsorganisation, således at embedslægeinstitutionerne udgør en organisatorisk del af Sundhedsstyrelsen. Samtidigt oprettes en embedslægeinstitution i hver region.

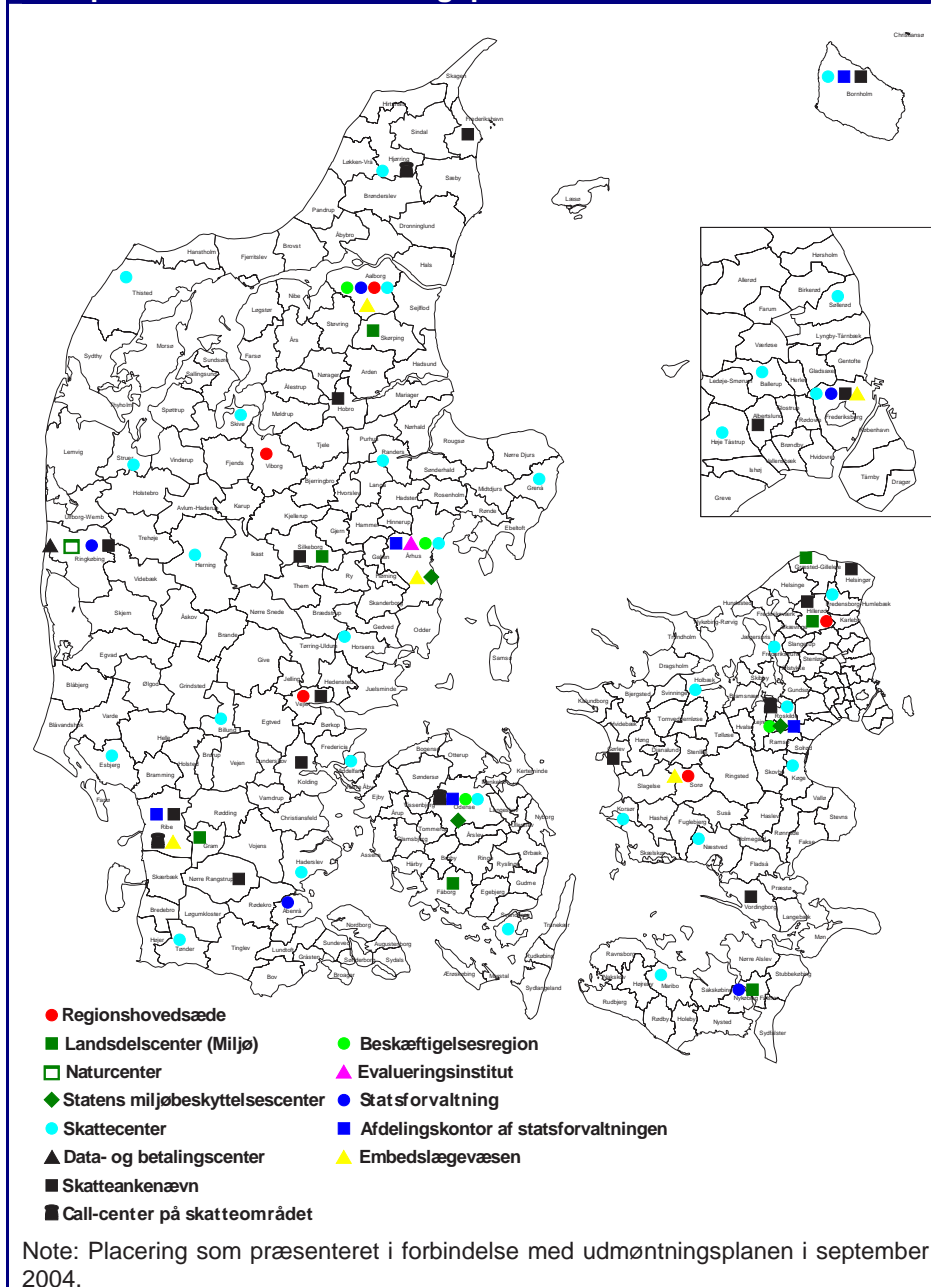
Endvidere etableres der et evalueringsinstitut beliggende i Århus. Og i tilknytning til, at staten overtager amternes administration af miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) flyttes denne del af administrationen fortrinsvis til Tønder, mens en mindre del flyttes til København.

Kortet nedenfor viser den geografiske placering af de statslige enheder som præsenteret i forbindelse med udmøntningsplanen i september 2004.

Det er i placeringen af de nye decentrale administrationer tilstræbt at tilgodese de byer, der i forbindelse med reformen mister deres status som hovedsæde for amtsforvaltningen. Samtidigt er der med fordelingen søgt at skabe en god ramme for at opnå en afbalanceret fordeling af de involverede fremtidige statslige arbejdspladser.

Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at sætte præcise tal på antallet af medarbejdere i de enkelte enheder.

Figur 6.3. Placeringen af de nye decentrale administrationer som præsenteret i udmøntningsplanen

6.5. Kommunalreformen og de enkelte opgaveområder

Kommunalreformen indebærer kommuner, som er stærkere og mere bæredygtige – økonomisk såvel som fagligt. Med større og stærkere kommuner får kommunerne også mulighed for at løfte flere opgaver og dermed også for at spille en styrket rolle i indsatsen over for den regionale udvikling.

Ud over at varetage vigtige sundhedsopgaver kommer de nye store regioner endvidere til at fungere som forum for strategisk planlægning og koordinering mht. regionernes nye udviklingsopgaver.

Kommunalreformen indebærer dermed, at der skabes nye og bedre mulighed for en stærk og effektiv regional udviklingsindsats, som er tilpasset de lokale forhold og potentialer.

Reformen indebærer ændringer i opgaver, flytning af opgaveansvar og har også konsekvenser i forhold til placeringen af offentlige, herunder statslige, arbejdspladser. I det følgende ses nærmere på kommunalreformens betydning på nogle af de områder, hvor der bl.a. etableres helt nye enheder for opgaveløsningen og hvor regeringen har lagt forslag frem.

Regionale udviklingsplaner

Regionerne får i den nye struktur ansvaret for at udarbejde udviklingsplaner, der skal indeholde en samlet overordnet vision for regionens udvikling på områderne natur og miljø, erhverv inkl. turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur samt udviklingen i regionens udkantsområder og landdistrikter.

Udviklingsplanerne skal erstatte de nuværende arealregulerende regionplaner og bliver et helt nyt og strategisk værktøj, der dækker generelle og overordnede aspekter af relevante forhold for regionens udvikling. Den regionale udviklingsplan vil således udtrykke regions-

rådets vision for den samlede fremtidige udvikling af regionen på tværs af sektorområder.

Udviklingsplanerne skal samtidig udgøre et inspirationsgrundlag og en samlet paraply for regionens udviklingsinitiativer. Det gælder eksempelvis på beskæftigelsesområdet, hvor regionerne får plads i de nye regionale beskæftigelsesråd, og på uddannelsesområdet, hvor regionerne får et ansvar for at medvirke til at koordinere placering og udbud af ungdomsuddannelserne i regionen.

Regeringen igangsatte på baggrund af Landsplanredegørelse 2003 og Den Regionale Vækststrategi en lang række dialogprojekter og vækstsamarbejder. En del af disse var rettet direkte mod landets yderområder, se kapitel 4.2. Andre, herunder dialogprojekterne i Nordvestsjælland og Sydsjælland, betonedede samspillet mellem storbyområder og deres fjernere oplande. Konsulentfirmaet Oxford Research foretog i vinteren 2005 på opdrag fra Miljøministeriets Landsplanafdeling en undersøgelse af dialogprojekternes erfaringer med regional ledelse og planlægning. Disse erfaringer vil kunne blive til inspiration for det regionale samarbejde, som skal etableres i forbindelse med de regionale udviklingsplaner. Det er erfaringen fra samarbejdet i dialogprojekterne, at:

1) *Regionens historie og forudsætninger vil være fundamentet for den regionale udviklingsplan.* Regionens udvikling er betinget af deres historiske baggrund. Forståelse af denne baggrund er central, hvis regional ledelse skal lykkes.

2) *Regional ledelse handler om ledelse af komplekse netværk.* Den regionale udvikling sker i et komplekst samspil mellem mange forskellige drivkræfter og aktører. Den indsigt er en forudsætning for at lede en region.

3) *Lokal forankring er en af de vigtigste årsager til succes.* Så mange aktører som overhovedet muligt skal føle et ejerskab til den regionale udviklingsplan og dens strategiske valg og prioriteringer. Magtbalancen mellem aktørerne er central for forankringen. Forstår man ikke

magtbalancens betydning, vil en succesfuld regional ledelse blive vanskeliggjort.

4) Det er afgørende at forstå de mål og motiver, de enkelte aktører har. De fleste aktører ønsker at deltage i arbejdet med at udvikle visioner og strategier for regionen. Men aktørerne skal føle, at de får noget ud af at deltage. Der ligger en betydelig udfordring i at kombinere langsigtede regionale visioner med aktørernes mere kortsigtede mål. Man må derfor sørge for, at de forskellige aktører også får noget konkret og kortsigtet ud af at deltage i det langsigtede strategiske arbejde.

5) Gennemsigthed om beslutningsprocesser og handlinger er grundlaget for tillid og dermed for opbakning blandt de regionale aktører. Ledelse af komplekse netværk bliver kun en succes, hvis de mange involverede aktører bakker op om ledelsen. Det kræver en evne til hele tiden at forklare og kommunikere, hvorfor det har stor betydning, at alle aktører bidrager til formulering og realisering af vision og strategi. Denne formidlingsindsats skal indgå fra start til slut i arbejdet med den regionale udviklingsplan."

Kommunalreformen på erhvervsområdet – kommunernes og regionernes rolle

På erhvervsområdet indebærer kommunalreformen en ny organisering af erhvervsfremmeområdet. Det overordnede formål er at sikre gode rammer for vækst og udvikling i hele landet. Det skal ske ved at satse på de kompetencer og erhvervspotentialer, der findes lokalt. Som udmøntning af kommunalreformen på erhvervsområdet foreslås en ny lov om erhvervsfremme, der omfatter den eksisterende erhvervsfremmelov samt lov om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter, der dermed ophæves. Det nye lovforslag skal regulere statens, regionernes og kommunernes deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter.

Regionale vækstfora

Den centrale nyskabelse i forslag til lov om erhvervsfremme er etableringen af regionale vækstfora, som skal være omdrejningspunktet for den regionale erhvervsudvikling. Vækstforaene sammensættes af repræsentanter for regionen, kommunerne, det lokale erhvervsliv, uddannelses- og videninstitutioner samt arbejdsmarkedets parter. Formålet med vækstforaene er for det første at samle alle relevante aktører i den regionale indsats, så erhvervsudviklingen bygger på en bred faglig viden om de regionale vækstvilkår og erhvervsmæssige specialisering. For det andet at sikre en regional og lokal forankring med henblik på at koordinere regionsrådenes og kommunernes indsats.

Vækstforaene vil få tre hovedopgaver:

- Vækstforaene skal overvåge de regionale vækstvilkår og på den baggrund udarbejde en strategi for regionens erhvervsudvikling. Erhvervsudviklingsstrategien udgør en del af grundlaget for regionernes udviklingsplaner.
- På baggrund af strategien skal vækstforaene udvikle konkrete initiativer, der kan skabe vækst i regionen.
- Til at finansiere den regionale erhvervsudvikling indstiller vækstforaene til de relevante myndigheder om, hvordan midler til erhvervsudvikling skal anvendes.

I forlængelse af regeringsgrundlaget forventes det, at der allerede i april 2005 etableres et midlertidigt vækstforum i Nordjylland. Vækstforumet skal udarbejde en erhvervsudviklingsstrategi, der sætter rammen for udmøntningen af de 200 mio. kr., som regeringen har afsat i en vækstpakke til nordjyderne. Efter ønske fra amter og kommuner i alle dele af landet etablerer regeringen endvidere midlertidige vækstfora i resten af landet.

Erhvervsservice

Med forslaget til lov om erhvervsfremme får kommunerne ansvaret for at gennemføre og finansiere erhvervsserviceaktiviteter, hvor nærheden og den daglige kontakt til brugerne er i højsædet. Lovforslaget sikrer således en entydig indgang for virksomheder og iværksættere til erhvervsservice. I forbindelse med overgangen af erhvervsservice til kommunerne er der foreslået en overgangsordning, der sikrer at erhvervsserviceaktiviteterne kan fortsætte på fornuftige vilkår frem til udgangen af 2010. Det foreslås således, at der indgås en aftale med KL og de eksisterende centres bagland om udmøntningen heraf.

Kommunalreformen på beskæftigelsesområdet

Med kommunalreformen er der blandt forligspartierne enighed om at etablere et nyt sammenhængende beskæftigelsessystem. Målet med det nye system er først og fremmest at sikre en bedre og mere effektiv beskæftigelsesindsats, hvor ressourcerne samles med en indgang for borgere og virksomheder.

Alle steder i landet flytter den statslige arbejdsformidling (AF) og den kommunale beskæftigelsesindsats sammen i en række fælles jobcentre, hvorved værdifuld erfaring og viden fra de eksisterende systemer samles i et nyt fagligt og professionelt miljø. Jobcentrenes kerneopgave bliver at skabe hurtigt og effektivt match mellem jobsøgere og virksomheder.

Beskæftigelsesregioner

For at sikre sammenhæng mellem den nationale beskæftigelsespolitik og indsatsen i de nye jobcentre er det besluttet at etablere 4 nye beskæftigelsesregioner. De nye beskæftigelsesregioner får blandt andet til opgave at overvåge indsatsen og resultaterne af beskæftigelsesindsatsen, som gennemføres af de lokale jobcentre i regionen.

De nye beskæftigelsesregioner følger geografisk den generelle regionsstruktur i kommunalreformen med den undtagelse, at der etableres en samlet beskæftigelsesregion for København og Sjælland, som

således både omfatter den kommende Region Sjælland og Region Hovedstaden.

Beskæftigelsesregionerne er fastlagt ud fra en målsætning om, at den respektive region skal afspejle og dække et naturligt og sammenhængende opland for arbejdskraft. Regionsopdelingen på Sjælland afviger fra den generelle regionsstruktur, da de to sjællandske regioner tilsammen vurderes at udgøre et sammenhængende arbejdskraftopland. Der er endvidere taget hensyn til, at den enkelte region skal være af en størrelse, der i fremtiden sikrer faglig bæredygtighed og effektivitet i forhold til opgaverne.

Placering af beskæftigelsesregionernes hovedsæder

Forligspartierne bag kommunalreformen har i september 2004 indgået en aftale om en udmøntningsplan. I planen er der enighed om at lokalisere beskæftigelsesregionernes hovedsæder i følgende byer:

- Odense
- Roskilde
- Aalborg
- Århus

Placeringen af de fire hovedsæder er gennemført på baggrund af en samlet vurdering, hvor der er taget hensyn til, at placeringen skal understøtte en effektiv og målrettet løsning af beskæftigelsesindsatsen. Derfor er der i lokaliseringen lagt vægt på, at hovedsædet har en central geografisk og befolkningsmæssig placering i arbejdskraftoplandet til fordel for borgere og virksomheder. Derudover har forligspartierne med placeringen af hovedsæderne søgt at opretholde en regional balance, hvor der blandt andet er taget hensyn til nedlæggelse af amtslige hovedsæder og placeringen af regionskontorer.

Placering af jobcentre

Alle borgere med behov for service og hjælp fra det offentlige beskæftigelsessystem skal fra den 1. januar 2007 henvende sig i det

lokale jobcenter. I hver kommune oprettes et jobcenter, som kan være placeret på flere adresser i kommunen.

Forligspartierne har besluttet at oprette tre forskellige typer jobcentre:

- A-jobcentre, som varetager alle opgaver for de kommunale målgrupper og som et minimum en række generelle serviceopgaver over for virksomheder, arbejds- og uddannelsessøgende. A-jobcentret varetager inden for de første 6 måneders ledighed endvidere statens generelle serviceopgaver over for ledige, der modtager arbejdsløshedsdagpenge, f.eks. opgaver der understøtter aktiv jobsøgning. I situationer, hvor forsikrede ledige har behov for en tidlig indsats inden for de første 6 måneders ledighed, visiteres til et B-jobcenter.
- B-jobcentre, hvor stat og kommune samarbejder om hele indsatsen for alle kommunale målgrupper og alle forsikrede ledige, herunder også forsikrede ledige, der er henvist fra omkringliggende A-jobcentre.
- C-jobcentre, der har den samme bredde i opgaveløsningen som i B-jobcentrene. Men i C-jobcentrene varetager kommunen hele indsatsen for de kommunale målgrupper og – efter delegation fra staten – også hele indsatsen for de forsikrede ledige.

På nuværende tidspunkt er den geografiske placering af A-, B- og C-jobcentre ikke fastlagt. Der er påbegyndt en dialogproces mellem kommuner og stat, hvor den enkelte kommune blandt andet skal overveje og indmelde ønske om type af jobcenter. På baggrund af kommunernes tilkendegivelser vil forligspartierne i fællesskab fastlægge den endelige geografiske placering af jobcentrene.

Kommunalreformen på skatteområdet

I aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti om kommunalreformen fra juni måned 2004 blev det besluttet at fusionere den nuværende kommunale og statslige skatteforvaltning. Det fremgår endvide-

re af aftalen, at der etableres 25-30 skattecentre, og at den lokale borgerbetjening finder sted i kommunerne.

Antallet af skattecentre er fastlagt ud fra en samlet vurdering af en række hensyn, herunder effektivitet, faglig bæredygtighed, regional tilstedeværelse og muligheden for at bygge på de bæredygtige elementer i den eksisterende kommunale og statslige struktur.

Beslutningen om det præcise antal skattecentre og placeringen af skattecentre er en del af den aftale om en udmøntningsplan for kommunalreformen, som regeringen og Dansk Folkeparti indgik den 24. september 2004.

Udmøntningsplanen indebærer bl.a., at der udover placeringen af skattecentre er taget stilling til placeringen af decentrale statslige administrationer på en række yderligere områder, såsom beskæftigelsesregioner og de regionale statslige kontorer. Placeringen af de statslige arbejdspladser skal derfor ses i en helhed.

Ved placeringen af skattecentre er der lagt vægt på fem kriterier:

- Fordelingen skal understøtte en rationel og effektiv skatteforvaltning.
- Der skal i videst muligt omfang ske genbrug af eksisterende struktur (store byer, kommunale ligningscentre/samarbejder og Told-Skat-regioner).
- Tidligere amtshovedstæder skal tilgodeses.
- Der skal sikres fortsat regional balance.
- Skattecentre og ankenævnsekretariater skal som hovedregel ikke ligge i samme by af hensyn til retssikkerheden og den geografiske fordeling.

Placeringen af skattecentre er udtryk for en samlet vurdering. Det kan dog nævnes, at regionalpolitiske hensyn har vejet tungt i placeringen af skattecentre i bl.a. Tønder, Rønne og Grenå, mens hensyn-

net til at tilgodese en tidligere amtshovedstad har haft betydning for placeringen af data- og betalingscenteret i Ringkøbing.

På skatteområdet indebærer udmøntningsplanen, at der placeres skattecentre i følgende byer:

- Ballerup
- Billund
- Bornholm
- Esbjerg
- Fredensborg-Humlebæk
- Frederikssund
- Grenå
- Haderslev
- Herning
- Holbæk
- Horsens
- Hjørring, hvor der tillige etableres et call-center
- Høje-Taastrup
- Korsør
- København
- Køge
- Maribo
- Middelfart
- Næstved
- Odense, hvor der tillige placeres et call-center
- Randers
- Roskilde, hvor der tillige placeres et call-center
- Skive
- Struer
- Svendborg
- Søllerød
- Thisted
- Tønder
- Aalborg
- Århus

Der etableres endvidere ankenævnsssekretariater (til sekretariatsbetjening af henholdsvis skatteankenævn og vurderingsankenævn) i:

- Albertslund
- Bornholm
- Frederiksberg
- Frederikshavn
- Gørlev
- Helsingør
- Hillerød
- Hobro
- Kolding
- København
- Nørre-Rangstrup
- Ribe, hvor der tillige etableres et call-center
- Ringkøbing, hvor der tillige etableres et data- og betalingscenter
- Silkeborg
- Vejle
- Vordingborg

Etableringen af fem nye statsforvaltninger

Med kommunalreformen oprettes fem statsforvaltninger.

Disse institutioner tilføres de fleste af statsamternes opgaver, amtskommunernes opgaver med adoptioner og sekretariatsbetjening af jordbrugskommissioner. Statsforvaltningen overtager også nogle opgaver fra domstolene (opløsning af ægteskaber).

Med udmøntningsplanen af kommunalreformen er det fastlagt, at institutionerne placeres i følgende byer:

- Statsforvaltning Nordjylland med hovedsæde i Aalborg
- Statsforvaltning Midtjylland i Ringkøbing og Århus med hovedsæde i Ringkøbing

- Statsforvaltning Syddanmark i Aabenraa, Odense og Ribe med hovedsæde i Aabenraa
- Statsforvaltning Sjælland i Nykøbing Falster og Roskilde med hovedsæde i Nykøbing Falster
- Statsforvaltning Hovedstaden i Storkøbenhavn og Bornholm med hovedsæde i Storkøbenhavn

Kommunerne overtager sager om indgåelse af ægteskab fra statsamtterne.

Udmøntningsplanen for statsforvaltningerne skal ses i sammenhæng med udmøntningsplanen for resten af kommunalreformen.

Der vil være et tab af statsamtsrelaterede arbejdspladser i de amtskommuner, der ikke længere skal huse et statsamt, og som ikke tilføres opgaver i form af et afdelingskontor der svarer til størrelsen af statsamtet: Viborg, Århus, Ribe, Vejle, Odense, Rønne, Sorø og Hillerød.

Der vil være en nettotilførsel af arbejdspladser i byerne der skal huse de nye hovedsæder for statsforvaltningen. De relativt største regionale effekter vil formodentlig blive i Ringkøbing, Aabenraa og Nykøbing F.

Kommunalreform og kulturområdet

Den 24. september 2004 blev der indgået aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti, der fastlægger opgavevaretagelsen på kulturområdet på baggrund af kommunalreformen.

Forligspartierne ønsker at fremme et rigt og varieret kulturliv, som både hviler på et aktivt lokalt engagement og på varetagelse af nationale kulturpolitiske hensyn.

Aftalen bygger på følgende principper for opgavevaretagelsen på kulturområdet:

- Kommunerne skal fremover have ansvar for økonomisk at støtte de områder og institutioner, der har udpræget lokal karakter, og som findes i stort set alle kommuner.
- Kommunerne skal med statslig opbakning endvidere have ansvar for andre områder og institutioner, der i øvrigt har en naturlig lokal forankring.
- Staten skal fremover som hovedregel have ansvar for økonomisk at støtte de områder og institutioner, der har en særlig national opgave eller funktion.

6.6. Kommunalreformen og nærdemokrati

Når kommunerne bliver større og mere bæredygtige, betyder det også, at den kommunale opgaveløsning i højere grad kan hvile på fastsættelse af overordnede mål og rammer frem for detaljerede regelsæt. Herved udvides også det lokalpolitiske råderum.

Vilkårene for det lokale demokrati vil dog ændres, når kommunerne bliver større. Fx vil den fysiske afstand til rådhuset for nogle blive større. Og de små lokalsamfund vil hver især fylde mindre i de større kommuner. Dette giver omvendt mulighed for, at revitalisere nærdemokratiet og skabe nye demokratiske fora mellem kommunalbestyrelserne og borgerne.

I den aftale, der ligger til grund for den kommende kommunalreform fremgår det, at mulighederne for, at kommunalreformen kan danne afsæt for en styrkelse af det lokale demokrati, skal undersøges. Herunder skal det undersøges, om brugerbestyrelserne kan gives mere kompetence og om reglerne for nedsættelse af lokalråd giver de nødvendige muligheder for inddragelse af lokalområderne i de nye kommuner. Sluttelig fremgår det, at det frivillige Danmark har afgørende betydning for et levende demokrati, og, at det offentlige har en forplig-

tigelse til at medvirke til, at det ikke gøres unødvendigt besværligt, at udføre en frivillig indsats.

Tænketanken om nærdemokrati

For at sætte fokus på de demokratiske aspekter ved kommunalreformen afholdte indenrigs- og sundhedsministeren i december 2004 et stormøde med repræsentanter for civilsamfundet om fremtidens nærdemokrati. I forlængelse deraf har indenrigs- og sundhedsministeren nedsat en tænketank om nærdemokrati. Tænketanken er uafhængig af regeringen og består af repræsentanter fra 14 forskellige organisationer.

Tænketanken skal frembringe et inspirationsgrundlag for det videre arbejde med at revitalisere nærdemokratiet. Tænketanken skal drøfte en bred vifte af initiativer, som gør sig gældende i de nærdemokratiske processer – i særlig grad på lokalt plan.

Med tænketanken sikres det, at alle gode ideer bliver hørt, at de gode erfaringer kommer frem i lyset, og at alle gode kræfter bliver sat ind på at sikre de bedste rammer for borgerinddragelsen i de nye kommuner.

7. Udviklingen i den regionale statslige forvaltning

Siden 2003 har regeringen i den regionalpolitiske redegørelse redegjort for udviklingen i lokaliseringen af statslige arbejdspladser. Regeringen har endvidere taget initiativ til en bedre koordinering af effektiviseringer i den regionale statslige forvaltning og aktivt taget initiativ til at forbedre den regionale balance i lokaliseringen ved placering af nye statslige arbejdspladser uden for hovedstadsregionen, hvor der traditionelt har været en høj koncentration af statslige arbejdspladser.

Det er en målsætning, at landet har en afbalanceret regional fordeling af statslige arbejdspladser. Placering af statslige institutioner indebærer et vist antal arbejdspladser, men en statslig institution skaber ikke nødvendigvis i sig selv vækst i en region. Det forudsætter, at der skabes positive synergieffekter for institution og erhvervsliv. Derfor må det primære fokus være på en effektiv regional indsats for gode betingelser for erhvervsudvikling.

Effektiviseringer i den regionale statslige forvaltning er siden 2002 blevet vurderet med hensyn til konsekvenser for den regionale balance. Det sker i *embedsmandsudvalget for overvågning af effektiviseringer af den regionale statslige forvaltning*. Udvalget overvåger den regionale balance i forhold til tiltag, der vedrører forenkling og reduktion af regionale enheder på de statslige områder. Udvalget orienteres af ministerierne ved overvejelser om sådanne tiltag. Ved større omlægninger kan udvalget give en udtalelse om regionale hensyn.

Ved placeringen af statslige enheder i tilknytning til kommunalreformen inddrages ligeledes regionale hensyn. Her sker den nødvendige koordination inden for samarbejdet mellem en række ministerier om udmøntning af kommunalreformen.

I det følgende gives et billede af både udflytninger af statslige institutioner og regionale effekter af effektiviseringer/omlægninger.

Der gives også et statistisk billede af den samlede udvikling i lokaliseringen af statslige arbejdspladser, som de defineres i Danmarks Statistiks sektoropdelte beskæftigelsesstatistik – både i perioden 2002-2004 og set i et længere perspektiv.

7.1. Initiativer der påvirker lokaliseringen af statslige arbejdspladser

Nye institutioner

Regeringen placerede hurtigt som opfølgning på målsætningen fra 2002 om placeringen af nye statslige arbejdspladser uden for hovedstaden hhv. Sikkerhedsstyrelsen i Esbjerg og Styrelsen for Social Service i Odense. Herudover blev bl.a. hovedkontoret for en ny selv-ejende institution, Udviklings- og Formidlingscenter for Børn og Unge, placeret i Åbenrå.

Status for udflytningerne er, at Sikkerhedsstyrelsen den 1. august 2004 fik etableret hovedkontor i Esbjerg. Selve flytningen fra København foregår i to omgange. Det første ryk med cirka halvdelen af medarbejderne skete 1. august 2004, mens resten flytter i løbet af sommeren 2005.

Styrelsen for Social Service i Odense blev etableret i 2003 og 9 stillinger blev i den forbindelse udflyttet fra hovedstadsområdet. I 2004 blev styrelsen udvidet med yderligere 4 statslige stillinger, som er udflyttet fra hovedstadsområdet.

Af nye udflytninger kan nævnes, at Energinet Danmark placeres i Trekantsområdet. Energinet Danmark er oprettet ved, at netvirksomhederne har overdraget deres andele i Eltra, Elkraft System og Elkraft Transmission. Derudover indgår Gastra A/S i Energinet Danmark. Eltra er i dag placeret i Trekantsområdet, mens Elkraft og Gastra A/S er placeret i Hovedstadsområdet. Der er i alt ca. 450 ansatte i Elkraft, Eltra og Gastra.

Endvidere vil regeringen stille forslag om opførelse af et nyt lukket fængsel på Lolland-Falster med omkring 300 ansatte.

Effektiviseringer og omorganiseringer

Regeringen har i 2004 indgået aftale om forsvarets ordning 2005 - 2009. Aftalen indebærer en betydelig strukturel tilpasning af det danske forsvar, hvor især balancen mellem stabs- og støttestrukturen og de operative kapaciteter ændres markant til fordel for de operative kapaciteter. Som konsekvens heraf vil der ske organisatoriske ændringer i forsvaret i hele landet med dertil hørende ændringer i antallet af ansatte i forsvaret i de enkelte amter. Omkring 1.500 statslige arbejdspladser flyttes herved ud fra hovedstadsregionen til bl.a. nogle af landets udkantsområder.

Det kan i øvrigt nævnes, at Forsvaret planlægger byggeprojekter i størrelsesordenen 1,2 mia. kr. i perioden frem til 2009. Hovedparten af byggeprojekterne relaterer sig til forsvarets etableringer i Nordjyllands Amt, Viborg Amt og Københavns Amt.

Som også beskrevet i sidste års redegørelse omorganiseres Arbejdstilsynets 15 amtsbaserede kredse i årene 2004 og 2005 til fire tilsynscentre. Omorganiseringen vurderes ikke at have konsekvenser for medarbejdernes ansættelse.

I løbet af 2004 har Udlændingestyrelsen driftstoppet eller nedlukket i alt 10 asylcentre. I forbindelse med kapacitetsjusteringer på asylcenterområdet bliver der lagt vægt på en række forskellige parametre. Bl.a. er det afgørende for en hensigtsmæssig drift af indkvarterings-systemet, at der opretholdes bæredygtige regioner, hvilket vil sige, at de aktive asylcentre skal indgå i regioner med et vist driftsgrundlag. I beslutningerne inddrages også særlige forhold som lokalpolitiske hensyn, særlige funktioner på centrene eller lignede i den samlede vurdering.

Regeringen har i 2004 også indgået en politisk aftale om reform af de maritime uddannelser, som medfører koncentration på færre og større institutioner.

Der er i reformen af de maritime uddannelsesinstitutioner søgt at skabe balance mellem regionerne. Samtidig med lukning af et uddannelsescenter i Esbjerg/Fanø-området styrkes området ved oprettelse af et Maritimt Forsknings- og Innovationscenter under Syddansk Universitet i Esbjerg samt ved etablering af offshore-uddannelser i Undervisningsministeriets regi.

Samlet set betyder aftalen om reform af de maritime uddannelsesinstitutioner, at ressourcerne til såvel Frederikshavn i Nordjylland som Svendborg på Sydfyn styrkes. Herudover bevares Marstal Navigationskole og Skagen Skipperskole, som begge har stor betydning for det lokale erhvervsliv og nærmiljøet. Endelig bevares skoleskibene, DANMARK og Georg Stage, som nyder stor opbakning i mange dele af samfundet.

Regeringen vil i efteråret 2005 fremlægge forslag til reform af politiet og retskredsene med henblik på, at reformerne skal træde i kraft samtidig med kommunalreformen den 1. januar 2007. Såvel politireformen som retskredsreformen skal tage hensyn til en ligelig regional udvikling i Danmark.

7.2. Statistisk opgørelse af lokaliseringen af statslige arbejdspladser

Regeringen redegør årligt for udviklingen i lokaliseringen af de statslige arbejdspladser. Dette sker med baggrund i Danmarks Statistiks opgørelse over den statslige beskæftigelse.

Danmarks Statisk opgør beskæftigelsen i den statslige sektor som summen af beskæftigede i de såkaldte integrerede, ikke-integrerede og kvasi-statslige institutioner. Antallet af lønmodtagere, som indgår i statistikken, omfatter både heltids- og deltidsansatte.

Ændringer i den statslige beskæftigelses placering kan skyldes, at den statslige aktivitet er ændret. Det er dog vigtigt også at være opmærksom på, at ændringer i opgavefordelingen mellem de forskellige sektorer også påvirker opgørelsen af den statslige aktivitet.

Ligeledes har Danmarks Statistik også ændret opgørelsesmetoden fra 2003, hvilket vurderes til at give et mere korrekt billede af arbejdsstyrken. For at opgøre udviklingen i den statslige beskæftigelse over en længere periode er der i de figurer, hvor udviklingen vises, korrigeret for det databrud, som den nye opgørelsesmetode medfører.² Data er tilgængelige frem til 2004.³ De pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner anvendes som den geografiske afgrænsning for bevægelser i den statslige beskæftigelse.

Status for lokaliseringen af den statslige beskæftigelse

I 2004 udgør andelen af statsligt ansatte på landsplan 7 pct. af den samlede beskæftigelse. Den øvrige offentlige sektor beskæftiger i alt 29,9 pct., mens 63,1 pct. er beskæftiget i den private sektor.

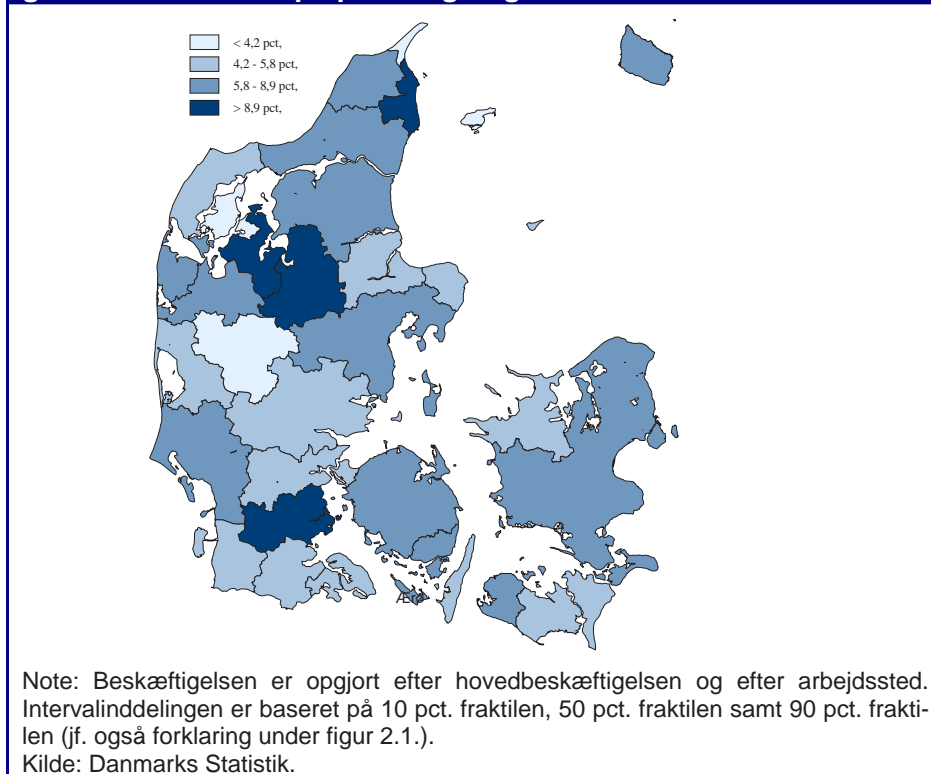
Figur 7.1 viser andelen af statslige ansatte fordelt på de 33 pendlingsregioner. Det ses, af regionerne Frederikshavn, Skive, Viborg og Haderslev har den relativt største andel af de statslige ansatte i forhold til den samlede beskæftigelse i regionen. De nævnte regioner har da også traditionelt haft en relativ stor andel af statsligt beskæftigede.

---

² Denne korrektion er baseret på en skønsmæssig opgørelse af effekten af metodeændringen fra Danmarks Statistik. Da en sådan opgørelse ikke findes for effekten på tal for de øvrige sektorer, vises i dette års redegørelse ikke sideløbende udviklingen fordelt på de øvrige sektorer.

³ Statistikken er dateret efter det år, hvori populationen opgøres primo året, mens befolkningens arbejdsmarkedstilknytning bestemmes pr. november året før. I opgørelsen for 2004 indgår således populationen primo 2004 med angivelse af dennes tilknytning til arbejdsmarkedet i november 2003.

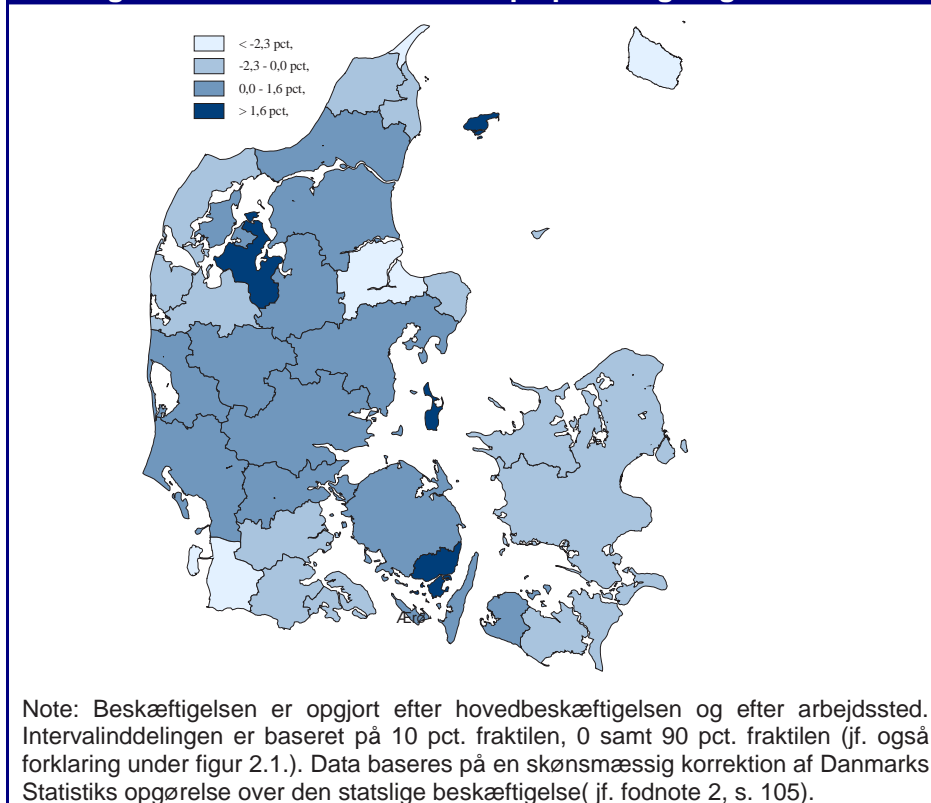
Figur 7.1. Statslige ansatte i forhold til den samlede beskæftigelse i 2004 fordelt på pendlingsregioner

Udviklingen fra 1994 til 2004

Set over hele landet har der i perioden 1994 til 2004 været gennemsnitligt årligt fald i den statslige beskæftigelse på 0,6 pct. Figur 7.2 viser udviklingen fordelt på arbejdsmarkedsregioner. Det ses af figuren, at Bornholm, Randers, Tønder og Skagen har haft det relativt største fald i den statslige beskæftigelse, men også at hovedstadsregionen og flere regioner i Jylland har haft faldende statslig beskæftigelse i perioden. De største stigninger ses derimod på Sydfyn og Læsø samt omkring Skive.

Figur 7.2. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen i den statslige sektor i 1994-2004 fordelt på pendlingsregioner

Udviklingen fra 2002 til 2004

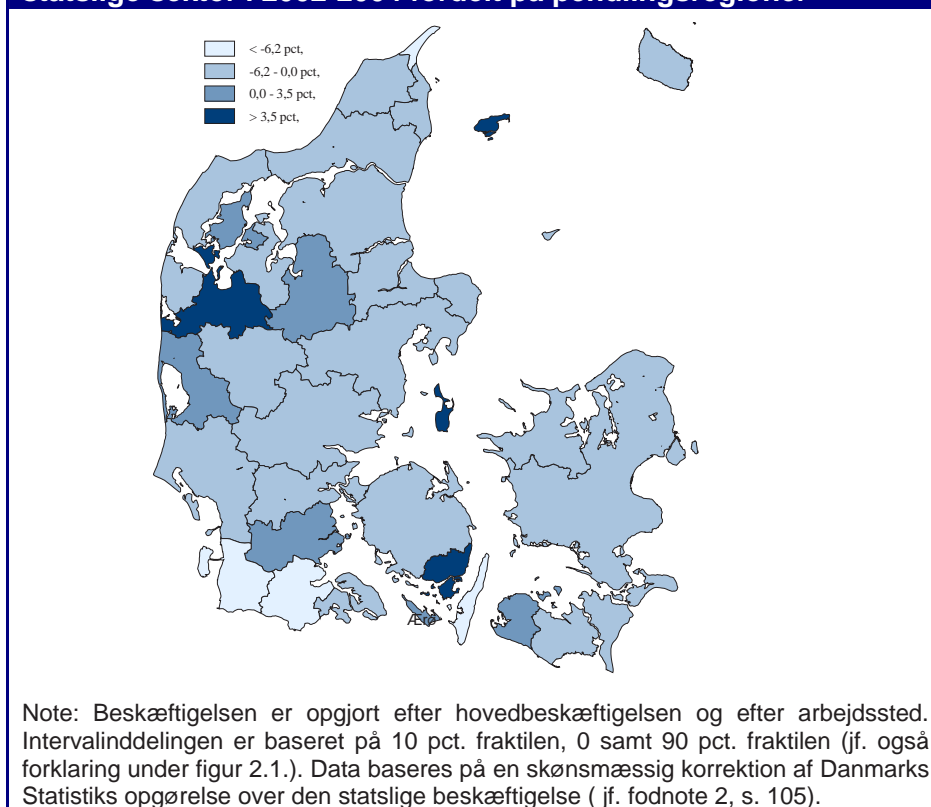
Regeringens målsætning er at tage regionale hensyn ved lokaliseringen af statslige arbejdspladser. Nye statslige arbejdspladser vil som udgangspunkt blive placeret uden for hovedstadsregionen. Endvidere vil der fortsat blive taget regionale hensyn i det omfang der reduceres i den statslige beskæftigelse.

Antallet af statsligt ansatte er i perioden fra 2002 til 2004 set over hele landet reduceret med gennemsnitligt 1,1 pct. om året. Der er samtidig sket forskydninger i lokaliseringen af den statslige beskæfti-

gelse. Overordnet har hovedstadsregionen (opgjort som pendlingsbaseret arbejdsmarkedsregion) haft det største fald i den statslige beskæftigelse med et gennemsnitligt årligt fald på 1,3 pct. I resten af landet er det tilsvarende årlige fald på 0,9 pct.

Reduktionerne bemærkes især at være sket inden for forsvaret. I forsvarsforliget for 2000-2004 indgik således også personalereduktioner spredt rundt i landet. Det bemærkes i øvrigt, at den statslige beskæftigelse i det år, som der sammenlignes med, 2002, havde et noget højere niveau end i årene både før og efter.

Figur 7.3. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen i den statslige sektor i 2002-2004 fordelt på pendlingsregioner

Figur 7.3 viser udviklingen i den statslige beskæftigelse i 2002-2004. Heraf ses det, at reduktionerne i den statslige forvaltning er fordelt jævnt over hele landet. Men der er også regioner, hvor antallet af statsligt beskæftigede er øget. Det gælder særligt i det Sydfynske område og ved Holstebro. Også Vestlolland og andre områder i Jylland har fået et øget antal statsligt beskæftigede.

8. Tiltag og regionale effekter

Dette kapitel indeholder en vurdering af de regionaløkonomiske konsekvenser af statslige tiltag gennemført i 2004. Vurderingerne bygger på en rundspørge i ministerierne. En nærmere gennemgang af de enkelte tiltag og de vurderede konsekvenser findes i bilag 4.

Oversigt over tiltag med regional betydning

I tabel 8.1 findes en oversigt over de omkring 16 tiltag i 2004, som på baggrund af rundspørgen i ministerierne skønnes at have regionale konsekvenser.

Tabel 8.1. Oversigt over tiltag med regional betydning

Tiltag:	Konsekvenser for regionale forhold:
Forhøjelse af tilskud til kommuner på øer (Indenrigs- og Sundhedsministeriet)	Særtilskud, der ydes til kommunerne på Læsø, Samsø, Ærø og Bornholm efter udligningslovens § 22, er fra og med 2005 forhøjet med 25 mio. kr. Formål er at forbedre ø-kommunernes økonomiske vilkår og dermed medvirke til at sikre kommunernes serviceniveau og tilskud til færgetransport.
Forhøjet særtilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner (Indenrigs- og Sundhedsministeriet).	Forhøjelse af særtilskudspuljen efter § 19 i udligningsloven med 75 mio. kr. Særtilskudspuljen efter § 19, stk. 2 fordeles til de vanskeligt stillede kommuner efter ansøgning. Forventes i et vist omfang at have en positiv indflydelse på den strukturelle udvikling i de udsatte områder ved at tilskynde til iværksættelse af strukturelle tiltag og muliggøre finansiering heraf. Hertil kommer en positiv effekt i forhold til den kommunale økonomi og i forhold til undgåelse af skattestigninger, hvilket kan have afledt betydning i forhold til service og økonomi.
Nye initiativer på musikområdet (Kulturministeriet)	Der er afsat 10 mio. kr. om året fra 2005-2008 til styrkelse af det lokale musikliv og pleje af musiktalenter over hele landet. Pengene skal bl.a. bruges til undervisning på de lokale musikskoler.
Provincspuljen (Kulturministeriet)	Der er afsat 80 mio. kr. for perioden 2002-2005. I 2004 blev der uddelt støtte på i alt 20,8 mio. kr. fra provincspuljen til 31 projekter i provinsen. Der ydes støtte til nyskabende eller eksemplariske projekter, som fremmer samarbejdet mellem forskellige partnere – bl.a. mellem kultur og erhverv. Der er støttet inden for alle grene af kunst og kultur i alle regioner uden for hovedstaden.
De regionale kulturaftaler (Kulturministeriet)	6 regionale kulturaftaler indgået for 2004-2007 og 1 for 2005-2008. Aftalerne indebærer, at de statslige driftsbevillinger til aktiviteter og institutioner i området lægges ud til regionernes egen disposition indenfor de rammer for den regionale kulturpolitik, som er fastsat i aftalen. I den forbindelse er der i aftaleperioden overført bevillinger på i alt 130 mio. kr. årligt fra statslig administration til kommunal administration. I samme forbindelse er endvidere fordelt en samlet pulje på 3,0 mio. kr. årligt i fire år til udviklingsprojekter i regionerne.
Nye sommerhuse i kystnærhedszonen (Miljøministeriet)	Folketinget vedtog i juni 2004 en ændring af planloven, som gør det muligt at udarbejde landsplandirektiver for op til 8.000 nye sommerhusgrunde i kystnærhedszonen. Formålet er etablering af nye sommerhusgrunde i primært yderområder, hvor det forventes, at sommerhusgrundene kan give en lokaløkonomisk effekt.
Anlægsinvesteringer inden for fødevareforskning (Forbruger- og Familieministeriet)	Danmarks Fødevareforskning har i 2005 og 2006 en række anlægsinvesteringer, herunder etablering af en Mund- og Klovsygeenhed på Lindholm, hvilket sker som led i regeringens initiativ "Flere i beskæftigelse – lavere ledighed".

<p>Strukturprojektordningen (Fødevarerministeriet)</p>	<p>Tilskudsordning iværksat i 2004. Der ydes tilskud til investeringer til udvikling af produktionsapparatet i små og mellemstore fødevarer virksomheder. Investeringerne skal fremme udviklingen inden for særlige indsatsområder (miljø, arbejdsmiljø, dokumentation af produktionsprocesser, sporbarhed, hygiejne, dyrevelfærd, fødevareresikkerhed og økologi). Der forventes et positivt bidrag til beskæftigelsen og den økonomiske vækst i de områder, hvori der er lokaliseret virksomheder, der har opnået tilsagn om tilskud. Højere tilskudssatser i udkantsområder forventes desuden at bidrage til øget regional balance. Der er i alt bevilget tilsagn for 50 millioner kr. til 54 projekter i 2004.</p>
<p>Fremme af privat udlejningsbyggeri (Socialministeriet)</p>	<p>Ændring af lov om fremme af privat udlejningsbyggeri vedtaget i 2004. Med loven ændres skattefradragssordning til tilskudsordning. Tilskud gives på baggrund af en geografisk opdelt behovsanalyse, og kommunerne inddrages i vurderingen af, hvor der er behov for udlejningsbyggeri. Støtten gives til byggeri i de områder, hvor efterspørgslen efter boliger er størst. I 2004 er givet tilskud til byggeri i 29 kommuner, hvoraf 27 ligger i hovedstadsregionen og resten i Århus og Slagelse.</p>
<p>Forhøjet befordringsfradrag i udkantsområder (Skatteministeriet)</p>	<p>Ikrafttrædelse af ændring af ligningsloven - Forhøjet befordringsfradrag til pendlere i udkantskommuner m.v. En målrettet forbedring af befordringsfradraget til langdistancependlere, der bor i særligt udpegede udkantsområder, og som kører over 100 km dagligt til og fra arbejde. I mange udkantsområder har befolkningstallet gennem en årrække været faldende. Målet har været at gøre det mere attraktivt for personer, der arbejder i de større byer, at bosætte sig i udkantsområderne og at fastholde erhvervsaktive, der allerede bor der.</p>
<p>Åbning af motor- og motortrafikvej (Transport- og Energiministeriet)</p>	<p>Åbning af motorvej fra Bjergby til Hirtshals samt motortrafikvejen fra Ris til Ølholm. Perspektiverne for regional udvikling indgår generelt i vurderingerne, når der planlægges nye højklassede statslige vejanlæg. Vejene forbedrer tilgængeligheden for en række områder i Jylland.</p>
<p>Privatbanernes godskørsel (Transport- og Energiministeriet)</p>	<p>Ændring af kollektivtrafikloven uden for hovedstadsområdet og loven om amtskommunernes overtagelse af de statslige ejerandele i privatbanerne. Ændringer forhindrer, at privatbanerne ellers risikerer at måtte lukke godsaktiviteter. Det sker ved at privatbaneselskaber, hvor primærkommuner er medejere uden bestemmende indflydelse, får mulighed for udlejning af materiel med lokomotivførere til godstransport i privat regi. Desuden udvides muligheden for at privatbaner, hvor amtskommuner er medejere med bestemmende indflydelse, kan udføre anden virksomhed i tilknytning til jernbanedrift uden for amtet.</p>
<p>Aftalemodel på området for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse (Undervisningsministeriet)</p>	<p>Aftalemodellen indebærer, at alle institutioner opfordres til at indgå en aftale med Undervisningsministeriet om årets forbrug. Institutionerne tilskyndes via aftalemodellen til at fastlægge uddannelsespolitiske strategier, som tager udgangspunkt i regionale forhold.</p>

Fortsættelse af tabel 8.1. Oversigt over tiltag med regional betydning

Tiltag:	Konsekvenser for regionale forhold:
Videncentre (Undervisningsministeriet)	Regeringen har afsat ca. 180 mio. kr. i årene 2004-2007 til etablering af regionale videncentre. De enkelte videncentre skal sætse på spidskompetencer inden for særlige områder, der er højt prioriteret – både regionalt og på landsplan. De enkelte videncentre kan således arbejde specielt med de områder, der er relevante ud fra en konkret regional problemstilling.
Regional handlingsplan "Viden flytter ud" (Videnskabsministeriet)	Handlingsplan offentliggjort i 2004. Indeholder bl.a. 2 nye initiativer for omkring 130 mio. kr. fra 2005-2008. Formålet er at skabe rammerne for, at regionerne uden for storbyerne kan blive en del af det højteknologiske samfund. Initiativerne forventes at kunne bidrage til en bedre regional konkurrenceevne i regioner uden for storbyerne og dermed en øget regional balance.
Nye IT-aktiviteter som opfølgning på Det Digitale Nordjylland (Videnskabsministeriet)	Der er samlet reserveret 9 mio. kr. i 2005 og 2006 til nye initiativer i Nordjylland, der skal bygge videre på erfaringerne og styrkeområderne fra Det Digitale Nordjylland. Projektet forventes at kunne have positiv betydning for udviklingsmulighederne i Nordjylland. Projektet bidrager til løft af anvendelsen og udnyttelsen af IT i regionen og dermed til forbedring af den regionale konkurrenceevne, dvs. mulighed for at skabe vækst i området. Også andre regioner end Nordjylland vil kunne få gavn af projektet.

Den samlede regionale betydning af gennemførte tiltag

De vurderede tiltag vurderes overordnet set at indebære positive regionale konsekvenser.

Tiltagene giver økonomisk mulighed for forbedret service for borgerne – med fx forhøjet særtilskud til udsatte kommuner samt regionale kulturaftaler. Endvidere får udkantsområder mulighed for at tiltrække flere sommerhusejere/ turister, som kan lægge et forbrug i lokalområdet.

På forskning og uddannelsesområdet er fx gennemført flere regionalt rettede initiativer, som kan bidrage til et løft af viden, innovation og udnyttelse af IT i andre regioner end blot storbyerne, som i forve-

jen har en god konkurrenceevne på disse områder. Det betyder, at de regionale udviklingsmuligheder forbedres.

9. Afrunding

Udviklingen er godt på vej i Danmark. Danmark står også med gode konkurrencefordele i den globale konkurrence. Men regeringen ønsker at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksætter-samfund.

Vækst i landet som helhed er til gavn for alle, idet det sikrer et fundament for velfærdssamfundet. Men en robust og bæredygtig udvikling hænger efter regeringens opfattelse sammen med gode vækstvilkår for *hele* landet. Det er hele landet som skal bidrage til væksten, og det er hele landet, som skal have gode vilkår – gode levevilkår for borgerne og gode vilkår for den økonomiske udvikling.

I regeringsperioden er fokus på at sikre regional balance blevet øget. Regeringen har været konsekvent og fulgt udmeldinger om fx placering af statslige institutioner uden for hovedstadsområdet op med konkrete udflytninger – af de seneste kan nævnes forsvarsforliget og placering af nyt fængsel på Lolland-Falster.

Regeringen styrker i det nye regeringsgrundlag sit fokus på regional udvikling yderligere. Fokusområder er bl.a. styrkelse af viden og innovation også uden for storbyerne.

Sammen med kommunalreformen, som ud over bedre service til borgerne også giver nye muligheder for en målrettet udviklingsindsats lokalt og regionalt, vil indsatsen kunne give et endnu stærkere Danmark med en sund økonomisk udvikling såvel *for* hele landet som *i* hele landet.

Bilag 1. Anvendte regionsinddelinger

I analyserne er anvendt flere forskellige geografiske inddelinger af landet. I kapitel 2 er de fleste af analyserne præsenteret på kommuneniveau med henblik på at kunne vise et detaljeret billede. Enkelte analyser i dette kapitel præsenteres dog også på amtsniveau, dog med en samling af hovedstadsregionen⁴. I analyserne i de øvrige kapitler er der derimod primært anvendt en inddeling med baggrund i såkaldte pendlingsregioner (eller pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner).

En regionsinddeling efter kommuner eller amter kan betegnes administrative regioner, idet der med henholdsvis kommunerne og amtskommunerne er en administrativ struktur, der følger regionsinddelingen.

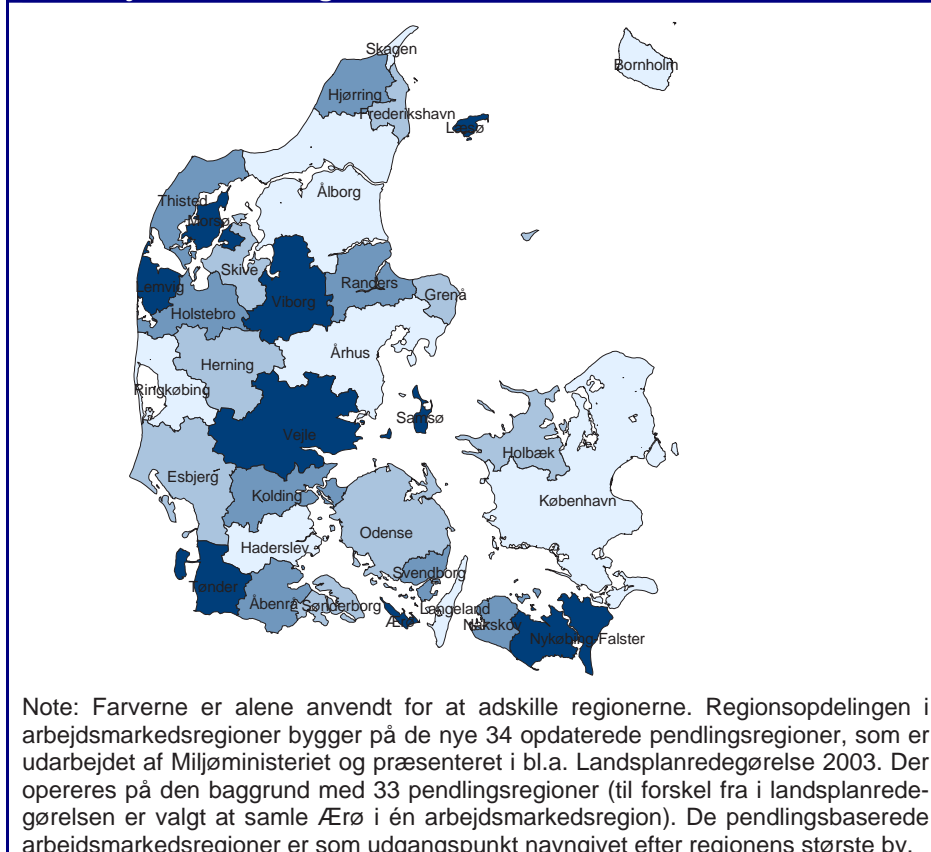
Regioner defineret som amter er ikke nødvendigvis homogene områder med hensyn til geografiske forhold, erhverv mv. Der kan således inden for et amt være store geografiske og erhvervsmæssige forskelle. Den administrative regionsinddeling kan også skære områder igennem, som ellers er geografisk eller erhvervsmæssigt sammenhængende. Således opfattes hovedstadsregionen i mange tilfælde som en sammenhængende region.

Pendlingsregioner kan derimod betegnes som en såkaldt funktionel inddeling, der viser de geografiske arbejdsmarkeder. Ved en funktionel regionsinddeling forstås således en geografisk afgrænsning bestemt ud fra en vis funktionel interaktion (f.eks. arbejds-, erhvervs- eller bolig-mæssigt).

---

⁴ Hovedstadsregionen omfatter Københavns og Frederiksberg kommuner samt København, Frederiksberg og Roskilde amter. Det indre hovedstadsområde består af Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns amt.

Figur B.1.1. Den geografiske fordeling af de 33 pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner

Pendlingsregionerne eller de pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner⁵, som her er anvendt er defineret som områder, inden for hvilke mindst 80 pct. af de beskæftigede indbyggere arbejder inden for

⁵ Jf. beskrivelsen i noten til figur B.1. Det bemærkes i øvrigt, at der i Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag fra februar 2002 er anvendt den tidligere inddeling i pendlingsregioner fra 1994.

området. Regionerne er kendetegnet ved en vis arbejdsmarkeds-mæssig og geografisk samhørighed.

Med denne inddeling kommer bl.a. ved landets største byer København, Århus, Odense og Ålborg et ganske stort antal kommuner til at udgøre én samlet pendlingsregion.

Pendlingsregioner er valgt især til at illustrere forhold, hvor det er fordelagtigt at kigge på større og funktionelt sammenhængende regioner. Det gælder fx i analyser af udviklingen i statslige arbejdspladser.

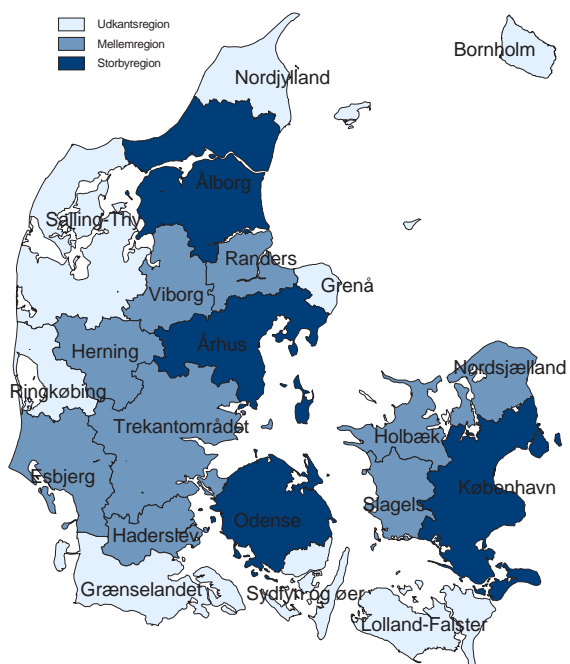
I analysen af regionernes konkurrenceevne, jf. kapitel 3, er anvendt en anden regionsinddeling med 21 regioner. Regionerne er dog defineret med udgangspunkt i Miljøministeriets pendlingsbaserede regioner, jf. tabel B.1.1. Baggrunden for at anvende 21 regioner i stedet for de 33 er bl.a. statistiske hensyn.

Tabel B.1.1. Inddeling i 21 regioner i den regionale konkurrenceevnemodel

Region, Regional konkurrenceevnemodel	Pendlingsoplande, Landsplanredegørelse fra 2003
1. Nordsjælland	København
2. København	København
3. Holbæk	Holbæk
4. Slagelse	København
5. Lolland-Falster	Nakskov og Nykøbing-Falster
6. Bornholm	Rønne
7. Odense	Odense
8. Sydfyn og øer	Svendborg, Rudkøbing, Marstal og Ærøskøbing
9. Haderslev	Haderslev
10. Grænselandet	Sønderborg, Tønder og Åbenrå
11. Esbjerg	Esbjerg
12. Trekantområdet	Kolding og Vejle
13. Herning	Herning
14. Salling-Thy	Holstebro, Lemvig, Morsø, Skive og Thisted
15. Ringkøbing	Ringkøbing
16. Grenå	Grenå
17. Randers	Randers
18. Århus	Århus og Samsø
19. Viborg	Viborg
20. Nordjylland	Frederikshavn, Hjørring, Skagen og Læsø
21. Ålborg	Ålborg

De 21 regioner er inddelt i tre typer: Regioner med de største byer, centrale regioner med mellemstore byer og endelig udkantsregioner med små og mellemstore byer, jf. figur B.1.2.

Figur B.1.2. Inddeling af 21 regioner i 3 regionstyper i den regionale konkurrenceevnemodel

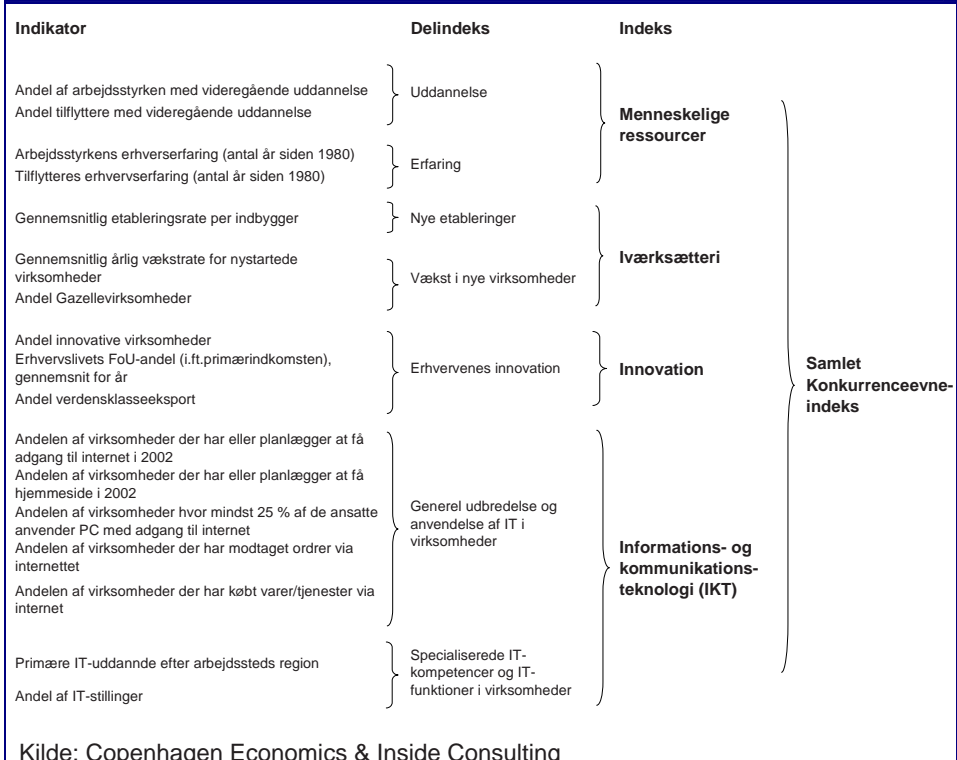

Regionstype:	Region, den regionale konkurrenceevnemodel:
Storbyregioner (4 største byer)	København, Århus, Ålborg, Odense
Mellemregioner	Nordsjælland, Slagelse, Holbæk, Haderslev, Esbjerg, Trekantsområdet, Herning, Randers, Viborg
Udkantsregioner	Lolland-Falster, Sydfyn og øer, Grenå, Ringkøbing, Bornholm, Grønselandet, Nordjylland, Salling-Thy

Note: Inddeling i regionstyper svarer i hovedtræk til inddelingen præsenteret i Miljøministeriets Landsplanredegørelse 2003.

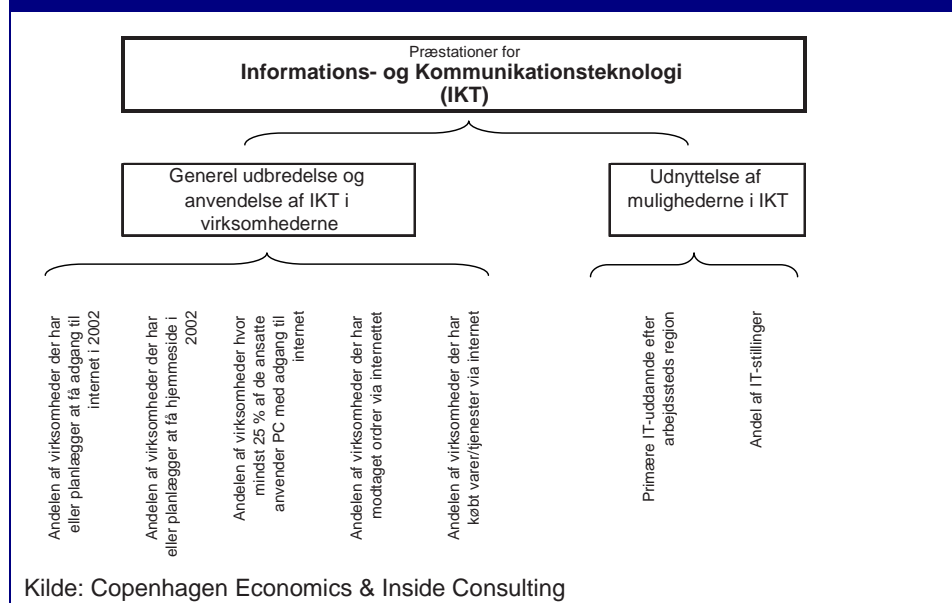
Bilag 2. Bilag til kapitel om regionernes konkurrenceevne

Figur B.2.1. Opbygningen af den opdaterede regionale konkurrenceevne model

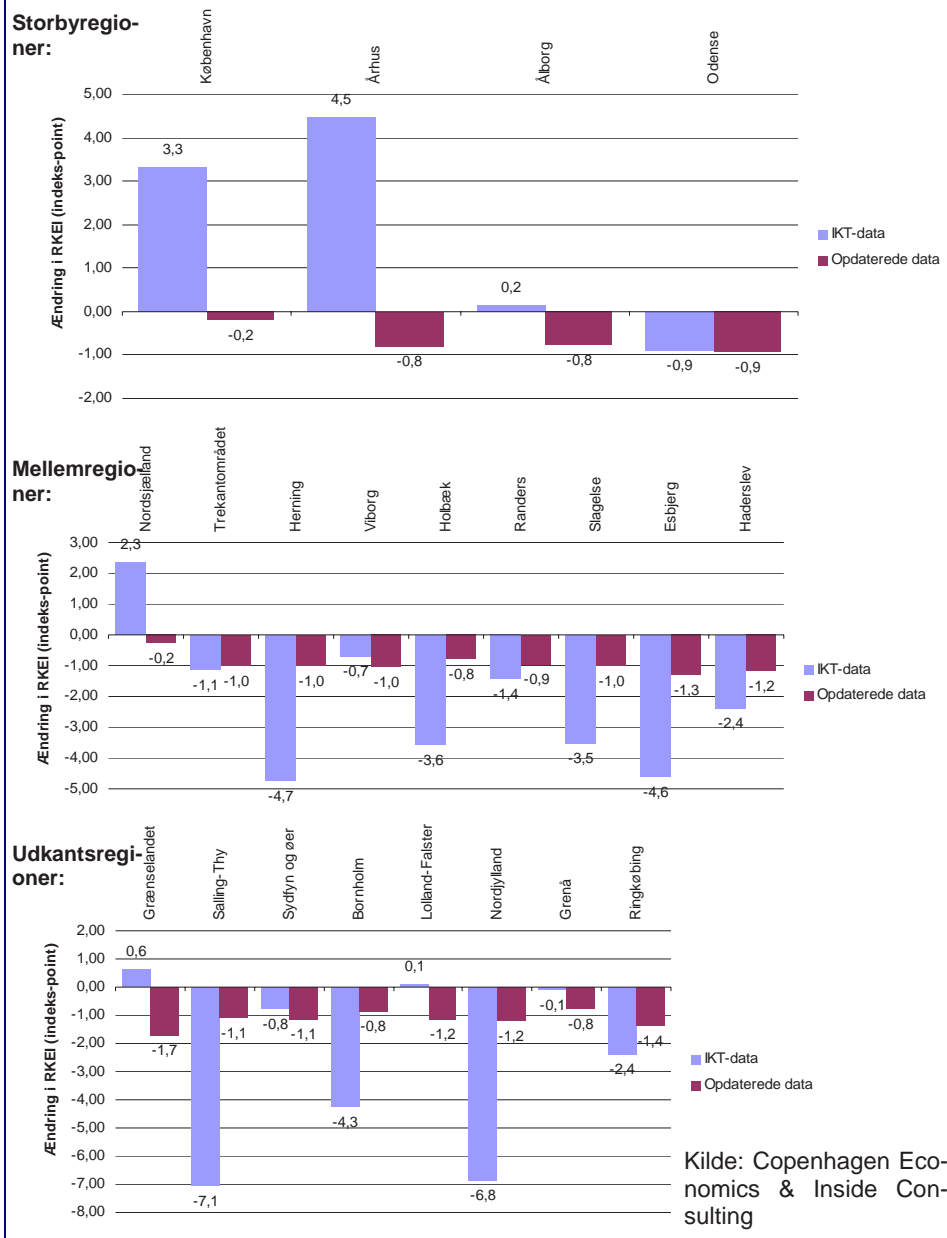

Figur B.2.2. Indikatorer for præstationer på IKT-området

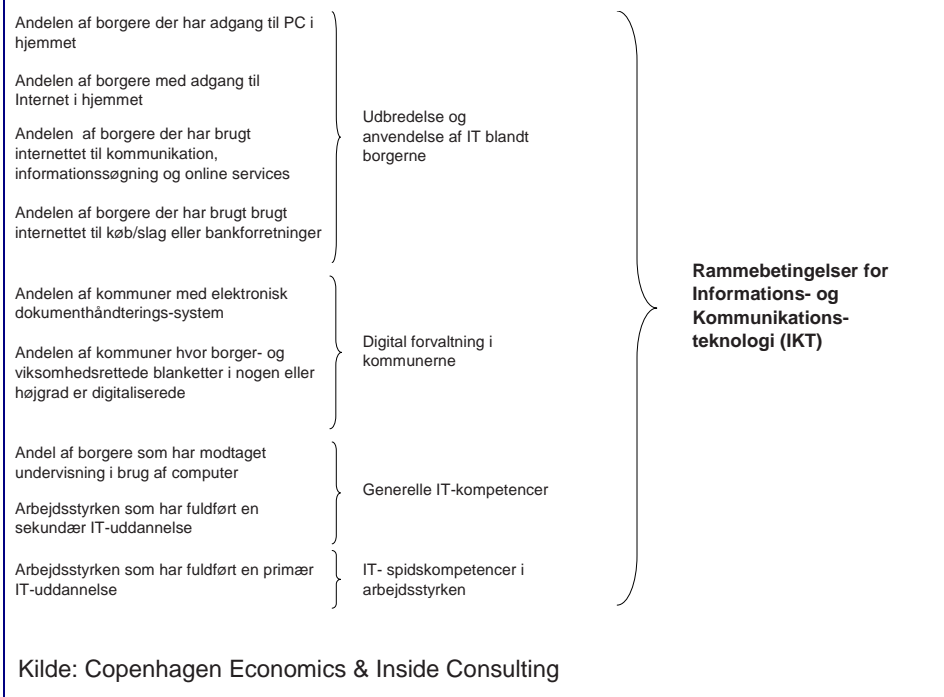
Figur B.2.3. Dekomponering af ændringer i konkurrenceevneindeks mht. opdatering hhv. udvidelse med IKT

Figur B.2.4. Indikatorer for rammebetingelser

Indikator	Delindeks	Indeks			
Antal uddannelsepladser per 1000 indbyggere	Uddannelse	Menneskelige Ressourcer	}		
Udgifter til byfornyelse per indbygger					
Antal forlystelse- og fritidsaktiviteter per 1000 indbyggere	Attraktivitet				
Regionens attraktivitet					
Gennemsnitlig rådighedsforløb					
Tilgængelighedsindeks	Tilgængelighed				
Tilgængelighed med kollektiv trafik					
Regionens infrastruktur					
Andel virksomheder der har modtaget rådgivning	Erhvervs-service			Iværksætter	}
Andel af befolkningen der har kendskab til de offentlige tilbud					
Andel iværksættere med videregående uddannelser	Iværksætter-kultur				
Andel personer der har overvejet at starte egen virksomhed					
Venturekapitalinvesteringer per indbygger (Iværksætteri)	Risikovillig kapital				
Andel innovative virksomheder der samarbejder med videninstitutioner	Samspil	Innovation	}		
Adgang og kendskab til vidensinstitutioner					
Andel virksomheder hvor adgang til kvalificeret personale ikke udgør en barriere for innovation	Kompetencer				
Andel virksomheder der har gennemført organisatoriske ændringer mhp innovation					
Venturekapitalinvesteringer	Risikovillig kapital				
Adgang til andre finansieringsmuligheder for innovation					
Andelen af borgere der har adgang til PC i hjemmet	Udbredelse og anvendelse af IT blandt borgerne			Rammebetingelser for Informations- og Kommunikations-teknologi (IKT)	}
Andelen af borgere med adgang til Internet i hjemmet					
Andelen af borgere der har brugt internettet til kommunikation, informationssøgning og online services					
Andelen af borgere der har brugt internettet til køb/slag eller bankforretninger					
Andelen af kommuner med elektronisk dokumenthåndterings-system	Digital forvaltning i kommunerne				
Andelen af kommuner hvor borger- og virksomhedsrettede blanketter i nogen eller høj grad er digitaliserede					
Andel af borgere som har modtaget undervisning i brug af computer	Generelle IT-kompetencer	Kilde: Copenhagen Economics & Inside Consulting			
Arbejdsstyrken som har fuldført en sekundær IT-uddannelse					
Arbejdsstyrken som har fuldført en primær IT-uddannelse	IT- spidskompetencer i arbejdsstyrken				

Figur B.2.5. Indikatorer for rammebetingelser på IKT-området

Bilag 3. Bilag til kapitel om benchmarking af regional udvikling

Tabel B.3.1. Indeks for densitet	
Land/region	Befolkningstæthed/ densitet
Belgien	100
Hovedstaden	1785
Regioner uden for hovedstaden	91
Danmark	100
Hovedstaden	1558
Regioner uden for hovedstaden	79
Irland	100
Hovedstaden	2229
Regioner uden for hovedstaden	80
Holland	100
Hovedstaden	345
Regioner uden for hovedstaden	97
Østrig	100
Hovedstaden	3995
Regioner uden for hovedstaden	81
Portugal	100
Hovedstaden	903
Regioner uden for hovedstaden	71
Spanien	100
Hovedstaden	653
Regioner uden for hovedstaden	88
Sverige	100
Hovedstaden	1306
Regioner uden for hovedstaden	81

Note: Data fra 2001

Kilde: Eurostat, DST, egne skøn og beregninger

Tabel B.3.2. Befolkningstal i de anvendte regionale inddelinger, mio. personer

Land/Region	Befolkningstal
Belgien	10.263
Hovedstaden	964
Regioner uden for hovedstaden	9.299
Danmark	5.349
Hovedstaden	1.205
Regioner uden for hovedstaden	4.144
Irland	3.826
Hovedstaden	977
Regioner uden for hovedstaden	2.849
Holland	15.987
Hovedstaden	1.002
Regioner uden for hovedstaden	14.985
Østrig	8.121
Hovedstaden	1.611
Regioner uden for hovedstaden	6.510
Portugal	10.256
Hovedstaden	3.754
Regioner uden for hovedstaden	6.502
Spanien	40.122
Hovedstaden	5.189
Regioner uden for hovedstaden	34.932
Sverige	8.883
Hovedstaden	1.823
Regioner uden for hovedstaden	7.060

Note.: Data fra 2001

Kilde: Eurostat, DST, egne skøn og beregninger.

Bilag 4. Regionale konsekvenser vedr. ændringer i lokaliseringen af statslige arbejdspladser

I dette bilag gives en nærmere gennemgang af de 8 statslige tiltag fra 2004, der vedrører regionale statslige institutioner og arbejdspladser og indgår i kapitel 7.

Tilsynscentre

Berørte institutioner: Arbejdstilsynet

Tiltag: I årene 2004 og 2005 omorganiseres Arbejdstilsynets 15 amts-baserede kredse til fire tilsynscentre (indgik også i redegørelsen for 2004).

Det første center, Tilsynscenter 1, blev etableret 1. januar 2004. Tilsynscenter 1 består af den tidligere kreds København og Frederiksberg Kommuner og kreds Københavns amt. Det vurderes, at denne sammenlægning ikke har regionalpolitisk betydning, idet den geografiske flytning af medarbejdernes arbejdsplads er ganske lille. Arbejdspladsen er således flyttet højst godt 14 km fra de daværende kredskontorer til det nuværende centerkontor.

I løbet af 2005 (evt. 2006) etableres Tilsynscenter 2 og 3, ligesom det også forventes, at Tilsynscenter 4 er etableret inden udgangen af 2005. Tilsynscenter 4 er det geografisk største af Arbejdstilsynets fire tilsynscentre, og i tilknytning til centerkontoret etableres derfor et decentralt kontor. Det tilknyttede kontor placeres i Ålborg/Nørresundby og etableres i forbindelse med etableringen af Tilsynscenter 4.

Regionale konsekvenser og hensyn: I nedenstående skema og kort ses, hvilke kredse der bliver sammenlagt til de tre tilsynscentre.

Ændringer forventes ikke at have negative regionale konsekvenser. Der er således heller ikke planlagt nogen reduktion af årsværk i udkantsregioner.

Oversigt over sammenlægning af kredse i nye tilsynscentre

Tilsynscenter:

Tilsynscenter I :
Landskronagade 33, 2100 København Ø

Tilsynscenter II:
Frejasvej, Ringsted

Tilsynscenter III:
Eltangvej, Kolding

Tilsynscenter IV:
Placering af centerkontor er ikke afklaret p.t.
Kontoret søges placeret primært i kommunerne
Hadsten/Randers, sekundært kommunerne
Hinnerup, Hammel eller Galten. Tilknyttet kon-
tor placeres i Ålborg.

Amter:

Københavns amt
København og
Frederiksberg kommuner

Frederiksborg amt
Roskilde amt
Vestsjællands amt
Storstrøms amt
Bornholms amt
Grønland

Fyns amt
Sønderjyllands amt
Ribe amt
Vejle amt

Nordjyllands amt
Viborg amt
Ringkøbing amt
Århus amt

Aftale om forsvarets ordning 2005 -2009

Berørte institutioner: Forsvaret.

Tiltag: Venstre, Det konservative Folkeparti, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne indgik den 10. juni 2004 aftale om forsvarets ordning 2005 -2009.

I henhold til aftalen har forsvaret til formål at: 1) Imødegå direkte og indirekte trusler mod Danmarks og allieredes sikkerhed, 2) hævde dansk suverænitet og beskyttelse af den danske befolkning samt 3) bidrage til international fred og sikkerhed i overensstemmelse med principperne i FN-pagten, særligt gennem konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende og humanitære opgaver.

Aftalen indebærer en betydelig strukturel tilpasning af det danske forsvar, hvor især balancen mellem stabs- og støttestrukturen og de operative kapaciteter ændres markant til fordel for de operative kapaciteter. Som konsekvens heraf vil der ske organisatoriske ændringer i forsvaret i hele landet med dertil hørende ændringer i antallet af ansatte i forsvaret i de enkelte amter.

Regionale konsekvenser og hensyn: Den nye forsvarsaftale bidrager til en mere ligelig fordeling af de statslige arbejdspladser i Danmark. Fremover vil andelen af forsvarets ansatte vest for Storebælt stige fra ca. 58 % til ca. 62 %. Det svarer til ca. 1.800 flere arbejdspladser. Mere konkret rykker arbejdspladserne i forsvaret mod vest og syd. Der vil således være flere soldater, som uddannes ved hærens regimenter i Jylland og på Sydsjælland. Det vil medføre, at forsvaret flytter flere arbejdspladser til disse områder.

Nedenfor findes en oversigt over ændringerne i de enkelte amter. Det bemærkes, at i områder med udflytning af årsværk vil personalet i videst muligt omfang blive tilbudt anden beskæftigelse inden for Forsvarsministeriets område.

Det skal afslutningsvist nævnes, at forsvaret planlægger byggeprojekter i størrelsesordenen 1,2 mia. kr. i perioden frem til 2009. Hovedparten af byggeprojekterne relaterer sig til forsvarets etableringer i Nordjyllands Amt, Viborg Amt og Københavns Amt.

Oversigt over ændring i årsværk inden for forsvarsforlig 2005-2009			
Amt:	Årsværk ult. 2004	Ændringer frem til 2009	Beskrivelse af ændring
Københavns amt	4710	-1185	<p>Holmen: Søværnets Materielkommando nedlægges. Forsvarskommandoen hhv. Forsvarets Personeltjeneste flyttes til/ oprettes på Holmen.</p> <p>Vedbæk: Forsvarskommandoen tilpasses og flyttes til Holmen. Den underjordiske kommando og kontrolfacilitet nedlægges.</p> <p>På Svanemøllens Kaserne justeres Forsvarsakademiets organisation. Center for Idræt flyttes til Skalstrup og underlægges Forsvarets Sundhedstjeneste.</p> <p>Forsvarets Sundhedstjeneste flyttes til Skalstrup og Jægersborg Kaserne afhændes.</p> <p>Flyvestation Værløse afhændes, og herboende enheder nedlægges eller udflyttes til andre etableringer.</p> <p>Forsvarets Materieltjeneste påregnes oprettet i Ballerup.</p>
Frederiksborg amt	1300	10	<p>Kongens Artilleriregiment sammenlægges med Dronningens Artilleriregiment på Varde Kaserne. Sjælsmark Kaserne i Hørsholm afhændes.</p> <p>Antallet af fastansatte ved Den Kongelige Livgarde i Høvelte øges. Indkaldelser og uddannelse af værnepligtige ved Den Kongelige Livgarde gennemføres fortsat i Høvelte.</p>
Roskilde amt	340	-90	<p>Medarbejdere ved primært Flyvestation Skalstrup vedr. Kontrol- og Luftforsvarsgruppens stab reduceres/flyttes til Flyvestation Karup. Flyvestation Skalstrup vil herefter skulle domicilere Forsvarets Sundhedstjeneste.</p>
Vestsjællands amt	2190	575	<p>Antvorskov: oprettelse af enheder til 1. og 2. Brigade. Tilførsel af personel fra Forsvarets Materieltjeneste og Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste.</p>

			<p>Auderød: Søværnets skolestruktur reduceres og omlægges således, at uddannelse af værnepligtige og sergentelever samles ved Søværnets Sergeant- og Grundskole i Frederikshavn. Søværnets Grundskole i Auderød afhændes.</p> <p>I Korsør nedlægges den nuværende flådestationsstruktur. Der oprettes Operativ Logistikcenter Korsør, der sammen med Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste bl.a. vil overtage de tidligere opgaver fra flådestationen. Oprettelse af elementer af Forsvarets Materieltjeneste.</p> <p>Kongsøre: Frømandskorpset styrkes. Søværnets Minørtjeneste tilflytter fra København.</p> <p>Artillerikursus Sjællands Odde tilføres under betegnelsen Søværnets Våbenkursus et uddannelseselement fra søværnets skolestruktur på Holmen samt et element fra Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste.</p>
Storstrøms amt	530	390	<p>Vordingborg: Den Danske Internationale Brigade nedlægges. Der gennemføres omstrukturering af Det Danske Internationale Logistikcenter (DANI-LOG) og der oprettes en basis- og en reaktionsstyrkeuddannelseseenhed i Vordingborg. Etablering af dele af Forsvarets Personeltjeneste, Forsvarets Materieltjeneste, Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste og Forsvarets Sundheds-tjeneste, samt værnsmæssige strukturtilpasninger.</p>
Bornholms Regionskommune	460	10	<p>Forsvarets omstilling i retning mod et kapacitetsbaseret forsvar medfører generelt en styrkelse af de operative kapaciteter og en tilsvarende reduktion af støttestrukturen. Dette forhold er også gældende på Bornholm, hvilket kommer til udtryk ved en ændret værnfordeling og en centralisering af funktionelle tjenester.</p> <p>Almegårds Kaserne: Opklaringsbataljonen på Bornholm vil fremover have en bemanning på ca. 300 faste årsværk. Desuden etableres en uddannelseseenhed, der årligt gennemfører uddannelse af ca. 20 elevårsværk m.h.p. friskning af opklaringsbataljonen.</p> <p>Fravær på grund af CU forudsættes i fremtiden mindsket ved oprettelse af en central "CU-pulje" til placering af personel på CU. Der er afsat ca. 15 årsværk til dækning af CU-problematikken ved enhederne på Bornholm.</p> <p>Lokalforsvarsregion Bornholms Værn nedlægges. I stedet etableres et værnsmæssigt hjemmевærnsdistrikt. Hovedparten af Lokalforsvarsregionens opgaver overtages af de funktionelle tjenester, der</p>

			<p>oprettes med ca. 40 faste årsværk.</p> <p>Chefen for opklaringsbataljonen vil i fremtiden fungere som garnisonskommandant.</p> <p>Radarhoved Bornholm reduceres og Bornholms Marinedistrikt styrkes. Opgaverne for Ammunitionstrydningscenter Bornholm overgår p.g.a. effektiviseringer til Ammunitionstrydningscenter Sjælland.</p> <p>Gasrensingsberedskabet på Bornholm planlægges i fremtiden varetaget af det statslige redningsberedskab.</p>
Sønderjyllands amt	1765	220	<p>Haderslev: Oprettelse af enheder til 1. Brigade, tilpasning af Danske Division samt omstrukturering af enheder fra Telegrafregimentet. Tilsvarende etableres mindre dele af Forsvarets Materieltjeneste, Forsvarets Bygnings- og Etablissemestjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste, ligesom der vil forekomme værnsmælles strukturtilpasninger.</p> <p>Sønderborg: Hærens Sergentskole reorganiseres og tilpasses. Der etableres mindre dele af Forsvarets Materieltjeneste, Forsvarets Bygnings- og Etablissemestjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste, ligesom der vil forekomme værnsmælles strukturtilpasninger.</p> <p>Skrydstrup: Wing Skrydstrup etableres, ligesom der vil blive etableret dele af Forsvarets Bygnings- og Etablissemestjeneste, Forsvarets Materieltjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste. Forsvarets hoveddepot mv. relateret til Forsvarets Depot- og Distributionstjeneste etableres.</p>
Ribe amt	1790	200	<p>Varde: Oprettelse af enheder til 2. Brigade, tilpasning af Danske Division, omstrukturering af Hærens Artilleriskole, etablering af dele af Forsvarets Bygnings- og Etablissemestjeneste, Forsvarets Materieltjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste samt værnsmælles strukturtilpasninger.</p> <p>Oksbøl: Oprettelse af enheder til 1. Brigade, omstrukturering af Hærens Kampskole, etablering af dele af Forsvarets Bygnings- og Etablissemestjeneste, Forsvarets Materieltjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste, samt værnsmælles strukturtilpasninger.</p>
Vejle amt	1580	115	<p>Enheder til 2. Brigade etableres og Danske Division reorganiseres. Hærens signalskole skifter navn til "Hærens Føringsstøtteskole" og reorganiseres. Elementer fra forsvarets nye funktionelle tjenester oprettes.</p>
Ringkøbing amt	740	400	<p>Holstebro: Enheder til 1. og 2. Brigade oprettes</p>

			ved dels tilgang af personel udefra, dels og dels ved overførsel af de nuværende enheder ved Jyske Dragonregiment. Desuden etableres dele af Forsvarets Materieltjeneste, Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste og Forsvarets Sundhedstjeneste med fastansatte i Holstebro.
Århus amt	460	-120	Rationalisering og omorganisering af Staben ved Søværnets Operative Kommando. Den afledte personelreduktion forventes endelig tilendebragt i 2007. Oprettelse af Joint Rescue Coordination Center samt Maritime Assistance Service ved Søværnets Operative Kommando i Århus. Desuden etableres dele af Forsvarets Materieltjeneste samt Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste.
Viborg amt	2980	730	Skive Kaserne: Enheder til 1. Brigade og Danske Division oprettes og afløser de nuværende enheder på kaserne. Uddannelses- og skolestrukturen tilpasses bl.a. den ændrede værnepligt, idet der fortsat vil blive uddannet værnepligtige soldater på Skive Kaserne. Flyvestation Karup: Det jordbaserede Luftforsvar nedlægges. I stedet oprettes nye enheder i rammen af Expeditionary Combat Support Wing. Flyvevåbnets specialskole flyttes fra Flyvestation Værløse og integreres i Flyvestation Karups skolestruktur, der tilsvarende udbygges. Flyvevåbnets helikoptereskadriller reorganiseres og Søværnets helikoptertjeneste udbygges med nye helikoptere og flere medarbejdere. Kontrol- og Luftforsvarsgruppens stab på Flyvestation Skalsstrup lukkes. I stedet oprettes en ny stabsfunktion på Flyvestation Karup under navnet Air Combat Wing.
Nordjyllands amt	4360	530	Aalborg: Der oprettes enheder til 1. og 2. Brigade og Danske Division. Uddannelsesstrukturen justeres i forb. med reduktion og omlægning af værnepligtstiden og uddannelsens indhold, idet der fortsat vil blive indkaldt værnepligtige soldater i Aalborg. Jægerkorpset i Ålborg styrkes. Frederikshavn: Søværnets Sergent- og Grundskole oprettes. Omstrukturering indenfor søværnets eskadre- og støttestruktur forventes at pågå i store dele af forligsperioden. Et element af søværnets operative logistik oprettes. Ubådsvåbnet nedlægges mens søværnets nye fleksible støtte-skibe baseres på Flådestation Frederikshavn. Flyvevåbnets F-16 kampfly samles på Flyvestation Skrydstrup, hvorefter Eskadrille 726 på Flyvestation Aalborg lukkes.

I Hjørring nedlægges Hærens Materielkommando medens Forsvarets Regnskabstjeneste, Centralledelsen ved Forsvarets Bygnings- og Etablismentstjeneste samt en afdeling af Forsvarets Personeltjeneste oprettes.

Dertil kommer, at dele af Forsvarets Materieltjeneste oprettes i Ålborg, Hjørring, Frederikshavn og Brinkhus.

Færre asylcentre

Berørte institutioner: Asylcentre

Tiltag: Ultimo december 2004 er der i alt 16 asylcentre i drift. De aktive centre er fordelt rundt om i landet med henholdsvis 3 centre placeret i region Nordjylland, 4 centre i region Midtjylland, 3 centre på Fyn samt de resterende 6 centre på Sjælland. De 11 af centrene drives af Dansk Røde Kors' asyldeling, 3 centre drives af Beredskabscenter Fyn, imens de 2 sidste centre drives af henholdsvis Brovst og Hanstholm Kommuner.

Styrelsen har valgt at indgå kontrakt med flere operatører dels for at sikre en vis konkurrence på området og dels fordi det prioriteres, at der er en vis bredde i opgavevaretagelsen. Det fortsatte fald i antallet af asylansøgere har imidlertid betydet, at Beredskabsstyrelsen Fyn ophører som indkvarteringsoperatør ved udgangen af 2005. Det er styrelsens hensigt, at samarbejdet med de 3 øvrige operatører videreføres. Dette betyder, at det fortsat er planen, at de 2 udkantskommuner, Hanstholm og Brovst, skal drive asylcentre i de kommende år. På disse to centre er der tilknyttet godt 20 fuldtidsstillinger til varetagelsen af opgaven med at indkvartere ca. 300 asylansøgere.

I løbet af 2004 har Udlændingestyrelsen driftstoppet eller nedlukket i alt 10 asylcentre. De nedlukkede/driftstoppede centre drejer sig konkret om center Vipperød, Hashøj, Dianalund, Stenlille, Holmegaard, Nakkebølle, Fakse Ladeplads, Holeby, Hvilested og Sigerslev.

Regionale konsekvenser og hensyn:

Fordelingen centre og reduktioner fremgår ovenfor. I forbindelse med kapacitetsjusteringer på asylcenterområdet bliver der lagt vægt på en række forskellige parametre. Bl.a. er det afgørende for en hensigtsmæssig drift af indkvarteringsystemet, at der opretholdes bæredygtige regioner, hvilket vil sige, at de aktive asylcentre skal indgå i regioner med et vist driftsgrundlag.

Herunder lægges der vægt på specifikke forhold såsom: ejendommernes ejerforhold, areallejeforhold, forhold i relation til lejekontrakter for lejede ejendomme samt kvaliteten af indkvarteringsforholdene i øvrigt. Desuden indgår særlige forhold som f.eks. lokalpolitiske hensyn, særlige funktioner på centrene eller lignede endvidere i den samlede vurdering, når indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen i samarbejde træffer beslutninger om kapacitetstilpasninger.

Udflytninger til Styrelsen for Social Service i Odense

Berørte institutioner: Styrelsen for Social Service, Ankestyrelsen, Socialministeriets Departement.

Tiltag: 1. juni 2003 blev Styrelsen for Social Service oprettet i Odense. Styrelsen blev sammensat af det tidligere "Institut for Pensions- og Ældrepolitik", der lå i Odense og af opgaver og medarbejdere fra Socialministeriets departement.

1. januar 2004 blev der overflyttet 2 årsværk fra departementet til løsning af opgaver på områderne handicap og socialt udsatte samt 2 årsværk fra Ankestyrelsen til analyseopgaver på servicelovens område.

Regionale konsekvenser og hensyn: Der er i 2004 flyttet yderligere 4 arbejdspladser fra København til Odense.

Det har haft betydning for beslutningen om at placere den nye styrelse uden for hovedstaden, at "Institut for Pensions- og Ældrepolitik"

allerede lå i Odense. Derudover er det i overensstemmelse med regeringens målsætning om udflytning af statslige arbejdspladser til provinsen.

Reform af maritime uddannelser

Berørte institutioner: De maritime uddannelsesinstitutioner (selvejende institutioner under Økonomi- og Erhvervsministeriet/Søfartsstyrelsen).

Tiltag: Reform af de maritime uddannelser. Der blev indgået en politisk aftale om reform af de maritime uddannelser den 4. juni 2004. Tre maritime uddannelsesinstitutioner lukkes.

Reformen medfører koncentration på færre og større institutioner. Maritimt Uddannelsescenter Vest i Esbjerg, samt at maskinmesterskolerne i Aalborg og Odense lukkes. Der etableres et nyt Maritimt Forsknings- og Innovationscenter under Syddansk Universitet i Esbjerg. Tilpasning af optaget på skibsassistentuddannelsen betyder, at der sker en mindre reduktion af optaget på Svendborg Søfartsskole. Aftalen muliggør især en nødvendig modernisering af uddannelsesinstitutionerne i Skagen, Frederikshavn, Svendborg og på Ærø.

Aftalen sikrer grundlaget for, at de maritime uddannelser får et kvalitets- og kompetencemæssige løft, der styrker konkurrenceevnen hos det maritime erhverv og de danske søfarende. Det indebærer en effektivisering af hele det maritime uddannelsessystem og sikring af stærkere uddannelsesmiljøer med større faglig og økonomisk tyngde.

Regionale konsekvenser og hensyn:

Der er i reformen af de maritime uddannelsesinstitutioner søgt at skabe balance mellem regionerne.

Samtidig med lukning af et uddannelsescenter i Esbjerg/Fanø-området styrkes området ved oprettelse af et Maritimt Forsknings- og

Innovationscenter under Syddansk Universitet i Esbjerg samt ved etablering af offshore-uddannelser i Undervisningsministeriets regi.

Samlet set betyder aftalen om reform af de maritime uddannelsesinstitutioner, at ressourcerne til såvel Frederikshavn i Nordjylland som Svendborg på Sydfyn styrkes. Herudover bevares Marstal Navigations-skole og Skagen Skipperskole, som har stor betydning for det lokale erhvervsliv og nærmiljøet. Endelig bevares skoleskibene, DANMARK og Georg Stage, som nyder stor opbakning i mange dele af samfundet.

Skolelukningerne medfører ikke i sig selv en begrænsning af de studerendes adgang til uddannelserne, men den geografiske afstand til uddannelserne vil for nogle studerendes vedkommende blive lidt længere. Borgere i Odense og opland, som ønsker at uddanne sig til maskinmestre, vil fremover skulle tage til Fredericia eller Svendborg. Borgere i Aalborg og opland, som ønsker den samme uddannelse, vil skulle tage til Frederikshavn eller Århus. Den duale skibsofficersuddannelse vil fremover kun kunne tages i Svendborg. Ved indgåelse af den politiske aftale gik størstedelen af de skibsofficersstuderende allerede i Svendborg. Skibsassistentuddannelsen skal fremover tages på skoleskibene eller Svendborg Søfartsskole.

Mere konkret indebærer reformen, at 14 årsværk forsvinder på Aalborg Maskinmesterskole. På Odense Maskinmesterskolen forsvinder ca. 10 årsværk. Begge byer er universitetsbyer, som har store koncentrationer af uddannelsesaktiviteter, herunder stor beskæftigelse på dette område.

På Esbjerg Maritimt Uddannelsescenter Vest forsvinder ca. 56 årsværk. Forskningscentret skaber ca. 4 nye årsværk i Esbjerg-området. Dertil kommer, at det efter indgåelse af den politiske aftale blev aftalt, at der i Undervisningsministeriets regi etableres nye uddannelser og kursusaktiviteter på offshore-området. Samlet set er Esbjerg/Fanø-området tiltænkt en central rolle, som maritimt videntcenter med fokus

på forskning og innovation, udbud af en ny maritim masteruddannelse samt kursusaktiviteter på offshore-, sundheds- og shippingområdet.

Energinet Danmark

Berørte institutioner: Energinet Danmark

Tiltag: Energinet Danmark er en selvstændig offentlig virksomhed, der skal sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet samt sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettet. Lov om Energinet Danmark trådte i kraft den 1. januar 2005.

Energinet Danmark er oprettet ved, at netvirksomhederne har overdraget deres andele i Eltra, Elkraft System og Elkraft Transmission. Derudover indgår Gastra A/S i Energinet Danmark. Eltra er placeret i Trekantsområdet, mens Elkraft og Gastra A/S er placeret i Hovedstadsområdet.

Regionale konsekvenser og hensyn: Energinet Danmark placeres i Trekantsområdet, hvilket vil bidrage positivt til antallet af statslige arbejdspladser i området. Det er ikke muligt at angive, hvor mange statslige arbejdspladser, der er tale om, da det er op til Energinet Danmarks ledelse at tilrettelægge den langsigtede udvikling af virksomheden. Der vil som udgangspunkt fortsat være opgaver i hhv. Birkerød, Skærbæk og Ballerup, således at der også efter en sammenlægning forventes at være aktiviteter i begge landsdele. Der er i alt ca. 450 ansatte i Elkraft, Eltra og Gastra.

Sikkerhedsstyrelsen

Berørte institutioner: Sikkerhedsstyrelsen

Tiltag: Sikkerhedsstyrelsen fik 1. august 2004 hovedkontor i Esbjerg. Selve flytningen fra København foregår i to omgange. Det første ryk

med cirka halvdelen af medarbejderne skete 1. august 2004, mens resten flytter i løbet af sommeren 2005

Regionale konsekvenser og hensyn: Placeringen af Sikkerhedsstyrelsen i Esbjerg ligger i forlængelse af ønsket om at placere nye statslige institutioner uden for Hovedstadsområdet.

Bilag 5. Regionaløkonomiske konsekvenser af statslige tiltag gennemført i 2004

I dette bilag gives en nærmere gennemgang af de omkring 16 tiltag, som er gennemført i 2004 og vurderes at kunne have regionale konsekvenser. Gennemgangen bygger på en rundspørge i ministerierne.

I beskrivelsen af tiltag med regionale konsekvenser indgår lovgivningsmæssige og administrative tiltag på samtlige ministeriers områder. Der er tale om både tiltag med regionalt sigte og tiltag, som ikke har regionalt sigte, men alligevel kan have regionale virkninger.

Omorganiseringer, effektiviseringer mv. i den statslige sektor med betydning for beskæftigelsen i den regionale statslige forvaltning beskrives særskilt i bilag 3.

Forhøjelse af tilskud til kommuner på øer

Tiltag: (Indenrigs- og Sundhedsministeriet) Regeringen og KL aftalte ved kommuneforhandlingerne i juni 2004 en forhøjelse af det særtilskud, der ydes til kommunerne på Læsø, Samsø, Ærø og Bornholm efter udligningslovens § 22. Ifølge aftalen med KL forhøjes tilskuddet fra og med 2005 med 25 mio. kr. fordelt med 12,5 mio. kr. i alt til kommunerne på Læsø, Samsø og Ærø og 12,5 mio. kr. til Bornholms Kommune. I aftalen med Amtsrådsforeningen indgik endvidere en forhøjelse på 8 mio. kr. af tilskuddet til Bornholms Kommune.

Formål: Særtilskuddet ydes til ø-kommuner med baggrund i de merudgifter ø-beligheden medfører for disse kommuner, herunder merudgifter til færgetransport og kommunal service. Baggrunden for forhøjelsen af tilskuddet er et ønske om at forbedre kommunernes økonomiske vilkår og dermed medvirke til at sikre kommunernes serviceniveau og tilskud til færgetransport.

Regionale konsekvenser: Et rimeligt offentligt serviceniveau er en vigtig forudsætning for at fastholde arbejdspladser og bosætning på øerne. Forhøjelsen af § 22 tilskuddet medvirker til at sikre dette.

Forhøjet særtilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner

Tiltag: (Indenrigs- og Sundhedsministeriet). Forhøjelse af særtilskudspuljen efter § 19, stk. 2 i udligningsloven med 75 mio. kr.

Formål: Særtilskudspuljen efter § 19, stk. 2 blev som følge af aftalen om kommunernes økonomi for 2005 af 12. juni 2004 forhøjet med 75 mio. kr. Det fremgår således af økonomiaftalen, at "af puljen på 142,9 mio. kr. (2005-pl) efter servicelovens § 135a, stk. 4 til kommuner, der kan dokumentere særlige høje merudgifter som følge af finansieringsomlægningen pr. 1.1. 2002 på det sociale område, overføres 75 mio. kr. fra 2005 til midlerne til særligt vanskeligt stillede kommuner (udligningslovens § 19, stk. 2)." Særtilskudspuljen efter § 19, stk. 2 fordeles til de vanskeligt stillede kommuner efter ansøgning.

Regionale konsekvenser: Særtilskudspuljen og forhøjelsen af denne må forventes i et vist omfang at have en positiv indflydelse på den strukturelle udvikling i de udsatte områder ved at tilskynde til iværksættelse af strukturelle tiltag og muliggøre finansiering heraf. Hertil kommer en positiv effekt i forhold til den kommunale økonomi og i forhold til undgåelse af skattestigninger, hvilket kan have afledt betydning i forhold til service og økonomi.

Nye initiativer på musikområdet

Tiltag: (Kulturministeriet). På finansloven for 2005 er der afsat 10 mio. kr. om året fra 2005-2008 til nye musikpolitiske initiativer.

Formål: Pengene er afsat til at styrke talentudviklingen inden for den klassiske musik og give den rytmiske musik bedre vilkår. Pengene skal blandt andet bruges til at styrke undervisningen i de 14 musik-

ske grundskoler og undervisningen i de lokale musikskoler fordelt over hele landet.

Regionale konsekvenser: Der vil ske en styrkelse af det lokale musikliv og pleje af musiktalenter over hele landet.

Provinspuljen

Tiltag: (Kulturministeriet). Provispuljen blev oprettet i 2002 for at bidrage til at videreudvikle og højne kvaliteten af kulturlivet uden for hovedstadsområdet.

Formål: At styrke kulturlivet uden for hovedstaden.

Regionale konsekvenser: I perioden 2002 – 2005 uddeles 80 mio. kr. fra puljen. I 2004 blev der uddelt støtte på i alt 20,8 mio. kr. til 31 projekter i provinsen. Der ydes støtte til nyskabende eller eksemplariske projekter, som fremme samarbejdet mellem forskellige partnere – bl.a. mellem kultur og erhverv. Der er støttet inden for alle grene af kunst og kultur i alle regioner uden for hovedstaden. Der er ydet støtte til såvel anlægsprojekter som til udstillings- og festivalvirksomhed, til projekter af uddannelsesmæssig karakter og til projekter for børn og unge.

De regionale kulturaftaler

Tiltag: (Kulturministeriet). Kulturministeren har for perioden 2004-2007 indgået 6 regionale kulturaftaler og for perioden 2005-2008 indgået én regional aftale.

Formål: De regionale kulturaftaler indgås for at øge aftaleområdernes dispositionsfrihed og for at sikre koordinering og dialog mellem staten og det kommunale niveau.

Regionale konsekvenser: Aftalerne er indgået mellem kulturministeren og følgende regioner for perioden 2004 - 2007: Kulturregion År-

hus (Århus Kommune); kulturregion Fyn (Odense Kommune og Fyns Amt); kulturregion Østjylland (Århus Amt); kulturregion Storstrøm (Storstrøms Amt og alle kommuner i amtet); kulturregion Vestsjælland (Vestsjællands Amt og alle kommuner i amtet); kulturregion Salling-Fjends (5 kommuner). For perioden 2005 – 2008 er der indgået kulturaftale med Nordjylland (Nordjyllands Amt og alle kommuner i amtet).

Aftalerne indebærer at de statslige driftsbevillinger til aktiviteter og institutioner i området lægges ud til regionernes egen disposition indenfor de rammer for den regionale kulturpolitik, som er fastsat i aftalen. Der er i forbindelse med de regionale kulturaftaler overført bevillinger på i alt 130 mio. kr. årligt i aftaleperioden fra statslig administration til kommunal administration. I forbindelse med aftalerne er der endvidere fordelt en samlet pulje på 3,0 mio. kr. årligt i fire år til udviklingsprojekter i regionerne.

Nye sommerhuse i kystnærhedszonen

Tiltag: (Miljøministeriet). Folketinget vedtog i juni 2004 en ændring af planloven, som gør det muligt at udarbejde landsplandirektiver for op til 8.000 nye sommerhusgrunde i kystnærhedszonen.

Formål: De nye sommerhusgrunde skal primært placeres i landets yderområder, hvor det forventes, at sommerhusgrundene kan give en lokaløkonomisk effekt. De nye sommerhusgrunde skal placeres bagved eksisterende sommerhusområder, de må ikke ligge inden for strandbeskyttelses- og klitfredningszonen eller i internationale naturbeskyttelsesområder og i øvrigt ikke tilsidesætte væsentlige naturbeskyttelses- og landskabelige interesser.

Mange af landets små øer har særlige behov for økonomisk udvikling. De krav, der gælder i resten af landet, kan derfor fraviges på små øer efter en samlet afvejning af interesser.

Kystkommunerne og regionplanmyndighederne blev som følge af lovændringen inviteret til at indsende konkrete forslag til udlæg af nye sommerhusgrunde. Forslagene dannede baggrund for, at Miljøministeriet i foråret 2005 har udarbejdet et forslag til landsplandirektiv for udlæg af nye sommerhusgrunde. Forslaget fremlægges til offentlig debat i 8 uger. Efter en vurdering af bemærkninger fra borgere, organisationer og myndigheder og en eventuel justering af forslaget udstedes landsplandirektivet af miljøministeren. Når kommunerne efterfølgende har udarbejdet kommune- og lokalplaner, vil sommerhusgrundene kunne udstykkes og bebygges.

Regionale konsekvenser: I overensstemmelse med tiltagets formål forventes tiltaget at kunne have en positiv lokaløkonomisk effekt i en række trængte udkantsområder.

Anlægsinvesteringer inden for fødevareforskning

Tiltag: (Forbruger- og Familienministeriet). Danmarks Fødevareforskning har i 2005 og 2006 en række anlægsinvesteringer, herunder etablering af en Mund- og Klovsygeenhed på Lindholm.

Formål: Initiativet er et led i regeringens initiativ "Flere i beskæftigelse – lavere ledighed"

Regionale konsekvenser: Lindholm ligger i region Næstved. De regionale konsekvenser kendes endnu ikke, idet licitationen endnu ikke er afsluttet.

Strukturprojektordningen

Tiltag: (Fødevareministeriet). Forbedring af forarbejdning og afsætning af jordbrugsprodukter (strukturprojektordningen). Tilskudsordning iværksat 27. marts 2004, hvorfra det blev muligt at indsende ansøgninger. Dette initiativ er en del af det danske landdistriktsprogram 2000-2006. Der ydes tilskud til investeringer til udvikling af produktionsapparatet i små og mellemstore fødevarevirksomheder inden

for godkendte sektorer. Investeringerne skal fremme udviklingen inden for særlige indsatsområder (miljø, arbejdsmiljø, dokumentation af produktionsprocesser, sporbarhed, hygiejne, dyrevelfærd, fødevaresikkerhed og økologi). Den generelle tilskudsprocent er 17, men til virksomheder i udkantsområder, som defineret i den regionale værksstrategi fra Økonomi- og Erhvervsministeriet ydes tilskud på op til 25 procent af de støtteberettigede investeringsudgifter. Der er i alt bevilget tilsagn for 50 millioner kr. til 54 projekter i oktober 2004 inden for en bred vifte af virksomheder og projekter.

Formål: Formålet med initiativet er at forbedre forarbejdningen og afsætningen af jordbrugsprodukter med henblik på at øge produkternes merværdi og konkurrencedygtighed. Herigennem understøttes det overordnede formål med landdistriktsprogrammet, som er at sikre en bæredygtig udvikling af landdistrikterne, medvirke til at løse natur- og miljøproblemer og forstærke jord- og skovbrugets positive bidrag til beskæftigelsen og samfundsøkonomien.

Regionale konsekvenser: Der forventes et positivt bidrag til beskæftigelsen og den økonomiske vækst i de områder, hvori der er lokaliseret virksomheder, der har opnået tilsagn om tilskud. De højere tilskudssatser til virksomheder i udkantsområder forventes desuden at bidrage til øget regional balance.

Regional handlingsplan "Viden flytter ud"

Tiltag: (Videnskabsministeriet) Regional handlingsplan "Viden flytter ud" blev offentliggjort d. 15. september 2004.

Handlingsplanen indeholder 8 initiativer bl.a. Regionale videncentre og Regionale teknologicentre. Der er afsat omkring 130 mio. kr. til initiativerne fra 2005-2008.

Formål: Formålet med handlingsplanen er at skabe rammerne for, at regionerne uden for storbyerne kan blive en del af det højteknologiske samfund.

Regionale konsekvenser: Initiativerne i handlingsplanen skal medvirke til, at regionerne:

- udvikler stærke kompetenceklynger, der kan sikre fremtidig vækst og beskæftigelse,
- får et øget videnindhold og innovation i de regionale virksomheder og uddannelsesinstitutioner samt
- opnår en effektiv adgang til det nationale vidensystem.

Initiativerne forventes således at bidrage til en bedre regional konkurrenceevne i regioner uden for storbyerne og dermed en øget regional balance.

Iværksætterakademi med hovedsæde i Kolding

Tiltag: (Videnskabsministeriet). Regeringen har besluttet at skabe et nationalt iværksætterakademi. Der er afsat 10 mio. kr. om året i perioden 2004-07, svarende til 40 mio. kr. i alt i perioden. Hertil kommer en betydelig privat og lokal medfinansiering.

Vinderen af en ansøgningsrunde gennemført i 2004 blev IDEA – International Danish Entrepreneurship Academy – som får hovedsæde og sekretariat på Syddansk Universitet i Kolding.

Formål: IDEA skal styrke selvstændighedskulturen hos danske studerende gennem inspirerende og målrettede uddannelses tilbud i iværksætteri og innovation skabt i tæt samspil med internationale videninstitutioner og erhvervslivet. Endvidere skal akademiet udvikle videregående efteruddannelser inden for innovation og iværksætteri og får derved en central rolle i regeringens tiltag for styrkelse af voksenuddannelserne.

Regionale konsekvenser: Udover hovedsædet i Kolding etableres der regionale afdelinger i Aalborg, Århus, København og Næstved/Nykøbing Falster.

Iværksætterakademiet samler endvidere 25 uddannelsesinstitutioner på flere niveauer spredt over hele landet – i Odense, Herning, Esbjerg, Randers, Vejle, Viborg, Horsens, Haderslev mv. – med deltagelse af universiteter, CVU'er, ingeniørhøjskoler, erhvervsakademier mv.

Nye IT-aktiviteter som opfølgning på Det Digitale Nordjylland

Tiltag: (Videnskabsministeriet). Der er samlet reserveret 9 mio. kr. i 2005 og 2006 til nye initiativer i Nordjylland, der skal bygge videre på erfaringerne og styrkeområderne fra Det Digitale Nordjylland. Arbejdstitlerne for de syv initiativer er:

- Rådgivningsindsats for små og mellemstore virksomheders it-anvendelse
- En indsats for mere e-læring i virksomheder og offentlige myndigheder
- Pilotforsøg med e-valg og digital signatur i Nordjylland
- Udvikling af model for sammenlægning af IT mellem forskellige enheder. Pilotforsøg med analyse og gennemgang af den såkaldte IT-arkitektur i udvalgte kommuner og amtet i Nordjylland
- Pilotforsøg med digitale lønsedler i kommunerne og amtet
- Pilotforsøg med øget fokus på IT-sikkerhed i kommunerne i Nordjylland
- Afdækning af IT-sikkerhedskompetencerne og forsøg med vejledningsmateriale om IT-sikkerhed til medarbejderne i de små offentlige myndigheder, som for eksempel skoler.

Initiativerne ligger i tråd med aktuelle initiativer og skal i den kommende tid præciseres i samarbejde mellem Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og Nordjyllands Amt.

Formål: At bygge videre på erfaringerne fra storskalaprojektet Det Digitale Nordjylland og igangsætte nye initiativer der også skal kunne nyttiggøres i andre regioner.

Regionale konsekvenser: Jf. tiltagets indhold og formål forventes projektet at have positiv regional betydning for udviklingsmulighederne i Nordjylland. Især har det stor betydning for den regionale konkurrenceevne, at projektet løfter anvendelsen og udnyttelsen af IT i regionen. Også andre regioner vil kunne få gavn af projektet.

Forhøjet befordringsfradrag i udkantsområder

Tiltag: (Skatteministeriet). Ikrafttrædelse af ændring af ligningsloven – forhøjet befordringsfradrag til pendlere i udkantskommuner m.v. (Lov nr. 1161 af 19. december 2003, vedtaget den 27. november 2003.) Loven har virkning fra 1. januar 2004.)

Loven indfører som en forsøgsordning en målrettet forbedring af befordringsfradraget til langdistancependlere, der bor i særligt udpegede udkantsområder, og som kører over 100 km dagligt for at komme til og fra arbejde. For disse pendlere er befordringsfradraget således forhøjet ved, at der gives samme fradragssats for kørsel over 100 km som for kørsel mellem 24-100 km.

Formål: Formålet med lovændringen er at forbedre befordringsfradraget for pendlere, der er bosat i særligt udpegede udkantsområder. I mange udkantsområder har befolkningstallet gennem en årrække været faldende – ikke mindst for så vidt angår andelen af erhvervsaktive. Den udvikling har regeringen ønsket at prøve at vende bl.a. ved gennemførelsen af dette tiltag. Målet har været at gøre det mere attraktivt for personer, der arbejder i de større byer, at bosætte sig i udkantsområderne og at fastholde erhvervsaktive, der allerede bor der. Dette vil dels styrke befolkningsudviklingen, dels give udkantsområderne større del i indkomstfremgangen i de større byer.

Regionale konsekvenser: Udkantsområderne er udpeget efter objektive kriterier på baggrund af beskatningsgrundlag set i forhold i forhold til landsgennemsnittet og på baggrund af erhvervsindkomst pr. indbygger set i forhold til landsgennemsnittet.

De kommuner, der ud fra disse kriterier er anset som udkantskommuner er:

Arden, Bornholms Regionskommune, Bredebro, Egebjerg, Fjends, Frederikshavn, Grenå, Gudme, Hirtshals, Hjørring, Holeby, Holsted, Højer, Højreby, Lundtoft, Læsø, Løgumkloster, Løkken-Vrå, Maribo, Marstal, Morsø, Nakskov, Nr. Alslev, Nr. Djurs, Nykøbing-Falster, Nysted, Nørager, Ravensborg, Rougsø, Rudbjerg, Rudkøbing, Rødby, Saksøbing, Sallingsund, Samsø, Sejlflod, Sindal, Skagen, Skærbæk, Spøttrup, Stubbekøbing, Svendborg, Sydfalster, Sydlangeland, Sæby, Tinglev, Tranekær, Tønder, Ærøskøbing, og Aalestrup.

Kommunerne er udpeget for perioden 2004-2006. Efter 2006 vil ordningen blive taget op til revision.

Fremme af privat udlejningsbyggeri

Tiltag: (Socialministeriet). Lov om ændring af lov om fremme af privat udlejningsbyggeri m.fl. (lov nr. 490 af 9. juni 2004). Ændringerne i loven består i at ændre den hidtidige skattefradragsordning til en tilskudsordning, at give tilskud på baggrund af en geografisk opdelt behovsanalyse, at inddrage kommunerne i vurderingen af, hvor der er behov for udlejningsbyggeri, og at lade ansøgerne konkurrere om, hvem der kan bygge med den laveste statslige støtte.

Formål: At gøre ordningen mere målrettet og effektiv, således at det sikres, at støtten gives til byggeri i de områder, hvor efterspørgslen efter boliger er størst, og således at der opføres flest mulige boliger for den statslige støtte.

Regionale konsekvenser: Ved ansøgningsrunden i 2004 kunne der søges om tilskud til projekter i geografiske områder, omfattende i alt 29 kommuner. Heraf lå 27 kommuner i hovedstadsregionen, idet der hovedsagelig var tale om større kommuner i den "indre del" af regionen. Herudover var Slagelse og Århus omfattet. Indenfor den afsatte tilskudspulje på 380 mio. kr. i 2004 blev der givet tilsagn om tilskud til projekter med i alt 1.360 boliger, heraf 1.256 boliger i kommuner i hovedstadsregionen og 104 boliger i Århus.

Åbning af motor- og motortrafikvej

Tiltag: (Transport- og Energiministeriet). Åbning af motorvejsstrækningen fra Bjergby til Hirtshals den 9. oktober 2004. Etapen udgør sidste etape af de nordjyske motorveje fra Aalborg til hhv. Frederikshavn og Hirtshals.

Endvidere åbning af motortrafikvejen fra Ris til Ølholm den 12. august 2004. Motortrafikvejen har en længde på 13 km og er et led i etableringen af en samlet motorvejsforbindelse mellem Vejle og Herning (rute 18). Vejen er anlagt som motortrafikvej forberedt for en senere udbygning til motorvej.

Formål: med åbningen af etapen Bjergby til Hirtshals er arbejdet med at forbinde Nordjylland, herunder de vigtige havne i Hirtshals og Frederikshavn, til det øvrige danske og europæiske motorvejsnet tilendebragt.

Motortrafikvejen fra Ris til Ølholm forbedrer tilgængeligheden til Billund Lufthavn og vil, efterhånden som de øvrige etaper af motorvejen Vejle-Herning anlægges, medvirke til at forbedre forholdene for trafik til og fra Midt- og Vestjylland

Regionale konsekvenser: Perspektiverne for regional udvikling indgår generelt i vurderingerne, når der planlægges nye højklassede statslige vejanlæg. Vejene forbedrer tilgængeligheden for en række områder i Jylland.

Privatbanernes godskørsel

Tiltag: (Transport- og Energiministeriet). Lov nr. 1452 af 22. december 2004 om bl.a. ændring af kollektivtrafikloven uden for hovedstadsområdet og loven om amtskommunernes overtagelse af de statslige ejerandele i privatbanerne (Privatbanernes godskørsel og statens garantiforpligtelse) Ændringsloven indebærer, at privatbaneselskaber, hvor primærkommuner er medejere uden bestemmende indflydelse, får mulighed for udlejning af materiel med lokomotivførere til godstransport i privat regi. Desuden udvides muligheden for at privatbaner, hvor amtskommuner er medejere med bestemmende indflydelse, kan udføre anden virksomhed i tilknytning til jernbanedrift uden for amtet. Privatbanerne vil derfor fremover kunne udleje materiel og personel til godstransport mellem destinationer i amtet og nærmeste afleverings- afhentningssted for godsvogne, der eventuelt er beliggende uden for amtet.

Formål: Med loven om amtskommunernes overtagelse af de statslige ejerandele i privatbanerne, der trådte i kraft den 1. januar 2001, blev privatbanerne overdraget til amterne. Loven og de dertil hørende juridiske aftaler indebærer bl.a., at godstrafikken inden udgangen af 2004 søges videreudviklet i separate godsselskaber, hvor amtskommunerne ikke må have bestemmende indflydelse. Det er dog ikke lykkedes for amterne eller privatbanerne at finde en egentlig løsning på godsproblemet, og i dag vil privatbanerne reelt stå over for en lukning af deres godsaktiviteter.

Problemet for privatbanerne har været at finde en interesseret partner eller investor. De amter, der har en privatbane, som udfører godstransport, er nået frem til den erkendelse, at godsdrift i et fælles amtlig-privat selskab ikke har vist sig interessant for de private godsoperatører, der er på markedet i dag. Selv om godsmængden mange steder er stor efter lokal målestok, har større godstransportører ikke vist interesse for et samarbejde med privatbaner, der udfører godstransport.

Der har derfor igennem længere tid været et ønske om at finde en løsning, hvor privatbanerne får mulighed for at bidrage til en fortsættelse af den lokale godstransport på jernbane. Det er hensigten, at loven skal give mulighed herfor. Privatbanernes godstransport vil dog fortsat være underlagt de generelle markedsvilkår, som jernbanegodsbranchen lever under i dag.

Regionale konsekvenser: Privatbanerne får mulighed for at bidrage til en fortsættelse den lokale godstransport på jernbane.

Aftalemodel på området for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse

Tiltag: (Undervisningsministeriet). Der blev i 2004 introduceret en aftalemodel på området for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.

Formål: Aftalemodellen indebærer, at alle institutioner opfordres til at indgå en aftale med ministeriet om årets forbrug, benævnt budgetmål. Når dette forbrug inden for en vis margin, udløser det en præmie til institutionen på en vis procentdel af undervisningstaksten. Rammer institutionerne ikke målet inden for marginen, bortfalder præmien. Institutioner, som ikke indgår en aftale med ministeriet, tillægges et tilskudsloft fastsat af ministeriet.

Til brug for institutionernes arbejde med – og kvalificering af deres behov for budgetmål, har alle institutioner indenfor erhvervsrettet uddannelse i 2004 udarbejdet en udbudspolitik, som har skullet offentliggøres på institutionens hjemmeside. Institutionerne har skullet beskrive, hvordan de agter at agere i forhold til de arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske udfordringer i deres lokale og regionale område.

Regionale konsekvenser: Institutionerne tilskyndes via aftalemodellen til at fastlægge uddannelsespolitiske strategier, som tager udgangspunkt i regionale forhold.

Videncentre

Tiltag: (Undervisningsministeriet). Regeringen har afsat ca. 180 mio. kr. i årene 2004-2007 til etablering af regionale videncentre, herunder videncenter indenfor politisk prioriterede områder såsom iværksætter, innovation og udsatte børn og unge.

Centre for videregående uddannelse (CVU'er), erhvervsakademier og formaliserede netværk af andre uddannelsesinstitutioner med korte eller mellemlange videregående uddannelser kunne i begyndelsen af november 2004 søge om midler fra Undervisningsministeriet til udvikling af regionale videncentre. 26 institutioner eller institutionsamarbejder har benyttet sig heraf. Ansøgningsrunden er den første af i alt fire ansøgningsrunder. I 2005, 2006 og 2007 bliver der også udbetalt videncentermidler.

Formål: De enkelte videncentre skal satse på spydspidskompetencer inden for særlige områder, der er højt prioriteret – både regionalt og på landsplan. Da videncentrene skal tage udgangspunkt i aftagernes behov, og da videncentrene skal køre videre, efter bevillingerne fra ministeriet ophører, er det vigtigt, at der arbejdes med temaer, som er relevante i de givne regioner.

Regionale konsekvenser: De enkelte videncentre kan arbejde specielt med de områder, der er relevante ud fra en konkret regional problemstilling.